

BÖRZSÖNY? HEL?KON

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

IV. évfolyam 8. szám, 2009. augusztus

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Karaffa Gyula: Fatörzs (fotó)

Tartalom:

- 3. o.: Nyárvégi hullámverésben;** (Ketykó István verse)
4.-12. o.: Az Úr dicsérete; A ballada; Ötsoros élet; A fél-ballada; (Pongrácz Ágnes versei)
14.-16. o.: Tizenkét sor színesen; (Kovács T. István írása)
18.-19. o.: Út a semmibe; (Szájbely Zsolt verse)
20.-27. o.: Csesztve történetéből; Csitár történetéhez; (Végh József képes helytörténeti sorozata)
28.-30. o.: Végző állomás; Az örült; (Magdás Emőke írásai)
32. o.: Három vödör melltartó; (Forgács Miklós írása)
34. o.: Börtön; (Maglódi Imre verse)
35. o.: Én, Karaffa Gyula; (Karaffa Gyula verse)
36.-38. o.: Magyar tánc; (Borsi István verse)
40.-41. o.: A jó keresztény; (Móritz Mátyás írása)
42.-51. o.: A túlélés mérlegén: II. rész, Hatodik, Hetedik fejezet; (Bíró Pál Tibor írásának befejező részei)
52. o.: Ásókapanyagharang után; (Székács László verse)
54.-56. o.: Dalnok az éjszakában; Maroknyi idő; (Végh Tamás versei)
58. o.: Nyárutolján; (Csapó Lajos verse)
59. o.: A nyár bennem; (Kontra Marika Szvíta verse)
60.-67. o.: Pista bácsi; Ora et labora!; (Videcz Ferenc írásai)
68. o.: Paradoxon; Kutyaélet; (Hörömpő Gergely írásai)
70.-71. o.: Auditor: A hídmester; (Szávai Attila írása)
72.-77. o.: Most látható a természetben, 9. szeptember; (Balog István természetismereti rovata)
78.-84. o.: Beszámolók;
86.-90. o.: Programajánlók;
91. o.: Impresszum;

E havi számunkat az általam készített fotókkal színesítettem. A fotók mindegyike a balassagyarmati Nyírjesben készült. A Szerk.

KETTKÓ ISTVÁN

Nyárvégi hullámverésben

*Hallod-e szíved dallamát, mikor fénylik a csókom
ajkodon...? - látod, nem kell soha félni a szótól,
súgd csak fülemben: szép volt ez a nyár - mérges porspórák
szállanak reánk, az úton hangosan béget a fáradt
birkanyáj; fáj ez a múltó gyönyör édesem...? - nézd csak,
a nap már elmerül a vízben, induljunk hát haza - kóbor
szelek járnak, a rét felett fáznak az árnyak.*

*Karolj belém, úgy mint régen; szívó be az álmos
délután jószagú illatát; ködök hullanak, párás
fényben ragyog majd az est, mikor nyílik az égbolt,
kivillan kerek arca a holdnak,- tőled az évek
is futnak; örök fiatalság ragyog, tűzpiros véred
mosolyog arcodon; mióta enyém sóhajod, féltem
álmaid; napjaid tengerszép hullámozását védem.*

*Az élet háború; vesztes, győztes évszázadokból áll...
csatáztunk mi is eleget; tépett szélmalom véres
testünk; rongyos a szánk ,- csókjaink végleges árát
rég elittuk hitelben már,- üresen énekel, száraz
mosollyal néz ránk sosemvolt zsebünk...várnak az ágyak,
gyerünk, kössünk békét; meglátod, ízlik az élet,-
testedből virág fakad, öröme az égnek.*

PONGRÁCZ ÁGNES VERSEI

Az Úr dicsérete

1.

Uram, szirének hangját add nekem,
kapun, falon hatoljon át a dal,
de tán a szélzúgás is én legyek,
levélen, ágon gyújtva meg magam.
Uram, dicsérni Téged vidd szavam
a kéklő égre fel, legyek fehér
fátyolfelhő, s ha kondul egy harang,
fehérben éljek mindörökre én!

Szobákban ülnek álmos emberek,
ébressze őket, s hozzon új tavaszt
az Úr szívéről szóló énekem.
Békét adjon, nyújtson vigaszt annak,
ki kér az Úrtól, lábához hajtja
fejét, s bár bízik benne, nem remél.
A gyors legyek, mi csúf sebet takar, s
fehérben éljek mindörökre én!

Lelkük teljék meg édes malaszttal,
tárják ki jól az ablakot, s akkor
a latrok rácsos börtönben kapnak
szelíd áldást, Uram, s bocsánatot,
ha bús éjen zenélnek angyalok,
ha húr pendül, s dal száll az ég felé,
ha angyalszárny rezdül, s lehull a toll,
fehérben éljek mindörökre én!

2.

Uram, legyek hárfának dallama
rezegve lágyan égi húrokon,
ezüstben csendülő kicsiny harang
és érces szívverés a sóhajon,

legyek folyón a hab, melyet sodor,
mert van folyó és van bánat, de nézd,
bővízû bánatban halásznak ott,
ahol kegyelmet adsz könnycseppekért.

Dicsérve Téged reggel és este,
szólítva élőket s a holtakat,
arany-zsoltár az, mely fényekben zeng,
s arany-zsoltárba írt arany-szavak
rohannak már élő alázattal
Hozzád, Uram. Balladám ott elég,
rekedt torkom madárbegyben jajgat,
ahol kegyelmet adsz könnycseppekért.

Úgy, mint utolsó harsonád, tegyem
a versbe teljesen magam, s haza-
érkezzen Hozzád a megteremtett
világ boldog percéből felfakadt
minden dús gondolat, mert “Te vagy a
feltámadás” s az élet. Nehéz,
Uram, nekem kinyitni ajkamat,
ahol kegyelmet adsz könnycseppekért.

3.

Te még nem láttál engem, és ma van
a napja annak, hogy megnézd arcom,
platánfa kérgéként a bőr szakad
le róla, ám most még inkább tartom
Feléd, Uram, hogy lásd bûnbánatom,
mert én sebet tettem Rád oly sokszor,
mikor bántottam másokat, s ahogy
rúgok Beléd, amíg kezem fogod.

Hogyan fordul Feléd, míg Hold szaval
rezegve lágyan égi húrokon,
Uram, rút lelkem. Majd szorgalmasan
zsákomba gyűjtöm újra, s hátamon
viszem tovább új vétkem, csillaghoz
küldöm szemérmem, hogyha vágy oson.
-Találj rám, hû szerelmem! Hagyom. S
rúgok Beléd, amíg kezem fogod.

Uram, vétettem annyit ellened,
bocsásd meg, és engedd, most én adjak.
De mondd, mit tudnék adni itt Neked?
Üres kezem lehajlik fáradtan,
belül manók szívemmel játszanak,
és mint egy gyermek, míg áll oszlopon,
csak nézek körbe, s tartom Neked: magam! S
rúgok Beléd, amíg kezem fogod,

4.

Eléd raknék mindent, mit megtermett
a Föld, gyémántkincset, zafírt. Smaragd
szemû, kék angyalkák énekelnek,
mikor világod ékes harmatban
csillantom meg, s ajánlom föl, Uram.
Tiéd az “ország”! Minden verssorom,
melyet leírtam bármikor, szalad
Hozzád, s harangok közt imádkozom.

Virágokat vinnék Neked, szabad
szerelmet szendén sáros utakon
hagyok, de Téged, Uram, nem hagylak
el, míg ring bennem a lélek. Ballagok
magamban, így beszélek. Vállamon
vékony gallyakban hordom és lopom
meg Fény-erdődet, mert fázom nagyon,
s Hozzád harangok közt imádkozom.

Lásd, semmim sincs, de itt egy ballada,
rezegve lágyan égi húrokon.
Még itt vagyok, s álszentnek tartanak,
ezért Uram, könnyörgök Magadhoz
az égbe végy fel, és ha meghalok,
ölelj meg, küldj át minden poklodon,
kínokban égve ott áldom Napod,
s Hozzád harangok közt imádkozom.

A ballada

Uram, szirének hangját add nekem,
kapun, falon hatoljon át a dal,
szobákban ülnek álmos emberek,
ébressze őket, s hozzon új tavaszt,
lelkük teljék meg édes malaszttal,
tárják ki jól az ablakot, s akkor
Uram, legyen hárfának dallama,
rezegve, lágyan, égi húrokon.

Dicsérve Téged reggel és este,
szólítva élőket s a holtakat
úgy, mint utolsó harsonád, tegyem
a versbe teljesen magam, s Haza,
te még nem láttál engem, és ma van
a napja annak, hogy megnézd arcom,
hogyan fordul feléd, míg Hold szaval
rezegve, lágyan, égi húrokon.

Uram, vétettem annyit ellened,
bocsásd meg, és engedd, most én adjak.
Eléd raknék mindent, mit megtermett
a Föld, gyémántkincset, zafírt, smaragd
virágokat, vinnék Neked szabad
szerelmet szendén sáros utakon.
Lásd, semmim sincs, de itt egy ballada,
rezegve, lágyan, égi húrokon.

Ajánlás

Uram,
fehérben éljek mindörökre én,
ahol kegyelmet adsz könnycseppekért,
rúgok Beléd, amíg kezem fogod,
s Hozzád harangok közt imádkozom
rezegve, lágyan, égi húrokon.

Ötsoros élet

... tündérálmaim temetem újra
belülről lehet bennem a kárhozat
napok óta kínoz egy ballada-forma
de nem találok hozzá a hangomat
a rózsák szelíd szavai lehullanak
a lábam elé
s én
mint az elkényeztetett gyermek
ki mindig új és új játékot keres
taposok rajtuk
dühöngve dobálom magam a földre...

Jó Uram, ha szépet adsz,
adj mellé észet, hogy becsüljem azt.
Mikor tanulom meg,
hogymi nekem jutott,
annak örüljek?
S vajon a semmi örül nekem?

Sivár az út a fák alatt
a lábam mégis arra visz
ma elfelejtem páromat
de nézd nem én voltam hamis

Hamis volt az élet,
mely nekem adott téged,
s megcsillantotta a reményt,
hogym lehet,
nekem is lehet, a földi nyomorultnak,
kicsit szebb,
kicsit jobb életem.

ma elfelejtem páromat
de nézd nem én voltam hamis
a tyúk a búza közt -vak is-
mindig talál egy jó szemet

... és elfelejtem Kenesét,
el a szenteket,
fekete ruhát veszek majd magamra,
és könnyes szívemmel
továbblépdelek...

a tyúk a búza közt -vak is-
mindig talál egy jó szemet
már rég feladtam harcaim
uram ne félj feléd megyek

... míg rettegek közben, hogy mit és hol
rontottam el,
tövissel, égető-sebekkel, kétségbeeséssel
rakom pokollá az életem...

Élet, élet!
Már annyiszor leírtalak téged,
s te "leírtál" engemet.
Megszakadt álmokkal
szürke szín vonatom
megpakolom,
és kisiklatom egy helyen,
vagy a váltót a végtelen
sínre állítom,
ma éjjel úgymint alszik a bakter,
s nekem a nappal az éjjelem lesz.

már rég feladtam harcaim
uram ne félj feléd megyek
amerre szép szentek vannak
s a vadrózsában tűz lakik

"Olcso Solaris"- ezt írta Mantra,
nézd, hogy tud égetni a szó,
telnek az évek,
edződöm,
és mégis fáj -nagyon...
Lám, pocsek napom van ma,
ezért köszönt rám olcsón Solaris,
boldog időben káprázik
az emlék,
s én mindig csak béke időben lennék,
de nem lehetek.

amerre szép szentek vannak
s a vadrózsában tűz lakik
fehér szóból verset fonnak
az el nem múló vágyaim

... és versfonás helyett most
a karjaidban lehetnék a vonaton
nem ott vagyok
nem ott vagyok
nem ott vagyok
Isten megvert délibákkal
s napfény helyett
temetőket rajzolok...

fehér szóból verset fonnak
az el nem múltó vágyaim
könnyem só lesz versem kavics
sóval főzök kövé leszek

... és megremegek, hogy mért van így...
Uram, mondd, hogy mért van így?

Elfáradnak a melegben a zöld levelek,
amikor a lelkeim közéjük raktam,
azt hittem lehet,
lehet hitem,
de mára már a semmiben hiszek,
maradtam én meg az Isten,
s mi ketten jól elvagyunk,
én veszekszem,
Ő meg hallgat,
meghallgat,
jól tudom,
mert néha hálálkodom,
hogy talán mégis van szép ebben a nyomorúságban,
és lehetne még nagyobb nyomor,
s de jó, hogy nincsen...

András, virágok, szentek,
giccsparádé,
voltam a tegnapé, leszek a máé

könnyem só lesz versem kavics
sóval főzök kövé leszek
adok mindent ha semmi sincs
uram ne félj feléd megyek

de elfáradt közben a lábam,
és az igazság nem engedi,

hogy őt megtaláljam,
a kérdések elzúgnak a szélben,
messze röpködnek,
s mire a válaszok elérnek,
lassan kerít be az örület

András, virágok, szentek
gigászi szörnyek járnak erre
itt tipornak, átírják a versemet...

Kilimandzsáró, felhők, üvegcserepek,
ne szólíts, Isten, én nem mehetek,
tudod, nekem nem mondta senki meg,
hogy Kazinczy óta a világ milyen,
s hogy nemcsak spondeusokból és jambusokból
állnak a sorok...
s hogy üveggyönggyé lesz minden, mit itt hagyok...

András, virágok, szentek,
ez a vonat elment,
nem sírok, nem zokogok,
csak hazudok,
s egy fél balladába,
egy egész lelket rakok:

**Sivár az út a fák alatt,
a lábam mégis arra visz,
amerre szép szentek vannak,
s a vadrózsában tűz lakik,
Uram, ne félj, feléd megyek.**

...és belülről sírva írok kintre
képmutatás ez is
András, virágok, szentek,
és az Isten

egyedül az Isten

A fél-ballada

Sivár az út a fák alatt,
a lábam mégis arra visz.
Ma elfelejtem páromat,
de nézd, nem én voltam hamis.
A tyúk a búza közt -vak is-
mindig talál egy jó szemet.
Már rég feladtam harcaim.
Uram, ne félj, feléd megyek.

Amerre szép szentek vannak,
s a vadrózsában tűz lakik,
fehér szóból verset fonnak
az el nem múló vágyaim.
Könnyem só lesz, versem kavics.
Sóval főzök, kővé leszek,
adok mindent, ha semmi sincs.
Uram, ne félj, feléd megyek.

KOVÁCS T. ISTVÁN

Tizenkét sor színesen

-Van itt még egy fehér mező az oldalban. -lépett ki az irodájából Koroknai Gáspár, a vidéki melléklet szerkesztője- Ide még adjatok valamit, mert mindjárt jön a futár és a déli vonattal viszi a napi anyagot.

Nem volt még akkor internet, de még telefax sem. Nyugdijas vasutas utazott a megszerkesztett oldal cikkeivel naponta, az anyalap szerkesztőségébe.

-Van itt egy érdekesség. -mutatta fel Csomádi Laci a kezében lévő egyflekkest.

-Nemrég hozta be Frédi bácsi.

-Na, mutasd! -kapta ki a kezéből a redaktor és gyorsan olvasni kezdte.

-Aha! Persze. Frédi bácsi, a flekkbajnok, aki mindig megmenti a lapzártát. -nyugtázta a eredményt.

-Pont befér. -állapította meg és már be is rajzolta a cikk helyét a laptükörbe.

-*Halászsákmány percről, percre. Fábrián Jenő találmánya* -írta oda a tudósítás címét, amely arról szólt, hogy egy helybeli mérnök olyan okos masinát talált fel, amely a vízbe állítva magához vonzza a kíváncsi halakat és ezzel az okos szerkezettel a horgász megtízszerezheti a kapásokat.

Frédi bácsit, azaz *Berkes Alfrédot* a helybeli újságírók nagy öregjének tartották a városban. Főállásban ugyan sohasem alkalmazták. Egy kisvállalat főkönyvelője volt, de a központi szerkesztőség minden évben sordijas szerződést kötött vele, és a havi teljesítménye alapján fizette. Frédi bácsi a napi munkájából hazatérve, a vacsora után azonnal az íróasztalához ült, és addig kopogtatta az öreg Remington írógépét, míg el nem szenderült felette. Másnap munkába menet útba ejtette a szerkesztőséget, és a kéziratokat becsúsztatta a még zárt ajtó alatt.

A fiatal zurnaliszták örültek, hogy mindig ő írja össze a baleseti krónikát, a tűzoltóság híreit, a labdarúgó eredményeket, a moziműsort és az egyéb apróságokat. Neki viszont ez gyors, biztos közlést jelentett, és szépen gyarapodott a havi teljesítménye. Rendszeres mellékjövedelméből arra is futotta, hogy élete párjával háromévente egyszer néhány napot eltöltsenek Londonban, máskor Párizsban. A következő nagyváros Prága lett volna, ha Frédi bácsit egy fiaskó miatt nem ítélik szilenciumra.

Információs forrása a telefon volt, meg hazafelé menet a kisvárosi utca, ahol egy alkalommal szembe jött vele Bakonyi bácsi, a városi mozigépészek nagymestere, aki széles gesztussal üdvözölte őt:

-Gratulálok barátom! Mostmár hosszú életű leszek. Szép nekrológot írtál rólam a mai lapban.

Ebből azonban még nem lett baj. A főszerkesztőségig sohasem jutottak el az ilyen kicsiségek hírei. Ezekről csak némely sznob természetűek szoktak élcelődni egymás közt, hogy már megint mit írt a helyi harsona!

A szerkesztőségi nyugalom hálója attól kezdve rezdült meg, hogy a másnapi számban megjelent a csodacsalliról szóló tudósítás. A harmadik napon pedig *Vereszlényi Béla*, a szomszéd község hírhedt kötekedője nyitott ajtót a szerkesztőségre.

-Mit firkálnak maguk itt össze az én fiam találmányáról? -förmedt rá a szerkesztőre.

-Kikérem magamnak ezt a hangot! -háborodott fel azonnal Koroknai.

-Mennyit fizetett maguknak ezért a hazugságért Fábián Jenő?

-Miről beszél maga?

-Arról, hogy a géphorgászt az én fiam, *Vereszlényi Tihamér* találta fel, és nem az a hazug Fábián. Követelem, hogy azonnal közöljék a helyreigazítást.

-Na és, miért nem a fia tesz most panaszt?

-Az majd máshol tesz. - jelentette ki sokat ígérő hangsúllyal Vereszlényi.

-Tegyen. De, ha a kollégánk tévedett, én akkor is csak a fia kérésére közlöm a helyreigazítást.

-Én meg magát kirúgatom a megyei pártbizottság első titkárával, aki jó barátom. Érti?

-Uram! Ott az ajtó! -ugrott fel dühösen a helyéről Koroknaki Gáspár, aki különben is hamar méregbe gurult, ha a délelőtti lapzárta közben molesztálták.

-Ezt még megbánja! - kiáltozta Vereszlényi, mikor becsapta maga mögött az ajtót. Koroknai pedig azonnal tárcsázta Frédi bácsi telefonszámát.

-Kérlek, kedves bátyám! -kezdte zaklatottan- Honnan vetted azt, hogy ez a Fábián találta fel azt a hal- izé, mi a túró?

-Ő mesélte el. Régi mérnökcsalád fia. Mindenki ismeri. Épp az előbb köszönte meg a cikket.

-Talán még halvacsorára is meghívott?

-Nem.-He-he.

-Nahát, kérlek! Nekem holnapra járj utána ismét ennek a témának, mert lehet, hogy megint melléfogtál. A megint szót jól kihangsúlyozta és elmagyarázta Vereszlényi panaszát. Frédi bácsi udvarias ember volt, nem ellenkezett, de a napok múltak, az újabb cikkei között azonban a halcsaliról egy sor sem érkezett. Vereszlényi viszont ezalatt bent járt a főszerkesztőségénél, ahonnan a helyettes főszerkesztő telefonált, hogy sürgősen rendezzék ezt az ügyet, mert ekkora hibát csak kezdő amatőrök tudnak elkövetni. Ez mélyütés volt.

-Vedd kézbe ezt a témát. -tette a kezét Csomádi vállára az amatőr jelzővel megbántott szerkesztő.

-Keress meg ezt a két pasast, ültess magad mellé valahol őket. Tedd fel nekik a kérdéseidet és egyszerűen írd meg a párbeszédüket. Érzékeltesd, hogy ez az ő vitájuk, nem a mienk. Ha akarnak, menjenek a bíróságra. Két napot kapsz, hogy behozd az anyagot.

-Miért nem Frédi bácsi intézi?

-Ne bosszants vele! Ezután csak a kishíreket írhatja, meg az anyakönyvi rovatot. Na, indulj, keresd őket! Esetleg horgásszanak a szemed láttára a herkentyűikkel. Akkor minden kiderül. Csomádi indul és két nap múlva azt jelentette, hogy Fábián köti az ebet, hogy ő a feltaláló, de addig nem alkalmazza a gépét, míg nem egyeztet a horgász-szövetséggel.

-Na és a fiatal Vereszlényi?

-Azt mondta, nem ér rá társalogni. Ügyeit az apja intézi. Az pedig már mindent elmondott. Fábiánnal viszont nem áll szóba.

-Tizenkét sor színesen, ha lehet irónikusan. -rendelkezett a melléklet-szerkesztő.

-Azt írd meg benne, hogy két műszaki zseni tulajdonítja magának egy találmány megalkotását. Kettejük vitáját mi nem tudjuk eldönteni. Hozzák ide a bírósági határozatot. Azt majd leközzöljük.

-Meglesz. -motyogta kelletlenül Csomádi, mint akinek mázsás súlyt tettek a vállára, de azért délre

elkészült és Koroknai meg is dícsérte:

-Jól kimérted. Pont tizenkét sor. Írd rá, hogy napi anyag. Akkor holnap megjelenik.

A másnapi cikk megjelenése után hetekig csönd volt. Csak Frédi bácsi nyugtalankodott. Színesebb írásai, melyeket a rövid közleményeken kívül produkált, a szerkesztői íróasztal legalsó fiókjában aludták csipkerózsika álmukat. Koroknai arra várt, hogy az öreg majd érdeklődik a felébredésük iránt, s akkor jól megmossa a fejét. Ennél azonban keményebb intézkedésre kényszerült, amikor egy feljelentés-másolatot küldtek ki a központiak *Sallai Lajos* futárral, a nyugdíjas vasutassal. Fábrián beadványa eredetileg a megyei tanácselnöknek szólt, tőle került a központba, s a szigorú követelések között ilyen mondatokat olvashatott égő szemmel Koroknai, hogy; „*Ki kell csavarni a kezéből a tollat!*” Sajtóper is lett a kínos esetből és a verdikt szerint többek között azt is közölniük kellett a lapban, hogy a szerkesztőség elnézést kér az olvasóktól az információk felületes és hanyag kezelése miatt. A bíróság figyelmezteti őket az írott szóval járó felelősségre.

- Köszönjük az eddigi közreműködésedet. Többet ne írj nekünk. - közölte rekedt hangon másnap Frédi bácsival, aki szótlanul kihátrált az irodából.

-Elegem van.-mondta magának ezután Koroknai és megírta a főszerkesztőnek, hogy kéri a felmentését. Inkább lóti-futi lesz odabent a központi lapnál, de itt, ahol ilyesmiket kell elviselnie, tovább nem marad.

Sok-sok év telt el az eset óta. Az öszülő Koroknai rovatvezetőként érte meg a rendszerváltást. Egy napon hívatta az új főszerkesztő. Meglepetésére Vereszlényi Béla volt a főnök vendége. Öregedő vonásai ellenére felismerte. Vereszlényi viszont, látható módon küszködött az emlékezetével.

-Vereszlényi úr falujában bizonyos közéleti feszültségek tapasztalhatók. Szeretné, ha írnatok róla. Szerinte hivatali visszaélések fordulnak elő a polgármesteri hivatalban. A polgármester meg a régi rendszer kádere. Azelőtt iskolaigazgató volt és népfront-bizottsági tag.

-Na, ezt kikaptam. Valahogy le kell ráznom magamról.-gondolta Koroknai és kijelentette: -Sajnálom, de ez az ügy a körzeti mellékletünk kompetenciája.

-De ott nem akarnak nekem segíteni.- kapálódzott Vereszlényi.

-Majd én elintézem.

-Na jó. Ezt beszéljétek meg. -állt fel székéből a főszerkesztő, jelezve, hogy ő megszabta a rendezés irányát. A többi kettejükre tartozik. Koroknai a saját irodájába hívta Vereszlényit, ahonnét felhívta a vidéki melléklet szerkesztőjét. Az pedig nem volt más, mint Frédi bácsi, aki a sarzsi kedvéért otthagyta a könyvelést. Kárpótlásul ülhetett a szerkesztői székbe, mert, hogy őt az elmúlt rendszerben ugye, eltiltották az írástól.

-Szeherbusz! -köszönt rá Koroknai. -Kérlek Frédi bátyám! Délután kettőre légy szíves fogadni Vereszlényi urat, aki egy fontos témát szeretne veled megbeszélni.

-Hajjaj! - sóhajtott nagyot Berkes Alfréd.

-Nem foglalkozna talán mégis Koroknai úr ezzel a témával? -próbálkozott Vereszlényi. Különben is úgy vélem, mi már találkoztunk valahol.

-Hát persze! -csapott le Koroknai a kiváló lehetőségre. -Volt idő, amikor maga akart engem kirúgatni a megyei pártbizottság első titkárával.

-Één? -dadogott az alaposan megvénült fontoskodó, akibe ebben a pillanatban nyilallt bele a felismerés, hogy kivel is került ő össze. Falfehéren hátrált ki az irodából. A körzeti szerkesztőségbe sem ment el. Így úszta meg Berkes Alfréd is a vele való találkozást. Pedig nagyon tartott tőle.

SZÁJBELY ZSOLT

Út a semmibe

Egész nap szállingózott a hó, olyan meghitt egyenletességgel és eltántoríthatatlan elszántsággal, hogy minden háztető levedlette a három évszak megannyi szennyét, s ez a természeti megtisztulás, a parázsló köntösben szökdécselő alkony derengő csillámlásában fűródve oly különlegessé varázsolta a járdaszegélyek élére hányt időtlenséget, hogy még a Nap pislákoló akaratossága is megpihent a hegyek felett.

Szürke ingben üldögélt a teraszon az alkony első óráiban és arra gondolt, hogy vajon milyen megnevezhetetlen és elképzelhetetlen összetevőkből alkotott élelmet falatozott a mai nap folyamán a sarki gyorskajaldában, és arra is, hogy az a sok színezék, meg aromatikus „tudjaafrancmicsoda” milyen hatással is lehet hosszú távon a szervezetére. De végül is, valamiben csak el kell patkolnia az embernek, így is kevés már nekünk a Föld, hát még ha mindenki örök életű lenne.

A lehanyatló nappalok romlatlanságában, mint jeges füttykoncert a homokdűnéken vegetáló tegnapelőtti géz-maradványok vérfoltjai fölött, egy távolban nyikorgó ablak hálás sóhajain lebegve, ismerős dallam fonta körbe elméjét, s mint egy kis gonosz szúnyog ott zümmögött az elfelejtett dátumok és események porral borított kincstárában. Ajkait füttyre csücsörítette, s boldogan kontrázta a semmibe hulló dallamfoszlányok kristályos csengését, majd izületeit a helyes pozitúrába reccsentve bearaszolt a házba.

A falak közé ékelődött üresség császári pompájában tetszelgett a szoba lepergő vakolata előtt, s az ágya fölött pihenő festmény megszáradt ecsetvonásai alatt felsóhajtott a keretek közé foglalható szépség teremtésének elhalványuló emlékezete. Kinyitotta a száját, s tenyerét teknős-páncél formába alkotva felfogta a fogak közt raboskodó lepedék-avar több napja el nem múló, kellemetlen, s elkeserítő aromáját. Ritkuló hajzatába túrt csontos ujjjaival, s levakarta a fejbőrére tapadt kialvatlanságot.

De az álom, mint a lángok elől menekülő farkas-falka, ma is elkerülte zavaros elméjét. Nyugtalan-ság-fásliba csavarva hánykolódott az ágyon, s lezárt szemhéjai alól veszett vadként próbálta elűzni a magányosság talajából táplálkozó pisztoly-virágokat. A hősés erősödni kezdett, s zavart elméjével azon töprengett, vajon milyen absztrakt alakzatokba rendeződne a fagyott hóra fröccsenő, langyos, pipacs-színű vér. Mindig is képes volt a legborzasztóbb dolgokat is a művészet lencséjén át vizsgálni.

A szekrényen áldott mozdulatlanságban vegetáló óra szétágazó nyelvei már az éjfél szimbolizáló tizenkettes számot nyalogatták, s a kocsik reflektor-csóváinak elhaladtában életre kelő árnyak téboly vezényelte táncba kezdtek a csont-színű falak hártáján. Fejére húzta a takarót, s a puha anyag alá lélegzett párás könnyörgések szintelen orgiáján szoborrá dermedve várta a „másik énjének” ellenvetést nem tűrő parancs-torpedóit.

Eszébe jutott az első nyalóka íze, amint piros cseppekké olvadva szájában megajándékozta a boldogság tünékeny köd-valóságával. Eszébe jutott az első mozielőadás, mely egész életében meghatározó élménnyé vált, s amely örök időkre Coppola és Brando rajongójává avatta. Eszébe jutott az első könyv, mely terjedelmességével és elképzelhetetlenül elvont mondanivalójával örök időkre az olvasás útján szerzett élmények abszolút ellenzőjévé tette.

Eszébe jutott az első doboz sör, mely mint jéghideg arany csorgott végig nyelőcsövén, s a nyolcvankettes nyár legmenőbb srácává tette abban az átkozott iskolában, melyet világeletében tiszta szívből gyűlölt. A tanárok is felbukkantak az elmúlás habjai alól, kik erőszakot nem nélkülöző nevelési módszerekkel próbáltak „embert” faragni belőle, és még sok, hozzá hasonló ember-kezdeményből. Az egykori társak nevét már homály fedte és ez a homály lassan ráereszkedett életének többi szakaszára is, míg végül, mint egy támadásra kész gyilkos vipera, felsziszgett előtte a jelen oszlopai között.

De egyetlen pillanat, örök időkre, kitörülhetetlenül részese lett az életének, s ez a pillanat volt az, mely orkánként söpörte ki lába alól a talajt, s juttatta el az öngyilkosság száználmas és megvetendő állapotának elhagyatott szigetére. A felismerés pillanata. Lázasan kutakodott az évek folyamán sodródó sértések és megaláztatások flottája között. Már-már beteges igyekezettel kereste a peremvidékekre szorult barátságok lassú erjedésének ok-okozati viszonyát, de minden kérdésére csak az Üresség felelt.

Próbált emlékezni a vágyak kimondatlanul heverő szó-torzóira, próbált rendszert keresni az események és történések kaotikus rendszerében, de akárhány útra is lépett, mindegyik Önmagába vezette, s Őt magát jelölte ki ezen elviselhetetlen állapot felelőseként. Az utolsó éjszaka méhébe csavarva, végül erőt vette rajta a „bátor gyávaság”, s a párnája alatt heverésző pisztoly tárában vegetáló töltényt egy pillanat alatt fontos feladattal bírta meg. S miután a kijelölt ösvényen áthaladva, a töltény lyukat ütött az ablakon is, teste béke-mázba ragadt homokzsákként omlott bele a megbékélés vértől vöröslő magányába.

VÉGH JÓZSEF

Csesztve történetéből

Csesztve címere

1423-ban Salgai Miklós volt a helység földesura. 1439-ben Lossonczy László birtokában találjuk, kinek magvaszakadtával Garai László nyerte adományul. Később a mohorai Vidfiak elfoglalván a helység fele részét, Garai Jób itteni birtokait 1476-ban Guthi Országh Mihálynak adta. A másik részt ugyanez időtájt (1472) a Szobi család bírta. Szobi Mihály itteni birtokait 1498-ban Werbőczy Istvánnak adományozta. 1552-ben már a török hódoltságához tartozott. 1562–63-ban Abdesszaid Ali török tiszt hűbérbirtoka volt. A XVII. században az esztergomi káptalan és a Barátnoky-család volt a helység földesura. E család birtokait Ebeczky Ádám és Barátnoky Anna leánya, Ebeczky Éva örökölte, a ki Maithényi Mártonhoz menvén nőül, a birtokok a Maithényi családra szállottak. A török hódoltság alatt a lakosok nagyon megfogyatkoztak. 1689 május 27-én a közbirtokosság új települési szerződést kötött a lakossággal. 1715-ben 15, 1720-ban pedig 18 adóköteles háztartást írtak itt össze.

Az 1770. évi úrbéri rendezés alkalmával Maithényi Károly és az esztergomi káptalan voltak a helység földesurai. 1826-ban a helység egy részét az esztergomi káptalan, a másikat Maithényi Károly királyi tanácsos és a harmadikat Madách Imre császári királyi kamarás bírta, a ki itteni birtokait neje, Maithényi Anna révén szerezte. 1845–1853-ig Madách Imre, az »Ember tragédiája« írója lakott itt és munkájának egy része is itt készült. 1848-ban Maithényi Pál s utána Maithényi Péter és Madách Károly voltak itt birtokosok, majd Madách Emánuel, Madách László, Madách Pál örökösei és Fröhlich Frigyes, a helység legnagyobb birtokosai. A négy úrilak közül az egyiket Maithényi Károly építette a XVIII. század második felében, s ez később Madách Emánuelé, Lászlóé és Pál örököseié volt. A másikat Madách Imre császári és királyi kamarás, neje, Maithényi Anna után szerezte, az új úrilakok egyikét Paksy Péter építette 1864-ben, s ez később Kálnay Nándoré. A Csesztve-Galiba-pusztán levő úrilakot Maithényi Imre építette 1882 táján, s ez később Fröhlich Frigyesé.

E helységhez tartozott Csesztve-Galiba-pusztá, melynek helyén a középkorban Helembafalva nevű helység állott. Ez eredetileg a Záh-nemzetség birtoka volt. Záh Feliczián gyilkos merénylete után Károly király 1332-ben az Ákos-nembeli Cselenfi Sándor fia Jánosnak adományozta. később Madách birtok. Fröhlich Frigyes birtoka a Maithényi családé volt, ugyanis Maithényi Péter hasította ki Imrének, ki ott pusztát csinált.

Volt Maithényi kastély

A barokk stílusú, szabadon álló, földszintes kastélyt Maithényi Károly építtette a XVIII. század második felében. Az épület később a Madách családé lett, míg 1945 után általános iskolát, 1961-től óvodát, könyvtárat és pedagóguslakást helyeztek el benne. A kastély udvari homlokzatára kosáríves, mellvédes tornácot építettek, melynek nyílásait 1960 körül - az eredeti ívek megtartásával fakeretes ablakokkal látták el.

Római Katolikus templom

A templom építése a műemléki szakirodalom szerint 1212-ben történt, s az épület szerepel az 1382. évi plébániajegyzékben is. A román stílusú építményt 1450 körül gótikus részletekkel újjáépítették. A templom egyhajós, keletelt, előreugró középtoronnyal. A tornya egyszerű, négyszintes, a kétszakaszos hajó falai középkoriak. Szentélye keskenyebb, a nyolcszög három oldalával záródó, két félköríves, román ablakkal és gótikus, vízorokkal kiképzett támpillérekkel. Keresztelőkútja XIV. századi, új, szembeálló oltárba a középkori oltárasztal egy darabja van beépítve. Szószéke rokokó stílusú, s a hajó diadalívének északi oldalán helyezkedik el.

A kegyhely szentélye a török hódoltság idején beszakadt, de a középkori templom 1713-ban még állt. Ezután többször átépítették barokk stílusban. Midőn a helység 1689-ben újból települt, a régi templomot a katolikus és az evangélikus hívek közösen használták 1716-ig. Az utóbbiaknak később külön imaházuk volt.

A szentély 1717-ben kapta meg mai boltozatát, de az nem maradt meg sokáig, a templom ugyanis 1731-ben leégett. 1757-ben aztán újabb tűzvész érte, ekkor épült a mai hajóboltozat. A negyedik barokk építkezés 1792-ben folyt, s a plébánia adatai szerint a toronyépítés is erre az évre datálható. 1885-ben tornyát egy méterrel magasították, majd 1914-ben a déli falhoz új sekrestyét építettek. A legrégebbi, évszám nélküli harangját valószínűleg 1760-63 között építették.

Érdeemes bejárni a templom melletti temetőt is. Itt nyugszik Grosschmid Károly, Madách Károly unokájának, Aliznak férje, s itt van a sírja a költő fivérének, Madách Károlynak, sógornőjének, Csernyus Emmának, Madách Pálnak és feleségének, s több Madách utódnak is.

A templomkertben található emléktábla Mindszenty József bíboros 1947-es látogatásának állít emléket.

Madách kúria

A késő klasszicista jellegű épületet a Maithényi család építtette a XIX. század első felében. A Madách család Maithényi Anna - a költő édesanyja révén birtokolta 1810-től, s 1844-53 között Madách Imre is itt lakott. A kúria tulajdonosa 1853-tól a költő öccse, Madách Károly lett, aki 1864-ben a régi épület részbeni lebontásával átalakította azt. A kúria 1964-től múzeum. A szabadon álló egyemeletes épület főhomlokzatán timpanonos rizalit épült. Udvari homlokzatán két előreugró szárny fogja közre a pillérekkel tagolt üveges tornácot. A sarkokon tagolt fejezetes pillérek láthatók. A kiugró épületszárnyakon Madách Imre és Arany János emléktáblája látható. A kúria parkjában lévő úgynevezett Madách hársfát 1960, míg a teljes parkot 1975-ben nyilvánították védetté.

Csesztvei hírességek

Csesztve legnevezetesebb személyisége természetesen **Madách Imre**. A csesztvei emlékmúzeum Magyarország egyetlen Madách-emlékhelye. A nógrádi kisközség kúriájában Az ember tragédiájának költője 1844 decembere és 1853 szeptembere között lakott. Számos verse, levele, vallomása kelteződött Csesztvéről; itt élte házassága első, boldog esztendeit 1845 után feleségével, Fráter Erzsébettel.

Madách Aladár költő, spiritizista Nemesség alsósztrégovai és kiskelecsényi Születési hely Csesztve, Nógrád vm. Születés ideje 1848. I. 1. Halálózási hely Alsósztrégova Halálózás ideje 1908. VII. 23.

Madách Emánuel közoktatási államtitkár Nemesség alsósztrégovai és kiskelecsényi Születési hely Csesztve, Nógrád vm. Születés ideje 1855. IV. 27. Halálózási hely Bp. Halálózás ideje 1924. V. 29.

Madách László miniszteri tanácsos Nemesség kelecsényi és sztrégovai Születési hely Csesztve, Nógrád vm. Születés ideje 1856. X. 15. Halálózás ideje 1920.

Mikes Mihály szenátor, generális Nemesség zabolai gr. Születési hely Csesztve, Nógrád vm. Születés ideje 1667. Halálózási hely Csesztve Halálózás ideje 1721. I. 6.

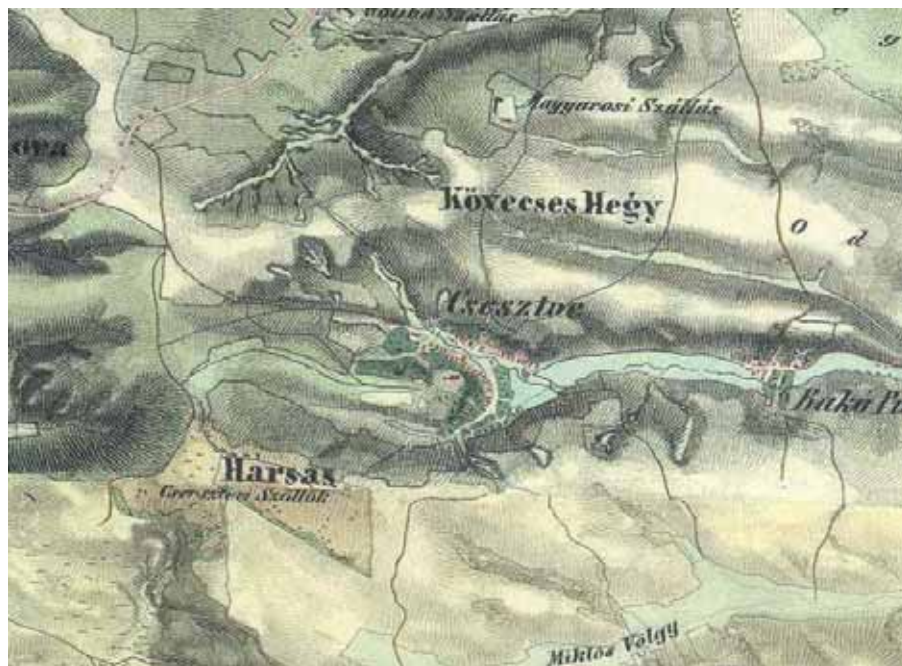
Frölich Erzsébet egyetemi adjunktus Asszonynev Ferencz Pálné Születési hely Csesztve, Nógrád vm. Születés ideje 1900.

Kövér Imre orvos Születési hely Csesztve, Nógrád vm. Születés ideje 1927. VIII. 29.

Schaar Benő körállatorvos Születési hely Csesztve Születés ideje 1878. XII. 27.

Schaar Miksa nagykereskedő Születési hely Csesztve Születés ideje 1868. IX. 17.

Kálnay Nándor iskolaigazgató-tanító, helytörténész, földbirtokos Születési hely Léva, Bars vm. Születés ideje 1842. V. 23. Halálózási hely Csesztve Halálózás ideje 1911. V. 6.

Csitár történetéhez

Csitár címere

A címerpajzson aranykorona, a mező közepén kis pajzs, körülötte ekevas és csoroszlya, búzalkaszok, szőlőfürt ábrázolás látható. A jobb alsó sarokban ezüst pólával elválasztott két mező látható. A kék és a zöld szín a faluban készült szőttesek és hímzések kedvelt színe.

A korona a község történetének folytonosságát, egykor a királyi birtokhoz való tartozását jelzi. A címerpajzs formáját a falu két földbirtokosának (Forgách, Szentiványi) címeréről kölcsönöztük. A közepén elhelyezett kis pajzs Csitár nevének eredetére, (pajzs, pajzskészítő) utal. A tervezésnél a község 1788-ban készült pecsétjének motívumait is felhasználták.

A mezőkben lévő ekevas és csoroszlya a földművelésre utal, a búzalkaszok, a szőlőtöke az egykor jelentős gabonatermelést, a jövedelmező szőlőültetvényeket jelképezi. Az alsó részén a mezőt középen kettéosztó ezüst pólva a Csitár patakot jelöli, amely a 17. század közepéig önálló településnek számító Kis- és Nagycsitárt elválasztotta.

1796 “Csitár. Magyar falu Nógrád Vármegyében, birtokosai Gróf Forgách, és a Religyiói Kintstár, lakosai katolikusok, fekszik Martzalnak szomszédságában, mellynek filiája, határja közép termékenységű...”

1851 “Csitár, magyar falu Nógrád vmegyében, 791 kath., 6 evang., 8 zsidó lakossal és termékeny hasznos határral. Földes urai többen. Utolsó posta Balassa-Gyarmat.”

Látnivalók a községben és környékén

Kőfeszület a Petőfi úton

A késő barokk stílusú feszületet 1791-ben állították, a község közepén, a templommal egy telken, annak szomszédságában. A szemcsézett, cementált homokkő oszlop 61 X 58 centiméter keresztmetszetű és 135 centiméter magas talpazata alapépítmény nélküli. A kereszt 25 X 25 centiméter keresztmetszetű, korpusza közepes nagyságú, a kereszttel együtt egy kötömbből faragott. A feszület anyaga, formája, faragási stílusa a temetői feszülettel azonos. A talpazat hátoldalán felújításra utaló felirat áll: Isten dicsőségére újított 1888.

Római Katolikus templom

Csitár plébániáját már az 1332-1377 évi pápai tizedjegyzékek is említik, s a középkor során önálló plébániájú hely volt, majd később Nógrádmarchalhoz tartozott. Egyes feljegyzések szerint már 1610 előtt állt a községben templom, melyet 1688-ban mint elpusztultat említették. Az 1731-es Canonica Visitatio szerint a községben nem régen épített fa templom állt. A mai, barokk jellegű kegyhely 1747-ben épült, régebbi harangjai az 1713-1789 közötti feljegyzések alapján haranglábon voltak elhelyezve. A domboldalon szabadon álló, keletelt, azaz kelet felé néző, egyhajós templomot Szent Kereszt felmagasztalására szentelték fel. Berendezése XVIII-XIX. századi.

A templomot valószínűleg Bosnyák Mihály esztergomi kanonok, a település birtokosa építtette. A templom torony nélküli lehetett, mert 1755-ben és 1789-ben a 3, illetve 2 harang külön haranglábban volt elhelyezve. A templom falain keletkezett nagyméretű repedések és vakolat hullás miatt, 1897-ben, "hatóságilag bezáratott". A felújítási munkákat a hugyagi templomtól kölcsönkért pénzen, 1350 forint költséggel végezték el. Az épület renoválását 1900 nyarán fejezték be, felszentelésére ez év július 29-én került sor. A szentmisét "Erdély apostoli lelkületű püspöke gr. Mailáth Gusztáv Károly, a vidéki papság és előkelőségek, úgyszintén a környékbeli plébániák körmenetileg megjelent számtalan hívei jelenlétében celebrálta." A felszentelés előtti hónapokban került a templomba a napjainkban is látható főoltár és a Mária mellékoltár. Történetéről a História Domusban az "Egyveleg" címszó alatt az alábbiakat olvashatjuk: "A főoltárt a mellékoltárról s lurdi szobrot és szószéket egészen újonnan állította gr. Mailáth Géza és nagylelkű neje Zichy Marietta gárdonyi földbirtokosok 1370 firt költséggel. Ugyancsak ez alkalommal Zichy Marietta grófnő önkéntesen készített gyönyörű kazulával, oltárterítővel és szőnyeggel ajándékozta meg az Úr házat."

A bejárat jobboldalán két emléktáblát helyeztek el egymás fölött, melyeken az első és a második világháborúban elesett hősök neveit olvashatjuk.

A templomba belépve a kétszakaszos hajóba jutunk. Elsőként a szentélyben elhelyezett barokk stílust követő, fából készült oltár tűnik a szemünkbe, melyen a 12 apostol szobrai láthatók. Oltárképe Szent Ilonát ábrázolja a megtalált kereszttel. A marcali plébánián őrzött irat szerint Mailáth István Géza, a faluhoz tartozó Nógrádgárdony puszta volt birtokosa ajándékozta az oltárt a templomnak 1900-ban.

A hajó baloldalán közel a szentélyhez a Mária oltárt láthatjuk, melyet szintén Mailáth Géza készíttetett 1900-ban. Az 1970-es évek közepén került mai helyére, amikor az itt lévő szószéket megszüntették. Korábban az oltár a hajó másik oldalán volt. Most itt a keresztelökutat és a lebontott régi szószék mellvédjét találjuk. A hajó falán lévő stáció képek színes olasz nyomatok, keretük is egyszerű. A falat Szent József és Jézus Szíve szobrok díszítik. Az ablakok üvegein színes stilizált ábrák: A jobboldalon lévő ablakok feliratai: "Megtörte holta a halált", - "Szent lélekkel teljetez el", - "Aki bennem marad az bő termést hoz". A baloldali ablakok felirata: "Akiket Isten lelke vezérel, azok Isten fiai", - "Meváltónk anyja mi anyánk".

Kőfeszület a temetőben

A késő barokk stílusú feszületet 1791-ben állították. Anyaga szemcsézett, cementált homokkő. 62 X 47 centiméter keresztmetszetű talpzata szélesebb lábazattal és fejezettel van kiképezve. A talpazat teljes magassága 180 centiméter, előtte vaskapcsokkal kötött, faragott térdeplőkő van elhelyezve. A kereszt törzse 21,5 X 21,5 centiméter keresztmetszetű. Korpusza közepes méretű, egy kötömbből faragták a kereszttel. A feszület formája, anyaga és stílusa a templom melletti feszülettel azonos.

Kőfeszület a Belsőgörbe dűlőn

A késő barokk stílusú cementált homokkő feszületet Gál János és felesége Pénzes Anna állíttatta 1803-ban. A dűlő út mellett álló, kis léckerítéssel körülvett feszület szemcsézett, cementált homokkőből készült. A keresztet három különálló részből, a korpusszal együtt faragták ki. Épített kő alapzaton áll, alsó része 31 X 31 centiméter, felmenő része 26 X 26 centiméter keresztmetszetű. A feszület előtt 1,2 méter magas, ugyancsak kőből faragott Sz. Mária szobor helyezkedik el.

Az egykori iskola épülete

Az 1936-ban épített iskola hátsó falán kiképzett fülkében ekkor helyezték el Keresztelő Szent János szobrát. A szobrot Szenográdi András és felesége Sebők Teréz készítette az 1850-es évek végén. Az iskola falába történő beépítése előtt, a Nógrádgyárdonyba vezető út szélén állt egy dombon. A visszaemlékezések szerint a szobrot a falusi bíró utasítására tették jelenlegi helyére. Az épület fő homlokzatán - a pince bejárat fölött - egy felirat nélküli emléktáblát láthatunk. Emlékezet szerint az iskola építését szorgalmazók neveit (pap, bíró stb.) kívánták az utókornak megörökíteni. A táblára kerülő nevek sorrendjében nem tudtak megegyezni, így az emléktábla felirat nélkül maradt. Az iskolában a tanítás 1979-ben megszűnt.

Nógrádgárdony

Az alig két kilométerre fekvő Gárdony puszta a középkorban még önálló községként szerepel az összeírásokban. A források szerint temploma is volt. A török háborúk idején néptelenedett el és vált pusztává. A puszta nagy kiterjedésű határát az egymást váltó földbirtokosok csak a 18. század végén, a 19. század első felében kezdték művelés alá vonni. Jól felszerelt uradalmi központtá Mailáth István Géza gróf tette, aki 1895-ben, házasság révén jutott Gárdony pusztához.

A puszta neve 1912-ig Gárdony (a középkorban Gárdon) 1912-1956-ig Mailáthgárdony, 1956-tól Nógrádgárdony.

A Csitár felől érkező elsőként egy baloldalon lévő, hosszú régi építésű istálló mellett halad el. Jobb oldalt viszont a hatalmas parkban a neoreneszánsz stílusú emeletes kastélyt láthatjuk. Mailáth Géza építtette 1895-ben Hubert József építész terve alapján. A II. világháború után, az államosított kastélyt úttörő üdülőként hasznosították, az 1960-as évektől a Tüdőbeteg-Gondozó Intézetet helyezték el benne.

Csitári hírességek

Buttler Ervin könyvtáros Nemesség br. Születési hely Csitár, Nógrád vm. Születés ideje 1925. III. 27. Halálóási hely Bp. Halálózás ideje 1993. VII. 11.

Csábi József rk. lelkész Születési hely Csitár, Nógrád vm. Születés ideje 1926. III. 27. Halálózási hely München? Halálózás ideje 2002. VIII. 6.

Herczeg János gazdálkodó, bányász, országgyűlési képviselő Születési hely Csitár, Nógrád vm. Születés ideje 1922. VI. 17. Halálózás ideje 1997. I. ?

Rudas Gyula bankigazgató, kormányfőtanácsos Születési hely Csitár, Nógrád vm. Születés ideje 1875.

Rudnyánszky Béla ügyvéd, országgyűlési képviselő Nemesség dezséri Születési hely Csitár, Nógrád vm. Születés ideje 1866. III. 29.

MAGDÁS EMŐKE

Végső állomás

Már egy órája járt föl-alá a szobában. Ötöt csendült a kakukkos óra a falon, öt órát jeleztek a templom harangjai is tompa kondulással. Esteledett. Egész nap nem találta a helyét. Leült a kerevetre, arcát kérges kezébe temette, és éles fájdalom zsugorította össze gyomrát. Körülötte csönd, a fában szű percegett, s padláson kotorászott az egér. Mély, állati félelem fogta el. Hirtelen felpattant, hallotta, ahogy a szíve vadul kalapál és megszédült a gondolattól, ami eszébe jutott ismét, s ami már régóta foglalkoztatja. Akármit tesz, ott lebeg a feje fölött, ott zubog a bensőjében, éjjeli álmából ez riasztja, fojtogatja, gyorsítja szíve verését. Lépett néhányat tétován, majd a falnak támaszkodott, kigombolta az ingét, zihált, görcsösen kapaszkodott az ablakpárkányba, levegő után kapkodott, résnyire kinyitotta a száját, ádámcsutkája fel-alá remegett torkában, ujjai megmerevedtek, lélek tágította pupillája üresen nézett a semmibe, arcán a rémület görcse vonaglott. Elkapta az ajtó kilincset és rohanni kezdett a hősésben. Lábai alatt ropogott a hó. Hó lepte be a jégmezőket és a fák ágain töpörödve húzták meg magukat a varjak. Elszántan tépte föl a templom melletti kiskocsmá ajtaját, ahová már déltájig begyűltek a férfiember, didergősen, pirosposzsgásan gubbasztottak subájukban egymás mellett és meséltek a nyári délutánokról, a faluban megforduló fehérnépekről, italról, bukásról, gyönyörrel, munkáról, őszi termésről. Friss levegő csapta meg a benn ülőket, a szél bekergette a hópolyheket, s kitódult az olcsó ital szaga, ami cigarettafüsttel és a subák dohos, izzadt szagával keveredett, gomolygott a párás, meleg levegőben. Ropogott a tűz a vaskályhában, tompán koppantak az üres poharak a ragacsos faasztalon.

Az ablak mellé ült. Nem köszönt senkinek, s nem is fogadta senki köszönését. Pedig már öten is észrevették, s biccentettek feléje:

- Szervusz Mihály, ülj közénk, álljuk a rövidet.

Nem szólt egy szót sem, csak intett Annának, aki a pult mögött állt.

- Két decit, légszíves. A vörösből.

- Máris. – mondta a nő és már libbent feléje tálcával a kezében – Parancsolj, Mihály. – S kecses mozdulatokkal tette le eléje. A fején kendő volt, s szeme szebben ragyogott, mint valaha. Szőke tincs tapadt a rózsaszín bőrére, nyelvvel játékosan csettintett és a nyakából citromillat párolgott. A férfi megborzongott tőle.

Elfordította a fejét, és egyből felhajtotta az italt, ingujjával megtörölte a szája körül és intett a nő felé.

- Még egyet, Annus. Az egész üveggel kérem.

Anna felnézett, csóvált egyet szőszke fején, de kiszolgálta a férfit, s orra alatt mégis mormogott:

- Csak óvatosan, Mihály, csak óvatosan. Ma karácsony van.

A férfi bólintott. Rágyújtott egy cigarettára és halkán köhécselt az első füsttől. Úgy szerette, filter nélkül, jó erősen. A bor fogyott.

Már egy órája egyik cigarettát a másik után gyújtja, haja csapzott, halántékán erek duzzadnak, hideg verítékben úszik megtört teste. A kezében meg-megremegett a pohár és cseppekben folytak alá gyűrött arcán a félelem gyöngyei. Elszánt volt, tekintete vad, szája torzult, torkát marta a bor tüze. Krárogott tőle. Senki nem merte megszólítani. Tudták, ilyenkor magára kell hagyni. Mindig csendes ember volt, melegszívű, szerény, de a piát sosem vetette meg. Az mindig kellett ahhoz, hogy elviselhesse az életét. Az alkohol zsibbasztotta a fejét, szédelgett a szagtól, már nem is hallotta a körülötte ülők morajlásba fulladt beszédét sem. A nyelvét duzzadtnak érezte a szájában, arcát pír lepte el, és a lábai meggyengültek. Arcizmai elernyedtek és már nem érezte a csontjában megremegező didergést sem. Már nem félt. Már mindenre képes volt. A pulthoz lépett, zsebéből előkotorta az aprót és Anna elé lökte. Rápillantott, s hirtelen megkívánta a száját, a nyakát, a duzzadó keblét, de csak egy pillanatig tartott, s talán meg is szégyellte magától ezt a gondolatot.

- 'Éjt és karácsonyt! – biccentett az embereknek és halkán becsukta maga mögött az ajtót.

Éles szél fúj a kabátja alá, a nyakába, az arcába, de nem fázott. Csendesen ballagott a kihalt utcán. Ma mindenki otthon van, karácsonyeste. A családja a konyhában zsvajgott, jöttek az unokák is, a menyek és a vejek, s diós kalács illata kacskaringózott a melegben. Römiztek mindahányan, ez volt a kedvenc játékuk.

Nem lépett be, csak az ablakból figyelte őket. Elsurrant a tornácon, benyitott a kamrába és felbotorkált a padlásra. Ügyetlenül puhatolózott a sötétben, tágra nyílt a pupillája, s a kémény mellől kihúzta a kötelet. A csuklójára tekerte, s lebotorkált a lépcsőn. Elszánt volt. Megállt az ablak előtt ismét és nézte a családját. A felesége a kályha előtt sürgött-forgott a lányával és menyével, a férfiak valamit magyaráztak egymás között, a gyermekek pedig az asztal alatt játszottak bújócskát. Halkan sóhajtott, a keze ökölbe szorult, a szája körül megremegtek az idegek és elindult a disznósor felé. Csönd volt, csak a fejében zakatolt a kocsma moraja, a konyhából kiszüremelő unokák gügyögése, a fiainak beszéde, Anna citromillatú nyakának képe, bársonyos hangja, őzikebarna szeme, piros szája, a keskenyvonalú, az utca, a csönd, a hópelyhek, a gyerekek, a tábla, a tanács, az igazgatóság, a búzamezők, a föld, az egész élete. Leporolta a nadrágját, kezével megtapogatta a vasrudat, hogy szilajon áll-e. Hideg volt és merev. Ez jó lesz. – gondolta magában és elrugaszkodott.

Fülében szét pattant a zaj, zúgott a feje, nyomás nehezedett a mellkasára, fény borította el... micsoda áradat... kimenekít ez az érzés... zene... a lelkek dallama aranyba fonva... aztán tompa zuhanás a mélybe és egy utolsó hörgés. A lába meredten, feszülve kalimpált a levegőben. Kutyák kaffogtak a kapuk alatt, a távolban fölcsendült az angyalarcú gyermekek éneke, kiskarácsony, nagykarácsony, kisült-e már a kalácsom... és szél borzolta össze a hólepte fák ágait.

Nagyapám emlékére.

2008. június 16.

Az őrült

Álmosan araszolt a nap a Kalavári hegyek fái fölött. Délkeletről langyos szél fúj, ahonnan a felhők jöttek, lomhán egymásba kapaszkodva, egyik a másik után, s habosan belepték a látóhatárt. Hat órát kongatott a katolikus templom harangja, majd rázendített a többi is, búgtak, zúgtak, bimbamboltak, jelezvén a mezőn dolgozóknak, hogy ez már a munka ideje, a kemény munkáé, amit már emberemlékezet óta művelnek, és csaknem egyé is vált a föld a dolgos kézzel. Tavasszal kezdődik a hajtás, mindenhol ökrök húzzák lassan, komótosan az ekét, kukoricát és búzát vetnek, kigyúl a falu népe, gyermekek fogócskáznak az árkok partján, asszonyok forgolódnak a szántóföldek szélén, emberek lépdelnek az ökrök mellett, de nem kell azokat egyenesbe tartani, mennek maguktól is, lassan, bólogatva, egyenesen. Tudják már azok a járást. És mintha a harangzúgás tette volna, a felhők tovaálltak és a nap égetően sütött a növekvő kukoricára. Októberben szép mélykék az ég, de a június fakóra festi az eget is, a földet is, a levegő ritka és poros, a föld kiszárad, megkérgesedik. Szárazság van ilyenkor évről évre.

Déltájban egy nő poroszkált az úton, ahol a szekerek is jártak és a járástól, ahol a kerekek sárrá őrölték a földet két mély sávot vájva benne, most a sáros réteg kéreggé változott és a legkisebb mozgás is port kavart. Remegett a levegő a látóhatár fölött. A nővel szembe egy szekér jött, a szekeret ló húzta, a lovat asszony vezette. Kezében vessző, szemében keserűség, szilajság, keménység, fáradtság és még ki tudja, mi mindennek az egyvelege. A nő rögtön megismerte az asszonyt, ő Margit néni a szomszédból, hozzá szaladott mindég, amikor az apja részegen jött haza. Az asszony nem ismerte meg. Hogyan is ismerte volna, hiszen eltelt már tizenegy év. Tizenegy év – hosszú idő. Az emlékek megfakulnak, a fájdalmakat belepi az idő pora, vastagon ül rajta, és nem engedi fölsebezni, csak a szép, a jó jut eszébe. Rég volt már, hogy itt töltötte a nyári vakációit. Amikor a szántóföldek szélét elérte, letörölte homlokáról a verejtéket és beült egy borókabokor alá. Fáradtan nézett körbe és azon gondolkodott, hogy vajon ő mit is keres most itt. Talán meggondolatlanság volt, haza kéne szaladni és elfeledni mindent.

Aztán ezt a gondolatot is elhessegette, fölcihelődött, lerázta magáról a port és a falu felé vette az irányt. A falu szélén ugyanott düledezett a cigánysor, ugyanúgy, ahogy évekkkel ezelőtt. Sok minden nem változott, csak a gyerekek nőttek nagyot és az udvar lett zsvajgástól csöndesebb. A cigánysor mellett egy ház. Emlékszik pontosan, zöld kerítés volt előtte és a ház gazdája egy tolösziékes öregúr volt. Amolyan gentleman féle, a keze puha és finom, a haja oldalra fésülve. Ismerte jól, hozzá járt néha délutánonként, amikor áthívta teázni és mindig kapott valami nyalánkságot is. A bácsi pedig mesélt neki hosszasan és mindenféléről, hiszen unatkozott, mindig egyedül volt. Kellott a társaság, a gyermek pedig jó hallgató, még ha nem is érti a beszédet, csak a felnőttek vágnak mindig egymás szavába. Az apja háza nem messze volt, a tábla mellett, ami a két falut elválasztotta egymástól. Gyakran mosolygott rajta gyermeki eszével, hogy a konyha és a szoba az egyik faluban van, de az ól meg a tyúkudvar része már a másikhöz esik. Az udvar csöndes volt, a kertet belepte a gaz. Delet kongatott a nagyharang. Semmi nem változott itt. Megismerte a régi, áporodott, különös szagot, amit a ház árasztott magából, és amihez hasonlót még soha nem érzett, a zöld ajtókat, amiket azóta se festett le senki, a tornác végében is ugyanott van a seprű, csak a cseresznyefa lett jóval nagyobb és a disznósor üresedett ki. Hármat kopogtatott a nyári konyha ajtaján. A szíve kalapált, majd kiugrott a helyéről, s ha tehetne volna, abban a pillanatban biztos elszalad messzire. De már nem lehet, már itt van, erre vágyott tizenegy éve. Sokat álmodott erről a pillanatról. Este, amikor ágyba bújt, elképzelte az apját. Vajon hol lehet, és mit csinál ebben a pillanatban? Néha, reggel zihálva ébredt, amikor azt álmodta, hogy újra együtt vannak. A napok olyankor furcsán, merengősen teltek. Vajon mit szólna, ha most itt volna mellette? Otthon a tükör előtt gyakorolta, mit fog az édesapjának mondani. Vajon lesz-e még közös témájuk? Vajon nem szakadnak-e föl a régi, fájdalmas emlékek? Vajon lesz-e lelki ereje ahhoz, hogy ne dobja vissza a keresetlen szavakat? Mindez kavargott benne és remegő kézzel nyúlt a kilincs után. A konyhában félhomály volt, a meleg beszorult a falak közé. Vörös macska kuporgott a szék alatt. A díványon egy barna, szikár, megöregedett férfi ült. A haja őszbe borult, az orrán szemüveg fityegett, az arcán a megilletődöttség, és a szája szélén ugyanaz a gúnyos mosoly, amilyen csak neki van, senki másnak. Aztán a mosoly lassan eltűnt, legörbült a szája széle, az ősz, szikár ember a kezébe temette az arcát és elkezdett zokogni. A nő tétován állt egyik lábáról a másikra a konyha közepén, aztán keresett egy széket és odahúzta az apja mellé. Leült. Szerette volna megvigasztalni vagy megölelni, vagy valami biztatót szólni, de semmi nem jutott az eszébe. Aztán az öreg zokogása csuklásba fulladt majd szipogásba váltott át, majd elhallgatott, a tekintete újra megkeményedett és a szája szélére visszaült a gúnyos mosoly. Leült a csönd közepük, csak az óra ketyegése jelezte a percek vánszorgását. Úgy ültek némán, egymás mellett, mint két idegen. Zavartan és feszengve, a férfi cigarettára gyújtott és a füst fojtogatóan kacskaringózott a fejük körül. Egy szót sem szóltak egymáshoz egész délután. Aztán a férfi hirtelen felpattant, szemében kigyúlt az örültség tüze és, a nőnek megfogta a csuklóját, szorította, és a régi időkről kezdett halandzsázni.

- Ne haragudj... nem voltam jó apa... majd az unokáimmal másképp... ugye... - aztán témát váltott hirtelen – Jeruzsálembé... oda akarok menni, Oxfordra, Los Angelesbe, a Vatikánba... - és a szeme lázasan csillogott – itt már csak butul az ember... senkivel nem lehet beszélgetni... Platón... Rousseau... te mit tudsz ezekről? – kapkodott levegő után – Mindenki csak a mezőn vájja a földet, itt meghalok, megfulladok – és az arcára kiült az undor.

– Katica nénéd nem enged sehova... csak Te segíthetsz... ugye segítesz? – és megrázta a nő vállait. Farkasszemet néztek egy ideig, aztán elengedte a nőt és legyintett egyet. – Kinek beszélek? Te is az a buta, kétélű maradsz. Semmit nem tudsz az életről – és köpött egyet a földre.

Újra hallgattak Kínos volt a csend, fojtogató, nem volt mit mondani már egymásnak. A nő lassan felállt, intett csöndesen és kilépett a konyhából, végig a tornácon botorkált tétován, az apja a háta mögött csoszogott a nyomában. Intett újra még egy utolsót a kapuból és halkán becsukta maga mögött az ajtót. Otthagya az érzéseit, a vágyakozásait, a reményt. Otthagyott mindent, ami oda kötötte hajdanán. Az emlékeket, a gyermekkor édeskeserű ízét, a forró nyarak hangulatát és a történeteket, amiket soha nem fog elmesélni senkinek, mert talán igaz sem volt, talán csak álmodta az egészet, talán apja sincsen, talán kitaláció minden. Az élet érdekes macskajátéka, amit néha az emberrel űz, de csak azért, hogy elszaladjon előle. Semmit nem vitt magával Langyos szél rázta meg az eperfa lombját. Az úton fáradtan baktatott haza állat és ember, meggörnyedve a szerszámok alatt, amiket a vállukra kaptak fel, ballagott a nő is, aki délelőtt a lovat vezette és halkán biccentett feléje. Felismerte. Sokat bámészolt utána, amíg az alakja el nem tűnt az alkonyban. Kilencet kongatott a katolikus templom harangja, majd rázendített a többi is, búgtak, zúgtak, bimbamboltak, jelezvén a mezőről hazatérőknek, hogy már este van, a nyugalom és a pihenés ideje.

2008. június 1.

FORGÁCS MIKLÓS

Három vödör melltartó

Itt volt mindenki, a Szlamkagyuszi, a Julika, az Öcsi, meg a Kanala, de eljött Ibolyka néni, a Zbraneklánka, az Ihászrobi, meg a Bözsike is. A Frunyó otthon maradt, mondták is, hogy ő is eljöhetett volna, de mindenki tudja milyen keményfejű, és különben is utálják egymást a Szlamkagyuszival, úgyis csak összevesztek volna, ezért talán jobb is, hogy csak a részeges Oszolidodit küldte el kémnek. Talpon volt egész Barsbendő (Tekovský •alúdok). Meg kellett beszélni a dolgot. Volt itt egy diszkó, és zengett akkor az egész falu. S ez bizony zavart mindenkit. Azt mondta a Bagigéza, aki mindig más csajt hozott a diszkóba, hogy hát ingyen bulizhattak volna otthon a falusiak is, ki se kellett volna mozdulni, táncraferdülhettek volna a porcelánszarvasokkal, de a falusiak ezt nem úgy vették. Szerintük ez a nyugalomuk megzavarása, meg hát amúgyis a diszkónak már a neve is rossz, már az is valami nem jót jelent. De aztán a diszkónak mennie kellett, mert aki nyerni akart tudta, hogy a választási programjába is be kell tennie a diszkó megszüntetését. Barsbendőben nem lehet polgármester, aki nem diszkóellenes. Akad diszkópárti is, de az indulni sem mert a választásokon. Hát a legjobban diszkóellenes be is ülhetett a polgármesteri székbe, s meg is szűnt a diszkó. A falusiak már gondolkoznak is, hogy kellene egy menyecskekórus, mert üres most a kultúrház, s abba bizony kultúra való, elég szomorú egy kultúrház igazi kultúra nélkül. Már mindenki el is feledkezett volna a diszkóról, de hát ugye, el kellett ám menni kitakarítani a bulizók után, mert a diszkó után köztudottan szétdobált és összetört dolgok maradnak. A takarítóasszonyok élükön a Julikával, és aki vállalta, hogy szólót énekel majd a menyecskekórusban, elálmélkodtak takarítás közben. Meg fölháborodtak. És megrökönyödtek. És elállt a lélegzetük. Mert vödörrel mentek takarítani, üres vödörrel mentek, s tele vödörrel mentek el. De mi került azokba a vödörbe? Elmondta azt a Julika, hiszen azért jött ide mindenki. „Három vödör melltartót szedtünk össze, három vödör melltartót” – mondta el Julika mindenkinek. Csóválta a fejét mindenki, még a Zbraneklánka is, pedig ő nem is hordott melltartót, mert neki nem kellett. Ezt szóvá is tette a Kanal, hogy a Zbraneklánka csak ne csóválja a fejét, mert hisz neki könnyű nem eldobálni a melltartót, ha jól beindul a buliban, hiszen ő nem hord melltartót, de képzelje el azt a csajt, aki hord melltartót, és a diszkóban úgy feltüzesedik, hogy egyszerűen muszáj letépnie magáról. Erről elbeszélgettek, hogy hány csaj kell három vödör melltartóhoz, mert ám az is lehet, hogy néhány csaj állandóan melltartó nélkül ment haza, és mindig új melltartót kellett venniük, és morogtak otthon, és ők hazudoztak valamit, de nem tudták megállni, legközelebb is rájuk jött a melltartóeldobás. A Bagigéza, aki minden diszkón ott volt, csak mosolygott, s nem lehetett tudni, azért mert így volt, vagy azért mert nem volt semmi, de milyen jó lett volna, vagy csak úgy, hogy azt higgyék, valami mégis volt. „Három vödör melltartó!” – ismételte meg kissé éneklő hangsúllyal Julika, mintha egy saját gyűjtésű barsbendői népdal refrénje volna. Na és hol vannak azok a melltartók? – tette fel a kérdést Szlamkagyuszi, az jutott eszébe, hogy lehet, a Frunyó megszerezte az árut, és kiárúsította a saját hasznára. Bagigéza szerint falumúzeumban van a helye a három teli vödörnek, és lehet, hogy a takarítóasszonyokat is külön vitrinbe kellene tenni. Julika erre lökdösni kezdte a Bagigézát, de olyan hirtelen emelte a kezét, hogy szétrepedt a blúza, és kivillant egy neonos-rózsaszín extra-szexis melltartó.

MAGLÓDI IMRE

Börtön

Nincs még a Földön ennyi gyűlölet egy helyen,
gonoszság és düh, mindenki az ellenségem;
Itt él hazánk alja, s népe cellákba zárva,
bámulnak a rácson, mind új csodára várva.

Alig van szó, csak a dicső múlttól regélnek,
bebukásuk előtt szinte kiskirályként éltek;
Gyilok, vagy rablás, nem gond, lehet együtt a kettő,
tervezik a jövőt, a Nagy Buli a menő.

Cigi, dohány, kávé: létfenntartó mocsok,
legtöbb rabnak esze csupán ezek körül forog.
Ha Istent említem, lelkek süket, ajkuk néma;
Csak egymás rokona lehet itt szent téma.

Nincs Jó Teremtő, ám ha van, legyen átkozott,
alig csórtam valamit, mégis ide juttatott,
a bírói tévedés, rosszkor vagy rossz időben;
Hamis vád, nincs alibi, már bent is vagy a csőben.

Hatszor három méter, alig nagy konyhának,
íme a zárka, hová nyolc „zsiványt” bezárnak.
Ez valódi büntetés: napi húsz órában;
Hétről-hétre létezni egymás szagában.

Mindenki megkapta megérdemelt jussát,
már akit a „zsandár” éles szeme meglát.
Vagy ha mégsem, bízik, nem kap most már semmit,
az igazság lova három lábra sántít.

A büntetés mértéke nem mindig reális,
a bíró szeme véres, védekezni kár is.
Lopni NAPOT érdemes, mert a többi bukta;
Néhány ezer milkó, s a törvény igen furcsa.

Nap nap után együtt, szinte velük élek,
fertőző e hely, már senkiben sem hiszek.
Nincs kis bűn, mert aki lop, az jó nem lehet;
De mentséget keres, ki vét, egyebet nem tehet.

„Ki itt belépsz, hagyj fel a reménnyel”, írta a költő,
e sor a pokolban van, ám egy hely e kettő.
Hit szerint ott tisztulnak, de égni itt nem kell;
Földi purgatórium, ördög nincs, csak smasszer.

KARAFFA GYULA

Én, Karaffa Gyula

tizenhárom évet éltem a bűzlő sötétben,
tolvajok, gyilkosok szentükrében,
és csak néztek, és gyűlöltek engem,
mert engem könnyebb volt gyűlölniük,
mint magukat,
engem könnyebb volt bunkónak tartani,
mint magukat,
engem könnyebb volt bűnösnek tartani,
mint magukat,
mert rájuk zártam az ajtót,
mert rájuk tettem a bilincset,
mert végigmotoztam a testüket,
mert elvettem a tiltott értékeiket,
mert végigvizsgáltam az ágyukat,
mert kidobattam a penészes tányérjukat,
mert kitakarítottam a szemetes zárkájukat,
mert odakísértem őket az ügyvédhez,
mert odaállítottam őket az ágyuk végéhez,
nem értették meg,
hogymé én voltam ott az isten,
aki vigyáz,
hogymé be ne gyulladjon a tetoválás,
hogymé gyógyszert kapjon, ha jön a hidegrázás,
hogymé kórházba kerüljön, ha felszaggatta a hasát,
hogymé csikket szedjen a kukából, ha nincs más,
hogymé egy helyre kerüljön a párjával,
hogymé fidizhessen a szállítósos zárkával,
hogymé liftezhessen, ha marta a nikotín hiánya,
és tartottam a fejét, míg a mérget kihányta...

Találkoztam Istennel,
azt mondta: Gyula, elég,
menj isten hírével, megtetted,
amit az ember megtehet.
A többi az én dolgom.

BORSI ISTVÁN

MAGYAR TÁNC.

Hol ma élek, múltó, testi létem töltöm
ropják-e majd e szent esőszagú földön
tündértáncuk, fonott hajú ifjú lányok
libben-e még virágmintás bő szoknyájuk
a körtánc közben, mint kecses pillangók
piros topánjukban, a körből szerte illanók
mint a mezőn a pacsirta, kedvesen dalolva
olvadó íz, mézes, édes magyar mosoly
mi minden legénynek szívéig hatol.

Legények hetyke kalapján billeg-e még
az árvalányhaj bokra, s a szénaszagú nyár
kalpagjukról egymásnak meddig szalutál?
Tánccal játsszák természetnek himnuszát,
duhaj táncuk pergő, élettel telt ritmusát,
fényes bőrcsizmákon vajon meddig mérik?
Gyermekeink azt a napot még megérik?
Kihal-e az ősi szellem, végleg belőlünk
Hasztalan vágyaknak ismét bedőlünk?
Éltet-e még, vagy elhal az ősi gyökér,
ez a büszke, vigasztásra termett nemzet
tízezer éves léte ma, vagy holnap, véget ér?

Hol csendült a nóta, s a barázdák
fodrai szántották át a végtelen rónát
hol kopasznyakú kakas kapirgált
ma kietlen, sivár, hasztalan pusztaság.

Hol egykor apáink dolgos kezétől
omlott a göröngy, zöldült ki a vetés
az, ma nyûg! Fölös.

A parasztnak szenvedés.

Telkek, tervek, autóutak,
a föld, mára csak befektetés.

Csak áru lett e Föld. Adják és veszik.

Brókerek, ügyvédek a gazdákat rászedik,
maradnak-e gazdák, kik elvből kitartanak?
Pályák és plázák sorban, gombamód hajtanak.

Legyalult földek, hitek, kiszolgált múltak
büszke népből, *fogyasztó*vá egybegyúrtak.

Szabadokból -lopva- szolgák lettünk
de reánk száll majd, bármit tettünk.

Hát kufárok váltunk-e mind
eladva apránként szülőházánkat!?

Bolhák vagyunk Földanyánk testén,
kik felosztjuk egymás közt a kutyákat!
A Föld az Élet! Arany helyett homok,
ha lábad alól, mind, betonra cseréled.

Miért küzdött értünk, sok-sok ōsapánk
hogy Európa szívében lehessen a hazánk
e föld gazdag, szelíd jussa helyett,
torz világ alól, majdan kicsúszik a szőnyeg
számok, szerződés, értéktelen papírhegyek
jutnak csak asztalodra kenyérként neked.

Bereknek nádasa már másnak neszel.
Pár év, csak egyszerre hontalan leszel.
Ma úgy érzed szabad vagy, s a világ
a pénzedért tárt karokkal vár, imád.
Meddig kísért a régmúlt, az emlék?

A boldog, magyar hársillatú határ?
Dicső utunk, amit elmosott -nemrég-
a hamis tudás, s eltörli a globális feledés.
A haza több, mint őseink kusza álma
kényelmes ágy és jól tömött párna.
Pipacsok, rezedák, lengő búzagalász
végtelen rónák, kék ég, csalóka délibáb
juharfák, gesztenyék, a gyalogló buckák
fehéren álló vályogházikók, nádas tetők
sötétlő árnyak lidércek, mesék, lápos mezők
kart-karba öltve járnak mindig együtt
test a testben, mint hűséges szeretők.
Kemencékben sülő kenyér izgató illata
fonott kosár, gémeskút, rétek erdők
ez, s mi még', mind a magyar haza!

Van-e még mi tényleg csak a miénk?
amire együtt büszkék is lehetnénk?
a Géniusz, mit Istentől bőviben kaptunk
most is éber, e perctől is, segíthet rajtunk.

Hol van a külföld, s mettől a haza?
Fülünkbe tolong, idegen szavak hada
sokszor sértőn, az észnek sem értőn
harsogva nyomja el lelkünk szavát.
Figyelj, érezz, ki az, ki kezet nyújt.
Ő, szintén ad és kap, mint egy jó barát
vagy, hamis ideák álarca mögé bújt.

Életünk mára, mély álomban tengeténk.
Lantunkat, mi, költők is, pénzért pengeténk

.Már lovunk sem, honunk sem magyar!

Bérem sem az, mi csekély és fanyar
s ha költeném, leginkább az zavar,
idegen szemfedőm, mi holtomban eltakar.
Jogász, menedzser, bankár, ügynök legyen
vagy pártos, az, ki élni -ma- jól akar.

A nemzetünk büszke szelleme
körúton jár, északon vagy délen
vagy épp búcsút int, s a Kárpátok
opálos ködbe vesző csúcsain honol.

Lassankint e népnek minden fénye
új istenét követve, nyugatra vándorol.
Egyet, -Hazám-, Neked ígérhetek:
Én, az egy -de nem az első-,
szívben-szóban, mindig benne leszek.
*Nem mások ellen, vagy valamiért,
önös számítón, csak hálámból, mert -*
Te drága otthon-, végre *felriadtam,*
itt engem, - óvó öledben -, *valami ért!*
Elért az üzenet, mely az ősi rögtől-
Öröktől-, Hozzád is szól a Teremtő!
Érted is *mindig újraéled, a mag, s terem tő!*
Ős-Ten-ből sarjadó szilárd törzs, újahajtó
szívekben burjánzó bokra, benne rejtekajtó.
Ha együtt éljük, már nem féljük röpke létünk
Turulmadár, Szent Agyalunk a reményünk.
Nékem nem kívül épül az újabb otthon!
Csupasz falakra új fészketem hordom.
A régit végleg, porig lebontom.
Törül hasadt, ágrólszakadt,
kicsiny nemzet, dicső zászlónk
áramlással szembe halad,
elvész az ki kívül maradt.
Úgy döntöttem,
-végleg-
Míg élek
itt maradok
sorsunk közös
kibújni nem tudok.
Szülöm e Föld, a Hon
Millió fiának lelkén át-hatok
S a szívek, -ha hívek
ritmusra gerjed
bennük a dob-banás.
Egyszer - egyet
mikor, a sor
rám kerül
én ad
ok!

MÓRITZ MÁTYÁS

A jó keresztény

Most is, mint majdnem mindig, csak sóhajtozott a szegény ember, vagy ha már megunta a nagy jajgatást, rekedten énekelni kezdte -csak úgy maga elé- a halálrászántak részeg toborzóit.

Nem maradt sok kedve sem tovább olvasni az éppen a keze ügyébe került könyvet, amibe olyan dolgokat olvasott, mint például a következő bekezdést:

Véleményem szerint (mármint a szerző véleménye szerint) egyeseknek a gazdagsághoz, míg másoknak a szegénységhez van tehetségük. Hangsúlyozom: tehetségről van szó! Nos, ha valaki például a gazdagság talentumával jön világra, de sorsa netán nyomorúságba taszítja, szenved, átkozza a világot, és mindenkit, aki többre vitte, mint ő, ellenségének tekint. Ám ha az ember a szegénység tehetségével születik, szerencsétlen lesz, ha véletlenül gazdaggá válik, a vagyonát el fogja herdálni, emiatt lelkifurdalása lesz, de egyébként is baklövést baklövés után fog elkövetni. Finanziális ügyeiben. Ám ha sínre kerül, vagyis a szegénység lesz osztályrésze, kitűnően fogja érezni magát, nem kell a pénzzel bajlódnia, a tolvajok sem foszthatják ki, függetlennek, szabadnak érezheti magát, bizonyos értelemben éppúgy, mint a gazdag, hiszen gondtalanul élhet.

A szegény ember nem hibáztatta magát sanyarú sorsáért, inkább csak nyugtatgatta magát: nem lehet a szememre vetni, hogy rossz keresztény lennék, hiszen minden húsvétkor meggyónok, böjtölök, és ha kevés is van belőlük, de a magam módján még szeretem is a felebarátimat, és ami kevés értékem van, azt még kérés nélkül is szívesen megosztom velük. Sőt, amilyen naiv és emberszerető vagyok, még a legádázabb rosszakaróimat és ellenségeimet is a keblemre ölelném, -és mégis, és mindezek ellenére és dacára, nem tudok megélni, éhen kell pusztulnom, előbb mint utóbb.

Pedig tudta, vagy legalábbis sejtette, hogy a kerek nagyvilágon nincs ember, aki annyira megérdemelné a jólétet, vagy legalábbis a jobb létet, mint ő maga.

Bozótból bozótra vándorolt, vagy menekült szakadatlan, mint akiről már az árnyéka is leszakadt, mint aki előtt minden jobb érzésû gazda bezárja az ajtaját.

-Fû és láp alatt, elfeledett erdők éjféle alatt lakom, kezemben furkóvá rándul a virágos ág is, és éhes vagyok, sóhajaimtól lebben a rengeteg. Úristen, segíts!

De a százszor és ezerszer megszólított Úristen, mintha mi sem lenne természetesebb, a szegény ember beszédére nem hogy a füle botját nem mozgatta, de még a kisujját sem.

Az ördög azonban gondolt egyet, és bár szívesen időzött volna még birodalmában, mégis elment a szegény emberhez, egy filantróp amerikai bankárnak öltözve, -hiszen nagy átváltozó művész hírében áll ugye, és a megjelenésre bizony adni kell.

-Hallod-e te szegény ember! Adok én neked egy milliót, s ha igazán jó keresztény módjára bánsz a pénzzel, egy esztendeig még nálad is hagyom.

A szegény ember nem gondolkodott sokáig, -bár jó szokásához híven azért meghívatta magát egy fröccsre, mert bizony kiszáradt a szája, a sok magában beszéléstől, és az Istennel folytatott, egyoldalú rimánkodásban.

Belecsapott az ördög (ez alkalommal) sima és kövér kezébe, és ezzel az üzlet megkötött.

Az ördög ott helyben kitöltötte a csekket, amit emberünk még aznap be is váltott, -bár nem ment könnyen, hiszen először még a kiszemelt bank környékéről is el akarták kergetni, de aztán a zárás előtt pár perccel mégis bebocsátást nyert az öreg.

A posta dolgozói nem kicsit meglepődve vizslatták a csekket, és bizony el-elhúzták a szájukra, mikor kifizették a szegény embert, aki köszönte szépen a kisasszonyok kedvességét, még meg is emelte a lyukas kalapját, majd huszárosan összecsapva a két lábát, hátat fordított, mind a banknak, mind a sanyarú életnek.

Volt egy milliója, ami euróban értendő természetesen, hiszen egy ördög csak nem lesz olyan smucig, és kisztílu hogy egy megkeseredett szegény ember szemét kiszúrja holmi egy millió forinttal, hiszen azzal mire megy ebben a világban bárki is, nemhogy egy toprongyos vénember.

A szegény ember, jobb ötlet hiányában úgy örült a temérdek, -tengernyi pénznek, mint még semminek és soha. Mit bánta, hogy két gyermekéről évek óta nem hallott se jót se rosszat, hogy lövése sincs, hogy a felesége él-e, vagy sem. Már nem is gondolkodott azon hogy volt feleségét kisémmizi a saját lakásából, ahonnan az a romlott és féleszû asszony volt olyan kedves és az utcára penderítette, egyik napról a másikra, annyit sem mondva, hogy fapapucs.

Nem akart ő vitatkozni, de időről-időre bosszút esküdött, hogy aztán ezeknek a nagy elhatározásoknak csak jajgatás, könyörgés és káromlás legyen a vége.

De most minden megváltozott. Hogy dúsgazdag lett, hogy felvetette a pénz, -nem újságolta el senkinek, hiszen nem evett meszet, meg amúgy sem most jött le a falvédőről, hiszen tudja, hogy milyen ez a világ, és mire menne azzal, ha eldicsekedne fûnek és fának, hogy bizony rámosolygott a jó szerencse, hogy végre megfogta, ha nem is az Isten de az Ördög lábait.

De akárhogy is óvakodott minden árnytól, és embertől, egy még nálánál is szegényebb rokonnak sikerült kilesnie pont azokban a pillanatokban, mikor a pénz fölött érzett örömét bizony alig tudta magában tartani.

-Drága barátom, édes egy komám, -tudom én hogy jó keresztény vagy, aki egy légynek sem tud ártani, oszd hát meg velem a vagyonodat, hiszen jutna is, maradna is, ahogy a közmondás is bölcsen mondja.

-Nem oda Buda, drága felebarátom, -nesze itt van 50000 euró, de soha a büdös életbe ne lássalak még csak a közelemben sem, mert nem tudom, hogy mit csinálok veled, főleg ha még el is jár a szád az én nagy vagyonomról, amihez neked amúgy az égadta egy világon semmi közöd nincs, -de hogy lásd, kivel van dolgod, hogy kivel hozott össze a jó sorsod, vidd ezt az ötvenest, és élj meg belőle ahogy tudsz, a többi már nem az én dolgom.

Szedte hát a sátorfáját a szegény ember még szegényebb rokona, keserves képet vágva, hogy így el lett intézve, de hát mit tehetett?

A szerencsés szegény ember pedig továbbra is osztogatta a pénzét, uzorára persze, -teszem hozzá, hiszen lehet hogy kereszténynek keresztény volt, de azért nem hülye.

Így még egy év sem telt el, és kettő, azaz 2 millió eurót számolhatott össze, ami forintban sem kevés.

Abból még arra is futotta, hogy nagylelkűen elosztogasson százezret, de persze nem azoknak adott a két tengernyi pénzből akiknek már évek óta tartozott, inkább csak úgy találomra.

Számolgatta a pénzt, és várta az ördögöt, aki most kosztüm nélkül jött.

-Na kedves barátom, hogy vagyunk azzal a kis pénzekkel? –kérdezte, és már jó előre mosolygott.

-Mint egy jó keresztény! –felelte a szegény ember bátran, -és amit már majdnem egy éve nem cselekedett: keresztet vetett. Az ördög nem szaladt el, nem is dicsérte meg az egykor volt szegény embert, inkább a pénzt akarta látni, amit meg is olvasott, majd így szólt:

-Te öreg! A pénzedet megkésztetted, ezt jól látom, holott az első szembe jövő emberrel meg kellett volna osztanod. Fiam, így azt mondom: ez nálad nem maradhat egy fertály óráig sem. Adieu! –És hóna alá csapva, elvitte a két milliót.

-Ilyen ez az átkozott ördög, és ilyen balga vagyok én- morfondírozott a szegény ember, majd rekedten énekelni kezdte csak úgy maga elé, a halálrászántak részeg toborzóit.

BÍRÓ PÁL TIBOR

A túlélés mérlegén II. rész

Hatodik fejezet

A gazdag, élményekkel teli hétvégét egy pokolból feltörő hétfői nap követte. Ahogy tartja a mondás, az ördög sosem alszik. Pali egy csípős telefonbeszélgetésre ébredett. Nemsokára az ezredes kopogtatott a hálószoba ajtaján.

-Öcsém, sajnos rossz híred érkezett. – morogta a megpattintott ajtó mögül.

Aztán belépett a szobába és leült az ágy szélére.

-A parancsokod telefonált, hogy a doszárok raktárát elöntötte a víz. Csörepedés történt az archívum fölött és megkért engem, hogy továbbítsam neked a kérelmét.

-Talán meg kell szakítanom a szabadságom idejét? – tapintott rá Pali a lényeg közepére.

-Sajnos erről lenne szó, mivel téged is érint a történet, mint az irodája friss írnokát. – helyesbített Postelnicescu.

-Miféle feladat vár rám a történetek után? – kérdezte Tüske kissé felháborodva a csalódástól.

-Hát öcsém úgy néz ki a dolog, hogy komoly felelősségteljes munka vár rád, ha visszatérsz, mivel az összes régi haditérkép és egyebek teljesen eláztak.

-Hmm... most éppen ez hiányzott nekem. – morgolódott Pali, viszont előtte az volt, hogy a parancsot teljesíteni kell, még akkor is, ha kérelem formájában érkezett.

Nem maradt más választása, minthogy szedelőzködjön és iszkoljon vissza az alakulathoz. Miután elkészült az ezredes családjától, elindult egy rövidebb úton Mogosoaia felé. Egész úton végig csak azt latolgatta, hogy miért pont vele történhetnek meg az ilyenfajta meglepetések, aztán gondolatait maga előtt kergetve, megérkezett a zöld színben virító kapusszobához. Mihail kapitány hátratett kezekkel előre-hátra lépkedett, dühtől görcsbe rándult arccal. Amikor megpillantotta Palit, szinte felkiáltott:

-Végre megérkezett az írnokom! - mondta a szolgálatos tisztnek, aztán odalépett Tüskéhez és üdvözlés közepette kezét fogták.

A parancsnokság irányába haladva röviden levázolta Palinak a tennivalókat, aztán megveregetve vállát, így bízatta:

-A szabadságodat majd beosztva kiveheted szabadnapok formájában, és persze akkor, amikor akarod.

-Megértettem! – válaszolta Tüske, amire egyebet úgysem válaszolhatott volna.

Közben elérték a beázott raktár vasajtóját, amit a kapitány nagy kattogás közepette kinyitott. A kár, első látásra, tényleg hatalmasnak bizonyult. Hosszú tanakodás után megszületett az első ötlet.

-Szellőztetni kell, hogy ne üsse fel fejét a penész, – mondta a parancsnok – aztán áthordunk mindent a szomszédos terembe és onnan fogjuk válogatni a kár szerint, ami persze korrigálást igényel. Azt Nedelcu hadnaggyal együtt fogjátok végezni. Ő a tervezőirodából érkezik segítségünkre. Amúgy kitűnő szakember, mondhatni a legjobb térképesek közé tartozik.

Ahogy a kapitány ezt kimondta, megszólalt a hadnagy a hátuk mögül:

-Köszönöm az elismerést, de inkább fogjunk neki a rámolásnak. – mondta mókás szigorúsággal, aztán kezét fogott a kapitánnyal és Palival.

A rámolás meg a kár szerinti osztályozás nem volt éppen egyszerű. Sajnos estig húzódott el, Tüske gyomrának rovására, amely oly hangosan korgott, hogy tisztán lehetett hallani a teremben. A hadnagy szinte zavarba jött ettől, aztán végre megszólalt: -Most akkor megállunk, – mondta határozottan – aztán holnap reggel, friss erővel folytatjuk.

-Igenis! – helyeselte Pali, aki már alig várta, hogy látogatást tegyen a kantinban.

A vasajtó bezárult másnapig, aztán útjaik elváltak. Tüske egyenesen az alakulat konyháján kötött ki Nyulas barátjánál. Maga a szabadság ideje olyan rövid volt, hogy senki sem kérdezte meg tőle, hogy mit keres az alakulatban. Zsíroskenyeret kent magának, aztán farkasétvággal fogyasztotta, miközben a barátja mesélte neki a szakácsfogásokat. Későre járt már az idő, amikor elkészönt Tüske tele hassal a barátjától, aztán igyekezett nyugovóra térni. Másnaptól kezdődött az igazi lényege a dolgoknak. A hadnagy tüzetesen átvizsgálta a javításra szoruló térképeket, aztán kiosztotta Palinak a tennivalókat. A rajzokon feltüntetett objektumok kódszámait kellett Tüske átmásolja külön megszámozott dossziékba. Akkor nem sejtette, hogy különleges hadi titkokat rejtő térképek adatait másolgatja, csak éppen az volt kissé feltűnő számára, hogy nincs több segítség a hadnagy rendelkezésére bocsátva. Megváltozott volna az átkos rendszer embereinek véleménye, s éppen őt találták meg erre a feladatra? Pali is furcsállta magában az egészet, viszont nevetségesnek találta azt, hogy egy hirtelen csőrepedés mekkora változtatásokra képes. Ugyanakkor a hallgatni arany fejezetét már kívülről megtanulta és úgy tett, mint ahogy a helyzet megkövetelte.

Hetekig tartó bunker életformát gyakorolt, ami a környezetével való kapcsolattartását nagyon leredukálta. Kikapcsolódásképpen ál-bátyjával váltott pár szót esténként, és azt is telefonon keresztül, aki már szinte közvetítőként működött számára a külvilággal. Az éjszakák és a nappalok egybefolytak, s a neonfényes teremben Tüske a gyöngybetűk rabszolgájává vált. Mintha nem a katonaság kötelékeiben tengette volna idejét. Kiestek az instrukciók, nem beszélve a pernyi pontossággal szervezett napi órarend. Lassan az ügy kezdett hasonlítani egy fantom tehervonat történetére, amely előre-hátra tolatott, megállás nélkül egy elhagyatott állomáson. Kínos fejfájások gyötörték és néha a betűk kezdtek hangyamódra összefutni előtte. A hadnagy segítségére sietett, tapasztalatait felhasználva, ismerte a neonfény szemet őrölő hatását. Egyik reggel Proculin szemcseppel ajándékozta meg Palit és így szólt ideiglenes kollégájához:

-Ezt fogadd el tőlem, mert később majd nem bánod meg, vagyis ellenkező esetben a pápaszemek örökös viselője maradhatsz. Ebből naponta háromszor két-két cseppet szorítasz mindkét szemedbe, aztán meglátod, hogy meghozza hatását.

-Köszönöm. - mondta Tüske és átvette az ampullát.

-Ne köszönd a gyógyszert, mert nem lesz varázsa! – mondta a hadnagy Palinak, aztán mosolyogva így folytatta – fiatalabb koromban velem is megtörtént, hogy a fények csapdájába estem, s a megerőltetett szemeimnek csak a vékonyra szelt nyers krumplicelet használt, hiszen abban az időben még nem volt Prokulin. Erre mindketten jót nevettek.

-Ma mitől vagytok ilyen vidámak? - lépett be kérdésével a parancsnok.

-Hát mesélgetek bizonyos tapasztalataimról, hogy a vontatott csend el ne uralkodjon. – válaszolta a hadnagy kapitány kollégájának.

-Új hírrel jöttem! – folytatta a parancsnok – Sportvetélkedőt szerveznek bukaresti szinten az alakulatok között, a hagyományos tél előtti sport évzáró alkalmából. Erre az eseményre a mi alakulatunk is be szokott nevezni, amihez nagyon ragaszkodnék, hogy eredménnyel járjon. Ezért időben fel kell készülnünk, mert ahogy a mondások tartják egy jó szervezés fél siker. – jelentette ki a kapitány, fél szemmel Tüske reakcióját kémelve.

-Ahogy végignézek a káplárelvtárson, talán a szervezés szempontjából ő lenne erre igenis alkalmas. – jelentette ki a hadnagy.

-Számból vette ki a javaslatot! – vágta rá a parancsnok.

Pali már érezte, hogy annyira provokálják, hogy nem tûri azt szó nélkül. A sportot megemlítve ösztönösen reagált:

-Igenis, én megszervezem! – jelentette ki határozottan a tiszteknek, akik alattomban erre vártak.

-Helyes a döntésed. – fűzte hozzá a kapitány – Holnaptól már szervezheted a csapatot, hiszen minálunk az ötezer méteres síkfutás a hagyományos – Az ellenfelekről még nem tudok, mert az utolsó napokban fogják őket kisorsolni.

Tüske örvendett a kihívásnak, hiszen ezennel alkalom adódott, hogy meggyengült látását visszaszoktassa a természetes fényhez. Attól a pillanattól a kapitány átvette munkáját és szabad kezet adott neki a szervezéshez, vagy talán az archívumban olyan dossziék tatarozása következett, melyeket nem láthatott egy ideiglenes szolgálatot teljesítő katona. Az újabb feladat mindenképpen meleg színeket lopott be a Pali életébe, miáltal ismét gyötörte a szabadulás vágya a szabadság felé. A parancsnok előre nyomtatott típusnyomtatványt adott át neki, hogy annak alapján tájékozódjon. „Vonzó” díjjak voltak rajta feltüntetve. Az első helyezettért egy dragasani-i szabadidő cipő, a másodikért tiszteletből, díszbéd a tisztek között, harmadikért, pedig, egy hétköznapra utalt szabadnap volt kitűzve. Tüske hümmögött magában, de végül nem is a díjak érdekelték igazán, hanem a felkészülésre kiszabott időt tudta magának elkönyvelni. A versenyzők kiválasztása nem jelentett gondot Palinak, hiszen ki más jöhetett volna számításba, ha nem a barátai. Még az edzésprogramot is úgy szervezte, hogy a napi tevékenységek legzsúfoltabb időszakában felmenthesse őket.

Így hát lehetőség nyílt arra, hogy egy kis csoport együtt szippanthasson a szabadság illatából, még akkor is, ha a novemberi levegő hasította az arcukat az elgyengült napsugarak mellett. Megszokott reggelen az alakulat összes bitang kutyája kísértc Tüskét az edzéshez kijelölt területre. Mintha vadászatra indultak volna, némán haladtak előre a szérák melletti földeken.

- Már csak a puskák és a vadak hiányoznak.. – törte meg a csendet Nyulas, amire jót nevetett a csoport.
- Hát ruházatunk színével és a kutyákkal tényleg így fest a dolog. – helyeselte Pali nevetve.
- De van még egy különlegesség, fiúk. – szólalt meg Palatka a nyomukban – A vadászok e tájon mind magyarok - jegyezte meg halkán Tüskéhez húzódva.

Erre még nagyobb nevetés tört ki a csapatból, hiszen valóban egyik katona kivételével magyarokból állott össze a versenyzők csapata. A kivételt Petrica képezte, mivel ő a Bukarest melletti Afumati községből származott. Kis természetű alázatos fiú volt, aki nagyon ragaszkodott a magyarok társaságához. Szükszavúságából eredve mindig is rejtett maradt e különös ragaszkodás magyarázhatósága.

Aztán az esetleges félreértés végett tovább folytatta a vezér:

- Minden ismeretlen vidékre invitált vadászcsoporthoz mellé egy idegenvezető jár tiszteletből. – fokozta a mókát Pali barátai körében.

- Így is lehet mondani. - fűzte hozzá Palatka, szatmárnémetiből származó tájszóval.

Szigorú tekintetű magas fiú volt, aki szerette az egyenes beszédet.

- Bár csak otthon lehetnék, mert oda nem kéne idegenvezető – súgta oda Nyulas Albinak, aki szintén Nyárad menti származású volt, mondhatni Nyulással földiek. Mindketten szerencsésen helyezkedtek, hiszen még a szolgálatuk elején konyhára kerültek, aztán majd szakácsként, feljutott a renoméjuk. Meg is látszott mindkettőjük fizikumán, így hát éppen rájuk fért egy csöppnyi versenyfutás.

Balázs és Zoltán mindig szakaszárók voltak, kiket néha figyelmeztetni kellett a kullogás miatt. Balázs amúgy is az alapos emberek megtestesítője volt, ki kemény markú, szikár kovásznai fiúként a székely anekdotáival mosolyt tudott varázsolni mindig társai arcára még a legnehezebb percekben is. Zoltán a kolozsvári származásából kifolyólag, talán egy kissé érzékenyebb embertípushoz tartozott, akire Balázs folyton rábiggyesztette székelyesen, hogy mimóza lélek. Őt a művészet érdekelte inkább, s ebből fakadva Tüske néha a hátát kellett tartsa érte, míg visszatért álmaiból. Röviden így állt össze Tüske Pali versenyre készülő válogatott csapata.

Amikor elérték a hatalmas kiterjedésű cukorrépast, Paliból előbújt a szigorú edzői hang.

- Már csak egy pár nap választ el a versenytől és megkérlek benneteket, hogy vegyétek komolyan. – hangzott el a figyelmeztető biztatás, aztán alapos bemelegítő után elkezdődött lassú ütemben a szaladás.

A csoportot kísérő ebek hangos csaholásba kezdtek, miközben hol előttük, hol meg a hátuk mögött ide-oda ficáncoltak. A cigarettázás káros hatása is megmutatkozott, hiszen rövid időn belül versenyt köhögtek a csaholó kutyákkal. Néha pontosan ebből kifolyólag, valamelyikük lemaradt a szakaszból, melynek láttán Tüske csak mérgelődni tudott. Az idő túl kevés volt egy igazi felkészülésre, s a közeledő verseny izgatottabbá tette a fiúkat. A nagy futóverseny vasárnapra volt kitűzve, amit csak szombaton tudtak meg, s nagy meglepetésükre azt is, hogy szomszédok lesznek a vetélytársak. A velük határos légvédelmi egységtől volt kisorsolva az ellenfél, méghozzá altisztekből toborozva. Nagy lázba keveredtek a hír hallatán, szinte még álom sem jött a szemükre, úgy vészelték át az éjszakát.

Kora reggel karikás szemekkel igyekeztek mosakodni, aztán szedték lábaikat az étkezde irányába. A kapitány éppen velük szembe jött, akit hangosan üdvözöltek:

- Jó reggelt, kapitány elvtárs! – zendült fel egyszerre a csoport.

- Éppen benneteket kereslek. – hadarta a parancsnok – Remélem Tüske kollégátok megfelelően válogatta ki embereit, mert nem szeretném, ha szégyent hoznátok alakulatunkra.

- Elkövetünk minden tőlünk telhetőt, hogy így legyen. – lépett közbe Pali határozottan.

- Hát akkor sok sikert kívánok a csapatnak! – mondotta a kapitány, aztán szopora léptekkel továbbállt.

A fiúk beértek az étterembe és egyik asztalnál helyet foglaltak. Étvágyuk nemigen jelentkezett, inkább csak erőltették magukba a falatokat.

- Azért ne vigyétek túlzásba, – jegyezte meg Balázs – mert tele hassal csak hátulról érzük el az első helyet!

Erre kitört az asztalnál a nevetés, viszont gyomruk alattomban továbbra is émelygett. Tüske vette át a szót határozottan:

- Fiúk! Eljött egy olyan pillanat, amikor általam választott csoportban tudjuk bizonyítani akaratunkat. Ismét fő kérésem

felétek az, hogy elsősorban ne hozzunk szégyent magunkra, s másodsorban az alakulatunkra, mert csak ekképpen kerülhetjük el a visszhangokat. Gondolom, hogy velem együtt éreztek!

Zoltán közben végig fordította Petricának a Pali szavait.

-És nekem mit javasolsz? – kérdezte bambán Petrica Tüskétől.

-Én csak azt tudom neked javasolni, hogy ne lógj le majd a sorból, mert velünk egy csoportba tartozol. S most indulnunk kell, mert sürges az idő és ne feledjük, hogy verseny előtt állunk.

Hogy mit értett meg belőle Petrica, azt talán csak ő tudhatta volna kifejezni, de bólintásával tudatára adta Palinak egyetértését.

Odakint az udvaron nagy készülődés volt folyamatban, hiszen az ellenfél csoportja már megkezdte a bemelegítőt. Az égen felhők gyülekeztek, mintha valamiféle nagy idő küldte volna előfutárjait, s a lengedező szélben réti csókák szálltak alacsonyan az alakulat felett.

-Nem jó jel. – mondogatta fejét csóválva Tüske, aztán rászólt társaira, hogy folytassák a bemelegítőt.

Rövid idő elteltével trombitaszó jelezte a gyülekezőt. Amikor minden katona a helyén állt mint a feszület, akkor a szolgálatos tiszt előrelépést parancsolt a versenyzőknek. Tüskék kiléptek a szakaszból és a tiszt előtt gyülekeztek. Váratlan megjegyzések moraja kezdett erősödni a hátuk mögött, annyira, hogy az „ungurii” szavakat már elég élesen lehetett hallani a sorok felől, aztán további bátorítás hiányában a lényege elmaradt, s a szerzők így elnémultak. Amikor valóban lecsillapodtak a kedélyek, parancsot kapott a csoport, hogy a verseny helyszínére távozhat. Tüske vezényelésével, elindultak a rajthoz, ahol először pillanthatták meg az ellenfél tagjait. Nemsokára megérkezett a közönség is, hatalmas lármával, aztán körbevették a mésszel megjelölt rajtvonalat. A vendégeket fülsiketítő folklórzene fogadta, amely agyondobált alumínium diffuzorokból bömbölt a szabadba, s minden villanyhálózatot tartó oszlopon egységes nemzeti zászlót lobogtatott a szél. A tiszteknek rögtönzött pódium fölött ott vigyorgott a szovjetmintát habzsoló vörös majom diktátor képében, műselyemmel dekorálva képkerete. Egyben lelkesítő, de ugyanakkor felháborító légkörben állt rajthoz a versenyzők serege. Aztán hirtelen csend keletkezett, amikor előlépett az alakulat parancsnoka egy közönséges síppal a kezében.

-A versenyzőket kérem a rajtvonalhoz állni! – hangzott el a figyelmeztető.

Ekkor a szájához emelte a sípot és habozás nélkül belefújt. A futóverseny bombaszerűen robbant, hatalmas lármával a közönség soraiból. Óriási erőfeszítéssel kezdődött a küzdelem. Szinte élet-halálra törtek előre a célpont felé. A győzni akarás mindegyikük ereiben lüktetett. Valósággal repültek sprintelés közben, néha lökdösődve az elszûkült kanyaroknál, aztán megenyhült az ütem, amikor a fele távolságot már maguk mögött tudták, mivel a fáradtság jelei mindkét csoportnál jelentkeztek. Az ellenfél csoportja előtt két emberrel vezettek Paliék, amikor valaki váratlanul elgáncsolta Tüskét a kanyarban. Balázs előtt történt a jelenet, aki társa után kapott, hogy felsegítse a földről.

-Ne állj meg, folytasd tovább! – ordította Pali torkaszakadtából feltörő keserűséggel, mire Balázs pillanatok alatt reagált.

Tüske bokáját szorongatta, amitől még forróbb lett a hangulat. Balázs annyira feldühödött, hogy utolérte a versenyző sereget, s már jóval középtájon ívelt felfelé. Petrica rögtön felzárkózott a háta mögé, aztán kitaróan rohant, betartva Balázs mögött az ütemet. Az altisztek, féltve a büszkeségüket, tovább folytatták a szabálytalankodást. Küzdelem közben lökdösődtek és trágár szavakkal ócsárolták a katonákat. Már csak ötszáz méter volt hátra, amikor Zoltán hirtelen megállt és gyomrára szorított kézzel a földre rogyott, levegő után kapkodva. Iszonyú gyomorgörce miatt képtelen volt folytatni a versenyzést, aztán dühében könnybe lábadt szemekkel nézett a távolodó társai után. Palatkák nagyon lemaradtak, de mégis kitaróan közeledtek a cél felé, mire elől már megtörtént a hatalmas csoda. Balázs befutott elsőnek Petricával a háta mögött, aztán harmadiknak érkezett a vendégek közül az egyik altiszt. Ezennel véget ért a futóverseny, s a tisztekből verbuvált zsűri validálta az eredményt. A kitaró székely akarat végre győzött Bukarestben. Óriási éljenezés fogadta az eredményt, persze voltak kivételek is, akik fogaikat mutogatva hujjogtak dühükben. Mégis Balázs állt fel a dobogó legfelső fokára, kezét a magasba emelve a megérdemelt győzelme jeléül. A parancsnok odalépett és személyesen gratulált, melyet hatalmas taps követett, aztán ünnepélyes keretek között megtörtént a díjak kiosztása és következett az elmaradhatatlan díszbeszéd, amely bőven tartalmazta az egyedüli pártunk, kormányunk vezérének mesebeli kommunista idézeteit. Ez idő alatt Nyulas a fél vállát tartva Tüskének csigasebességgel beért a közönség soraiba. Palinak nagyon eldagadt a bokája és nem tudott lábára állni a fájdalomtól. Nehezőre esett álcázni állapotát, amely a Balázs figyelmét sem tudta elkerülni. Odalépett Tüskéhez és magához ölelte, aztán lopva fülébe súgta:

-Győzött az akarat!

Palinak kicsordultak örömkönnyei és csak annyit mondott: -Jól tudom, barátom...

Eközben pillanatok alatt körbeállták kollégái, aztán bokájára terelődött a figyelem.

-Ennek fele sem tréfa. – jegyezte meg Palatka – Ahogy nézem, talán törés van a bokádon.

-Ne szomoríts, kérlek! – figyelmeztette Tüske a barátját.

Erre meglepetésszerűen odalépett a harmadik helyezett, akinek volt valami köze a történetekhez.

-Ionescu hadnagy vagyok. – mutatkozott be a jövevény, aztán lehajolt és vizsgálni kezdte a Tüske bokáját – Nincs mit várni vele, hiszen ez orvosi beavatkozást igénylő esetnek látszik. – aztán a fiúk felé fordult és segítségüket kérte.

Palatka és Nyulas rögtön az ölükbe emelték Tüskét, s már is követték Ionescu hadnagyot. Amikor elérték személygépkocsiját már a nyomukban volt a parancsnok.

-Mi történt veled, te szerencsétlen? – kérdezte felháborodva a kapitány.

-Meglehet, hogy eltörte a bokáját. – válaszolta a hadnagy Tüske helyett – Egyelőre most elviszem a honvédkorházba, aztán ott minden kiderül.

Mire a barátok besegítették Palit a hátsó ülésre, a hadnagy sem tévovázott, bepattant a kormányhoz és máris indult az autó. Tüske kinyújtott lábakkal, keresztben ült a hadnagy háta mögött. Menet közben lassan erősödött a feltételezett lelkifurdalás.

-Ha jól emlékszem, megcsúsztam a sárban és úgy akasztottalak el. – kezdte magát tisztázni Ionescu.

-Megtörténhetett, hiszen nagy sár volt a kanyarban. – ütötte el Pali a hadnagy szavait, aztán egy jó darabig kitartó hallgatás következett, ami után valamiről mesélni kezdett Ionescu, de Tüske magába zárkózva, gondolatait kergetve, oda sem figyelt a hadnagy mondókájára.

Az ortopédián tért magához, ahol személyes adatait kezdték kérdezgetni, aztán arra lett figyelmes, hogy törésre gyanakodnak és szigorú fekvést javasolnak a gyógyuláshoz. Miután a röntgenfelvétel elkészült, egyértelművé vált az eset, amit követett a gipszelési procedúra. Érzéstelenítő mellett iszonyú fájdalmat érzett Pali a lábában, amit szótlánul tűrt a verseny eredményére gondolva. Végezetül, az orvostól még egy kopott mankót is kapott fegyelmezett viselkedéséért.

-Nagyon köszönöm! – jelentette ki halkán, aztán a hadnagy segítségével kifelé kezdett bicegni a kórházból.

Kínosan hosszúnak tűnt az út a hadnagy autójáig, amikor végre odaértek, megváltásnak bizonyult a hátsó ülés. A parancsnok már a kapuban várta őket a sorompó előtt, aztán alig értek oda, máris behajolt a sofőrablakon érdeklődni.

-Mi újság a bokáddal? – kérdezte sebtében Palitól.

-Sajnos törés lett a vége és begipszelték. – válaszolta Tüske a kapitánynak.

-Na, ez elég nagy kiesés lesz mindnyájunk részére. – morogta a parancsnok – Közben a bátyád is keresett és lelkemre kötötte, hogyha megérkezel, rögtön értesítem állapotod felől telefonon. Amíg a hadnagy elvtárs besegít a kórterembe, addig értesítem telefonon rokonodat. – jelentette ki aggódva a kapitány.

Ionescu hadnagy a kórterem ágyáig segített Tüskének, aztán elővette az ortopédián kibocsátott kisérőcédulát és átadta az asszisztensnek. Egy pillanat erejéig visszalépett Palihoz, aztán kezét nyújtotta és gyógyulást kívánt neki.

-Köszönöm segítségét, hadnagy elvtárs. – jelentette ki Tüske Ionescunak.

-Úgy érzem, hogy ennyivel tartoztam. – vallotta be őszintén a hadnagy, aztán tisztegett Palinak és lesütött fejjel távozott.

Tüske a kimerültségtől hanyatt fekvé belealudt száguldó gondolataiba még mielőtt látogatója érkezett volna. A parancsnok zavarta meg álmát, amikor hátranyitotta az orvosi rendelő parányi kórtermének recsegős ajtaját. Pali álmos szemekkel bámult a kapitányra, aztán magához tért és megkésve üdvözölte.

-Sajnálom ami veled történt, fiú. – jelentette ki Tüskének, miközben odalépett ágyához és kezet fogtak – Sokak számára hiányoztál a díszebédnél – folytatta a parancsnok – és, ami a legfájdalmasabbnak bizonyult, hogy a csoportod sem tudott köszönteni.

Erre hatalmas lárma keletkezett, mintha kintről valamiféle menekülés kezdődne befele az épületbe, úgy tódult be a Tüske Pali válogatott csapata.

-Isten éltesse a szervezőnket! – kiáltották kórusban barátai, aztán egy üveg pezsgőt bontottak tiszteletére. A kapitány tapsolni kezdett, amihez a többiek is csatlakoztak. Pali kissé elérézékenyült, amikor, megfeledezve magáról, ki akart pattanni az ágyból és gipszes lába miatt visszaesett párnájára.

-Eszembe sem jutott a születésnapom! – magyarázta ki magát zavarában.

-Semmi gond, mert mi nem felejtettük el. – jegyezte meg Nyulas, aztán odalépett Pali ágyához egy gondosan lefedett inoxtálcával.

-Torta helyett fogadd szeretettel! – zengték a fiúk együtt a kapitánnyal.

Miután Tüske a kezébe vette a tálcat, valóban elhomályosodott minden előtte. Jókora szelet flekken árasztotta illatát frissen sült hasáburgonyával, mellette ízléssel szelt kenyér, és ami a lényegét képezte, mint a tortán a tejszínhab, nem hiányzott róla a fokhagyma muzsdéj. Farkasétvággal fogott neki falatozni, miközben barátai előadták a verseny utáni részleteket, aztán Palatka figyelmesen elosztotta a maradék pezsgőt, amiből már csak fél ujjnyi jutott mindenkinek.

-Még egyszer köszönöm a csoport nevében, hogy türelmed volt hozzánk a felkészítőknél, s amelyből megszületett egy olyan végeredmény, melynek az igazi lényegét a futam után értettük meg. – jelentette ki Balázs poharát emelve pórul járt katonakollégájára.

-Isten éltesen sokáig! – kiáltották csoportosan, s Pali legnagyobb meglepetésére még a kapitány is magyarul mondta el a köszöntőt.

Miután koccintottak, fenékgig ürítették poharaikat.

-Fiúk, ideje lenne, hogy pihenni hagyjátok katonatársatokat. – javasolta a kapitány, aztán mielőtt távoztak volna, odaszólt Palihoz – Apropos, beszéltem bátyáddal telefonon és megnyugtattam, hogy minden rendben van.

-Köszönöm szépen! – mondta Tüske az ágyából, aztán büszkén tisztelgett.

A látogatók távoztak és Palival csak a magány zárkózott be a kórterembe. Később csak az asszisztens lépett be felülvizsgálatra, de akkor már Tüske szelíden aludt, aztán becsukta az ablakot fölötte, hogy meg ne fázzon éjszaka.

Hetedik fejezet

Az idő, mint egy halhatatlan kentaur, megállás nélkül vágatott előre, az útjában állókat nem kímélve, az év utoljára maradt „emberrel” végződő hónapját tiporta. Mintha futó kalandként egy újabb házasságra készült volna, fehér, olvadozó csipkepelyheket szórt a földre, amit mi itt lent, emberek, havazásnak nevezünk. Ünnepek közeledtek az Úr Jézus születésének megemlékezésére, amiért az ateista vezérek vörös lobogóba burkolózva, élen a diktátorral, mindent elkövettek annak érdekében, hogy hitükben a nép meg ne erősödjön. Mondhatni, az a nép, amely többségében az eldeformálódott falka nemzetiségét képezte, s amely egy sötét korszakra volt ítélve a kiéheztetés és nélkülözés börtönében. Ezáltal az egyre fogyóban még meglévő, halálraítelt templomok ajtaját csak a huzat merte benyitni, vagy talán az ősök szellemei, ha nem kattogott rajtuk acéllakat. Tüske Pali rövid sétára indult az alakulat udvarán mankója segítségével. Örült annak, hogy nem fájatja a bokáját, s közben titokban reménykedett, hogy leszerelésig teljesen helyrejön. Kísérőjeként mégis ott volt a honvágy, amely torkát fojtogatva egyre erősödött, mialatt a decemberi éles levegő csipkedve arcát, arra bízta, hogy téli viselete szabadulását jelenti. Így vesződve érzelmeivel észre sem vette, hogy parancsnoka a háta mögött követi. Mit forgatsz a kobakodban – kérdezett rá a gondolataiban elbarangolt Palira, aztán utolérte és gyöngéden egy barackot csavart hüvelykujjával a fejére.

Tüske kissé elmosolyogta magát, aztán komolyra fordítva a dolgot, kiöntötte lelkét a kapitánynak:

-Ünnepek közeledtében nagyon hiányzik a családom és az otthoni környezet, nem beszélve szülővárosomról. – ezt már alig tudta elmondani, mivel elcsuklott a hangja és zavarában cigarettára gyújtott.

Egy darabig szó nélkül lépkedtek, maguk előtt taposva a szûz havat, aztán a kapitány egy újabb kérdéssel ismét megtörte a csendet:

-Mihez kezdesz majd, amikor hazaérsz? – kérdezte Palitól, melyet rövid hallgatás követett.

-Tudom is én... – bökte ki Tüske, vállát vonva kérdően – Talán először kipihenem a katonaság fáradalmait családom mellett, miközben szorosán ölelni fogom a szabadságot, s majd aztán meglátom hogyan tovább.

Erre a kapitány egy mélyet sóhajtott és megjegyezte:

-Ebben nekem soha nem volt részem, mert árvaházban nevelkedtem, s hogy miért, ne is kérdezd, hiszen a szüleim kisgyerek koromban elhunytak.

-Őszintén sajnálom! – szólalt meg Pali meghatódva, aztán cigarettával kínálta parancsnokát.

-Az legyen mindig előtted, Tüske Pál, hogy az élet néha oly kegyetlen meg nyers tud lenni, hogy kiszámíthatatlanul jön világra belőle a mostoha sors. Ne gondold, hogy az én életcélom az volt, hogy katonatiszt legyek. – ez talán akarata ellenére futott ki a száján, aztán zavarában elnémult és úgy tett, mintha nem mondta volna.

Az egész beszélgetés egy láthatatlan bizalom fogalmán lengedezett két ember között, mintha valami árbo c nélküli hajón lettek volna, melyet a mindenható erő folyamatosan dobál a sors viharos tengerén, egyre közelebb kerülve a remények szigetcsoportjához. Pali egyre nehezebben bicegett parancsnoka mellett, miközben szótlanul sétáltak a jegenyesor alatt, ahol csak a vetési varjak hallatták jelenlétüket, iszonyú lármát csapva a magas fák kopasz ágai között.

-Talán innen visszafordulhatnánk, mert látom, hogy nagyon fáradsz. – jegyezte meg Tüskének a kapitány – Mintha üvegszilánkokon lépkednél mezitláb, úgy tűnik a dolog. – folytatta tréfásan, amire mindketten nevetni kezdtek, aztán visszafordultak és lassú ütemben az orvosi rendelő irányába indultak.

Amikor elérték az épületet, a kapitány még egy pillanat erejéig visszatartotta Palit a bejárat i ajtó előtt:

-Tudatomban van, – mondotta – hogy megfosztottalak a jogosan járó pihenő szabadságod idejétől, melyet a dohos szagú archívumban töltöttél el szorgalmas munkával. Éppen ezért elhatároztam, hogy visszaszámlálás homokóráját mostantól megfordítom a leszerelésig számodra. – jelentette ki a parancsnok.

-Ezt hogy értsem kapitány elvtárs? – kérdezte Tüske meglepődve.

-Hát ezt úgy kell érteni, hogy amíg az utolsó homokszem le nem pereg, addig felmentelek a napi tevékenységek alól. – de most nehogy megkérdzd a dátumot, hiszen te is tudod, hogy az utolsó homokszem január 15.-re esik – figyelmeztette Palit a kapitány.

Tüske az örömtől szinte a magasba szökött, de a járógipszbe burkolt bokája megfékezte szándékát.

-Parancsnok elvtárs, ezt igazán köszönöm! – hálálkodott Pali a kapitánynak.

-Jól van, fiam, most eredj és pihentesd a lábad, mert látom rajtad, hogy a mankózás már nehezedre esik! – jelentette ki a parancsnok.

-Igenis! – vágta rá Tüske, s azzal máris sántikálni kezdett a kórterem felé.

A lába már lüktetett a gipsz alatt, amikor végre hanyatt feküldhetett az ágyán, aztán az ablakon keresztül bámulni kezdte a szállingózó hópelyheket, amint keringözve aláhullnak az égből és rögtön a nagyapja szavai jutottak eszébe, amikor kisgyerek korában mindig ezzel szédítette „Nézd fiacskám, a télapó rázni kezdte a szakállát”. Elmosolyogta magát, aztán mély gondolataiba merülve, békésen elaludt.

Karácsony szombatja mély sebeket tépett fel álmában. Hiányzott a békés családi kör, s a szép emlékek felelevenítése, nem beszélve a töltött káposzta meg a kalács illatáról. Másnap iszonyú fejfájás gyötörte és érezte, mintha e világ magára hagyta volna egy lakatlan szigeten. Fogta mankóját és elindult a telefonközponthoz. Az alakulat udvarán meghökkenne tapasztalta, hogy majdnem kiürült a laktanya mialatt lábadozott a kórteremben. Jól belefáradt a bicegésbe, amíg telefonközelbe került, aztán mohón megragadta a kagylót és tárcsázni kezdte a marosvásárhelyi számokat. Mintha megérezte volna próbálkozását, rögtön beleszólt egy hang:

-Igen, tessék! – hangzottak el az édesanyja meleg, simogató szavai.

-Békés karácsonyt kívánok, édesanyám! – mondotta Tüske remegve, miközben a torkában duzzadó gombócokkal viaskodott.

-Nélküled hogy legyen békés, fiam? – tört ki az édesanyjából a zokogás.

-Ne butáskodj anyám, hiszen hamarosan viszont fogjuk látni egymást. – mondta Pali izzadt tenyerét a nadrágjához törölgetve.

-Édes fiam, csomagot küldtünk Bukarestbe. Egy kedves ismerősünk delegációba ment felétek és megígérte, hogy eljuttatja személyesen az ezredesnek.

-Hálásan köszönöm! – mondta Pali, kissé összeszedve magát a beszélgetéshez.

-Különben adom apádat is. – szólt az édesanyja, s máris az idősebbik Tüske jelentkezett a vonalon.

-Isten áldjon, fiam! Javul a bokád? – kérdezte aggódva fiától.

-Hát már annyira vagyok, hogyha nem nőtt volna lelkemhez a mankó, rég eldobtam volna és szaladgálhatnék az udvaron.

-Na, csak lassabban a testtel, fiam! – aztán kitért mindkettejükből a nevetés – Különben már mindenki nagyon vár haza és drukkolunk, hogy szerencsésen megérkezzél. – jelentette ki az édesapja.

-Imádkozunk, hogy így legyen! – szólt bele az édesanyja aki mindvégig a telefonkagylóhoz hajolva hallgatta a beszélgetést.

-Akkor a legközelebbi viszontlátásra, szorítsunk egymásért! – mondta Tüske, aztán elköszönt a szüleitől.

Neheze ére esett megválni a vonaltól, mire aztán egy nagyot sóhajtott és cigarettáját elővéve rágyújtott. Mivel élvezettel eleget tett káros szenvedélyének, ismét megragadta a telefon kagylóját és tárcsázni kezdte a Postelnicescu családot. Éppen az ezredes jelentkezett a vonalon.

-Kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok az egész családnak! – szólalt meg Pali a telefonba.

-Köszönöm jókívánságodat, öcsém, éppen most emlegetett a családom. Holnapra terveztük, hogy meglátogatunk és átadjuk az otthonról küldött csomagot.

-Előre is nagyon szépen köszönöm! – jelentette ki Tüske boldogan – hát akkor elnézést a zavarásért, majd a holnapi viszontlátásra.

-Nem zavartál öcsém, sőt jól esett, hogy eszedbe jutottunk. A viszont látásra.

Pali nyugodtabb lélekkel bicegett visszafelé az udvaron keresztül, melyet a sűrű havazás hófehérbe öltöztetett. Talpa alatt csikorgott a hóréteg, ahogy mély nyomokat préseltek léptei. Amikor beért a rendelő folyosójára, az asszisztens lépett vele szembe.

-Salut! – bökte oda Palinak és azzal indult volna útjára.

-Leszel szíves egy pillanatra? – szólította meg Tüske az asszisztens katonát – Szeretném, ha megtudnám a neved és kezét nyújtotta feléje, hiszen a fejlaponról te tudod az enyémet. – fűzte hozzá mosolyogva Pali a bámuló asszisztensnek.

-Cristi Moraru. – bökte ki a nevét röviden és kezét fogott Palival.

-Hát akkor, ha ennyire haladtunk, engedd meg, Cristi, hogy kívánjak neked az ünnep alkalmából békés Karácsonyt.

A fiú arca hirtelen mimikát változtatott, aztán kissé elvörösödve csak annyit mondott:

-Köszönöm és viszont kívánom! – aztán kapta magát és kirohant az épületből.

Tüske mankójára támaszkodva nézett utána, aztán a fejét csóválva elindult a kórterembe. Nem bírta eleget forgatni saját fejében, hogy mennyire különböznek emberek és mentalitások. Hirtelen visszatérő mozgóképek elevededtek meg emlékezetében, ahogy két vállra fektették méltóságát a kanális sártengerében, aztán, ahogy remélte néha vakon a túlélést édesanyja szavaiban bízva, a lélekcsontkított áldozatok szavai csengtek ismét a fülébe. Leült ágyába és összefont marokkal imádkozott, aztán a vizuális emlékek elhamvasztott porát érezte markában, ahogy maga mögé szórja a kanális sötét vizébe. Valamiféle erő kerítette hatalmába és általa érezte zsenge biztonságát a szabadulás közelében, aztán hanyatt dőlt az ágyon, megbocsátott a vétkezőknek.

Azon éjjel hatalmas hó esett, amely vakítóan csillogott másnap a felkelő napsugárban. Látogatók zaja verte fel a csendet, ahogy a bejárati ajtó, vasból készült lábtörlőjéhez csapkodták lábbelijüket a tapadó hó miatt. A Postelnicescu család tette tiszteletét Tüske Palinál.

-Nahát, íme egy gipsz lábú ember! – kiáltott fel az ezredes, családjának mutogatva az ágyban heverő Palit.

Erre mindnyájan nevetni kezdtek. Florentina asszony előrelépett Dana lányával és elsőnek üdvözölték a gyógyuló beteget. Postelnicescu a hátuk mögött lépkedett, s amikor odaért Tüskéhez, erős kézfogással üdvözölte ál-öccsét.

-A csomagot ide teszem az ágyad mellé. – mondta Palinak.

-Tessenek helyet foglalni! – szólalt meg Pali, hellyel kínálva a vendégeket – különben mindenért hálás köszönet! – jelentette ki a családnak, miközben felült az ágya szélére látogatóival szemben.

-Mi újság veled, fiam, a bokád hogy viselkedik? – kérdezte Florentina asszony.

-Köszönöm kérdését, elég jól, csak ha sétára erőltetem, akkor még feldagad. A doktor úr szigorú pihentetést javasolt az eredményes gyógyuláshoz, amit titokban néha megszegek egy-egy rövid sétával.

-Hát akkor ne erőltesd, mert még mankóval találsz leszerelni. – jegyezte meg Dana kisasszony, aki érkezése óta le nem vette szemét Tüskéről.

Az ezredes tekintete valami titkos szomorúságot álcázott e pillanatban. Kissé megköszöri torkát, aztán elkezdte mondanivalóját:

-Sajnos a látogatás alkalmával egyben búcsút venni is jöttünk tőled, mivel vidéki rokonaink érkeztek és együtt fogjuk az új évet köszönteni, aztán rögtön utána indulunk szülővárosomba, Targovistere, ahol január 20.-ig szabadságon leszünk.

Röpke csend következett, amire Pali észbe kapott:

-Hát remélem, hogy addigra már én is a szülővárosomban fogok tartózkodni. – jelentette ki boldogan a család előtt.

-Reméljük a legjobbakat, fiam! – szólalt meg az ezredes Tüske vállát veregetve.

Florentina asszony előrántotta zsebkendőjét és arcát törölgette. Pali, hogy mentse a helyzetet, szót kért a családtól:

-Nagyon köszönök mindent, amit tettek az érdekemben, és ha véletlenül figyelmetlenségből megbántottam volna valakit, akkor elnézést kérek most, itt a család előtt.

-Szó sincs róla, fiam! – vette át az ezredes a szót – Ami viszont a tetteket illeti, hát a szüleidnek tartozol csak köszönettel.

Aztán mintha összebeszéltek volna, egyszerre állt fel a család és röviden búcsút vettek Tüskétől. Pali a kijárat ajtóig kísérte őket, aztán megígérte, hogy legközelebb Marosvásárhelyről fog jelentkezni levélben.

Ezennel lassú ütemben elindult a Postelnicescu család a vastag hóréttegbe vájt ösvényen, libasorban, szépen a kapu felé. A sort az ezredes zárta, aki eltakarta maga előtt a család többi tagját. Pali az ajtóból, mankójára támaszkodva nézett utánuk, aztán, mielőtt a parancsnokság épületénél eltértek volna, visszanéztek és integettek ál-rokonuknak. Tüske szíve hevesen dobogott, aztán cigarettára gyújtott és bámolni kezdte a tél csodálatos menyasszonyi ruháját. Egyszer csak észbe kapott, hogy az otthonról küldött csomag a földön hever az ágya mellett. Kapta magát és felgyorsított bicegéssel visszatért a kórterembe. Bicskájával óvatosan megsegítette a doboz tetejét, aztán leltározni kezdte a küldemény tartalmát. A vastag civil ruha mellett egy kis karácsonyi ajándék is lapult a dobozban, mellyel kísérőnek egy levél érkezett. Pali türelmetlenül bontotta fel a levelet, aztán szeretetre szomjazva olvasta édesanyja szavait. Utóiratként nagy meglepetésében ez állt a levélben:

-A gyapjú pulóverrel óvatosan bánjál, fiam, mert apád közéje rejtett el egy üveg konyakot.

Erre elmosolyogta magát, aztán nekifogott a szortírozásnak, s civil ruháját gondosan visszapakolta az üveggel együtt a dobozba. Rövid tanakodás után hasznos ötlete támadt. Úgy döntött, hogy felköltözik az alakulat könyvtárába, amely a többség előtt egy mellőzött teremként őrizte kincseit. Fogta mankóját és elindult telefonálni a kapitánynak. Menetközben véletlenül Cristit a rendelőben találta, miközben valamit jegyzetelt a regiszterbe.

-Tisztelet az asszisztensnek! – szólította meg kollégáját – Egy kis időre kilépek, aztán szükségem lenne a segítségedre, ha nem fékezném ezzel a munkádat.

-Mégis miről lenne szó? – kérdezte kíváncsian Palitól.

-Egy dobozt kellene felcipelni a könyvtárba miután visszatérek.

-Rendben van! – válaszolta Cristi – Két szál cigarettáért bárhova elviszem.

-Akkor ezt megbeszéltük. – fűzte hozzá Tüske és tovább indult útjára.

A telefonálás alkalmával sok minden kiderült, többek között még az is, hogy a parancsnok csak január 12.-re jön vissza az alakulathoz, s addig is mások fogják helyettesíteni. Közben pozitív intézkedéseit is időben megtette, hiszen a tisztikar előtt kijelentette az évváró gyűlésen, hogy Tüske Pál káplárt személyesen csak ő veheti igénybe mint írnokát. Ezzel bebizonyította, hogy a jegyesornál tett ígérését, gyakorlatba helyezte Mihail kapitány.

Pali a könyvtár kulcsával zsebében tért vissza a rendelőbe. Cristi már az ablakból figyelte érkezését.

-Akár indulhatnánk is, kolléga. – mondta Pali a folyosón közeledő asszisztensnek:

-Rendben van, hát felölem indulhatnánk. – jelentette ki Cristi röviden, azzal belépett a kórterembe és ölébe vette Tüske dobozát, aztán elindultak a könyvtárhoz.

Az ajtózár nehezen engedelmeskedett Palinak, s még a kilincs is nyomott hagyott tenyerén a por miatt, amikor beléptek a helyiségbe. A könyvtárban állott levegő fogadta őket és szemmel látható volt, hogy odabent mindenek felett a por az úr. Cristi éppen, hogy nem nyújtotta a markát, mire Pali észbe kapott és megadta a tartozását, aztán mielőtt megköszönte volna a segítségét, már loholt Cristi a lépcsőkön lefelé.

-Hmmm... Végre remete lehetek a könyvek barlangjában. – mondogatta Tüske az orra alatt, aztán az összes ablakot hátranyitotta és betódult a friss levegő.

Nagy meglepetésére még telefon is volt a könyvtárban és ráadásul működött. Azonnal kihasználta a lehetőséget és a szolgálatos tisztent keresztül újoncokat hívott a könyvtár kitakarításához. Nemsokára megérkezett a segítség. Két katona aprított a lépcsőkön futólépésben felfelé.

-Lassabban fiúk! – szólt rájuk Tüske az ajtóból – A mosodából vedret és rongyot kell kérni, mert anélkül nem fog menni. – fékezte a nagy lendületet.

Azok nagy bambán egymásra néztek és mintha rájöttek volna az igazságra, hirtelen irányt változtattak, s már rohantak is lefele a lépcsőkön. Kissé nevetségesnek tűnt a jelenet, hiszen nem hangzott el parancs a fejetlen rohanásra, aztán visszafelé már lassúbb ütemben közeledtek a vízzel tele vedrek miatt. Pali behívta őket a könyvtárba és megmagyarázta a tennivalókat.

-A könyveket ne érje víz, és amire visszajövök csillogjon a terem! – hangzott el a parancs – Valami kérdeznivalótok esetleg? – fűzte hozzá Tüske.

-A könyvekkel mégis, hogy legyen? – tette fel kérdését az egyik katona.

-Azokkal majd személyesen én foglalkozok. – jelentette ki Pali röviden.

-Megértettük! – válaszolták a katonák.

Tüske magukra hagyta őket és elindult mankójával a fabőröndje után.

Már nagyon kezdett dagadni a bokája, de nem törődött vele. Néha meg-megállt és mankójára támaszkodva pihentette a lábát. Néhány ismerőssel találkozott, akik már fárasztó módon sajnálkoztak állapota miatt. Barátai, viszont, az ünnepek alkalmából egytől egyig mind hazautaztak. Az alakulat ekképpen teljesen idegennek tűnt számára, így hát megragadta kofferjét és visszaindult a könyvtárba. Menet közben egyre nehezebbnek tűnt a fabőrönd és bokája több pihenést igényelt, de élére állítva útítársát, már ülve tudott pihenni. Estére aztán nagyon kimerült. Mielőtt útjukra engedte volna a katonákat, az otthonról küldött ajándécsomagból szaloncukorral kínálta meg őket. Azok hálásak voltak érte, aztán magára hagyták a fáradt bakát a könyvtárban. Attól a pillanattól kezdve csak aludni tért vissza esténként a rendelőbe, ahol minden érkezésénél szigorú komornaként üdvözölte Moraru asszisztens. A parancsnokon kívül senki nem tudott tevékenységéről, s az a körzet, ahol ő tevékenykedett, senkit sem érdekelt. Az új év tolvajként köszöntött be életébe, de mégis jószívűen elhozta zsákjában a szabadulást.

1987 január 15.-re virradt, amikor Mihail kapitány, mint az alakulat parancsnoka, látogatást tett az átrendezett könyvtárba. Mintha egy ismeretlen helyiségbe lépett volna be, annyira hihetetlennek tűnt számára a változás. Jóleső érzés fogta el, amiről arcvonásai is árulkodtak, amikor szinte túlzásba átcúszott rend fogadta a teremben.

-Gratulálok öcskös! – jegyezte meg Palinak – Csak éppen egy a baj, hogy nem marad utódja ennek a tevékenységnek. – aztán kezét szorított a megbízható írnokával.

Az örömhírt, amit tartogatott Tüske számára, megelőzte az udvaron tomboló katonák őrjöngése. Pali a könyvtár egyik ablakához sietett, és onnan figyelte a rohangálást, amely egy sátrát bontó cirkuszi táborra emlékeztette gyerekkorából, amikor a bohócok settenkedtek pakolászás közben, mialatt kutya kölykök kóboroltak a ketrecek alatt, s a viharos készülődést követve, elindult a hosszú karaván. A magára hagyott tér elevenedett meg előtte, amely azelőtt gyerekek zsvivajától csengett, s végül átengedte magát a tépett plakátokat görgető szél hóbortjának.

-Eljött a nagy pillanat számodra. – szólalt meg a kapitány, aztán odalépett Tüskéhez és átnyújtotta a leszerelő levelet.

Pali remegő kézzel vette át, aztán elolvasta és szívéhez szorította örömeiben.

-Istenem, ezt is megértem! – futott ki a száján magyarul, aztán zavarában hirtelen lefordította a parancsnoknak.

-Nem foglak elfelejteni, kölyök. – erőltette a hangját a kapitány, miközben szoros kézfogást intézett Palihoz, aztán mélyen a szemébe nézett és még ennyit mondott – Sok sikert a civil élethez!

-Köszönöm! – mondta Tüske elhalkuló hangnemben.

Ezt követte egy rövid tisztelgés, aztán a kapitány habozás nélkül, katonásan elhagyta a könyvtárat. Pali kissé kábulva nézett utána, mintha nem tudná hirtelen, hogy mi tévő legyen, aztán ösztöne a segítségére sietett és megkondította szabadulásvágyának harangját. Rögtön átöltözött civil ruhájába és ölébe kapva a katonagúnyát elindult a raktárokhoz. Az udvaron elszabadultak az indulatok, s a rendet teljesen felborították a leszerelő katonák. Oly hevesse fokozódott a buzgalom, hogy észre sem vette senki, amint Tüske Pali civil ruhában áthalad az udvaron. A leltárívek aláírása után visszatért a könyvtárba hagyott bőröndjéhez, ahol még pár perc erejéig megállt és körülnézett, lapozgatva emlékezetében az eltöltött idő élményeit, aztán megmarkolva bőröndje fülét, farkasszemet nézett a falon lógó diktátor képével és elindult. Az udvaron gyors címváltás és ígergetőzések között megérkezett a tiszti kar. Hosszúra nyúlt búcsúbeszédet tartottak, ami ha szimbolikus is volt, de senkit sem érdekelt. Csak az indulás pillanata foglalkoztatta a leszerelő sereget, ami végre az ádáz percek háborúja alatt be is következett. Tüske egy nagyot sóhajtott, aztán megkönnyebbülve elindult a felemelt sorompó irányába. Amikor áthaladt alatta, még egyszer visszanézett, aztán bőröndjét szorosan markolva, nekivágott a szabadságnak.

Vége

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

Ásókanagyharang után

én még lefekvés előtt pár évet végignyüszíték
még farkasüvöltök
utánad
gázlón mocsáron csodaszarvast üldözök
ingovány álmokon
agancsa között Nappal
felette a minden éj
csillagokkal
Babafény árnyak vigyázó fáklyái közül
kacagó szemed kacsint
a berekben pilla és illa és úszok csak úszok

mert tündér lettél Ilonám
a balogok közül sarjadt Katkaticám
és öled tüzével karomban a Tejúton szökünk
új napokba

VÉGH TAMÁS

Dalnok az éjszakában

/Cseh Tamás estje a budai várban/

I.

Ott voltunk mind körülöttem,
akiket még másra neveltek.
Feljöttünk létbunkereinkből,
fel a Város fölé, hol már
hatvan-ötven éve elhalt
az ágyúszó, s bevakoltattak
golyónyomai elhazudott
magántörténelmünknek.
Ott voltunk, hallgatni Téged.

És a húrok újra megpendültek,
felzendült új, krónikás ének.
Ezüst-idős hajad alatt
fanyar, kölykös mosolyod
tegnap óta csont-kemény lett.
De kellett, hogy kimondd a szót,
és rögtön enyhült a bánat,
melyre nem voltunk készen.
Dallá vált lélekmenedékünk.

De kellett, hogy kimondd a szót:
lezüllött emberségünk igazát.
Suttogón, harsányan kiáltva el,
hogy mégis élt bennünk a jóság,
míg szûkszavú éveink peregtek.
Hiába tobzódtak körülöttünk
harsogó perc-emberkéi a jelennek:
Büszke betyárok maradtunk
e pénz-pandúr világban.

II.

Hallgatag béke borul ránk.
Már nem lõnek többé
közölünk halomra senkit
parancsra idegenek a Széna téren,
nem kell falhoz lapulva várni,

míg fegyvereiket elsütik
jól álcázott mesterlövészek.
Vihar fészkel a csendben
lelakott barikádjaink felett.

Munkásszállásaink mögött
már csatarendbe álltak
az építőipar rohamosztagai.
Gigászi gép-dinosauroszai
zabálják régi Lakóhelyünk
ledöntött falait, öreg oszlopaikat.
Téglákat, gerendákat, vasakat,
mindent, ami még megmaradt:
Nosztalgikus játéktereink nyomait,

ahol egy csendes nyári estén
nővéred levelét olvastuk,
melyet régesrég eltávozott
Valóság nevű nagybátyjáról
írt, már a messzi Svédországból.
Azt üzentte meg, fáj neki,
hogy azóta sem kereste senki
e luxusnyugalmú helyen,
és örökre idegen marad itt.

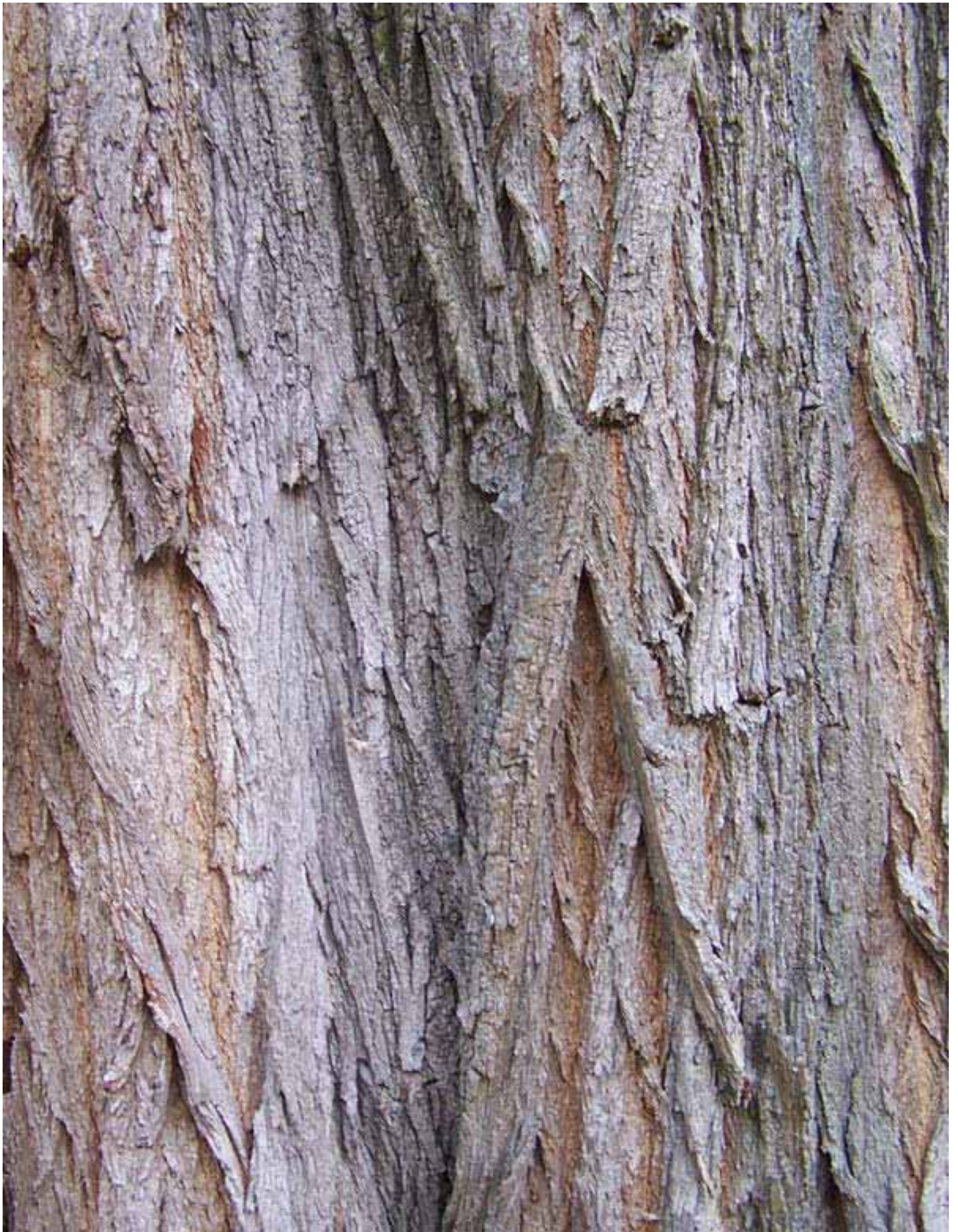
III.
És a húrok újra megpendültek,
felzendült új, krónikás ének,
s mi újra ott voltunk körülötted.
Törődött, soványka hitünket
óriás reménnyé növesztetted
újra és újra, mert itt Neked
még mindig mondani kell,
hogy vágyunk nem álsejtelem,
mely csak a kerítésekig vezet.

Mert örökös várakozásainkban,
nyugtalan latolgatásainkban,
itt nekünk még tudnunk kell
emlékezni: milyenek voltunk
azelőtt, míg ilyenekké lettünk.
Mivé változik át múltunk,
ha nyomaira nem figyelünk.
Múlik a jelen. Maszatos, izzadt
ujjai között jövőnk pereg el.

Ott voltunk mind körülöttd,
rajzó, hullámos figyelemben.
Kámzsás fejünk felemeltük,
tisztá tekinteted, hogy elérjük.
Rémület-oldó dalnokunkét,
akit már többé nem vernek át.
S mi még mindig értjük igazát,
mert minket még másra nevelt
a „versben bujdosó” értelem.

Maroknyi idő

Jöttödre felnyög a leigázott örökkévalóság,
És sóhajtva lábad elé rakja kincseit:
Napok, holdak, tejutak végtelenített szalagjait,
Hol embrionális léted gyökeréig hatolva
Alkothatod meg önmagad változatait,
Pusztuló szépre, s vegetatív csörtetésre
Egyaránt fogékony, vérzékeny elmék DNS-láncait.
Meríthetsz az élet vizéből, vagy sarkantyúzhatod
Adrenalin bombáktól fuldokolva, halálod angyalait.
Mégis koldus-idő ez. Félbehagyott mondataid
Közé szövi csend az arcvonalak rejtjeleit.
Futamodó katona vagy, ki még az ütközet előtt
Elhajtja fegyvereit...

CSAPÓ LAJOS

Nyárutolján

Nyárutolján,
Szellőhátán,
Ökönyálon,
Hintázik a szerelem.

Csalfa remény,
Ég a szegény,
Egymásra lélt,
Rég elárvult szíveken.

Féltőn, félve,
Óvón, védve,
Dédelgetnek,
Rózsaszínű álmokat.

Ám egyetlen,
Suta percben,
Szónak éle,
Sebet ejt, és szál szakad.

Óvd e szálát
Mert a bánat
Nehézsúlyként
Rajta csüngve terheli

Él, ha villan,
Tovaillan,
És mélység,
Szálon ülöt elnyeli.

S nyárutolján,
Szellőhátán,
Ökönyálon,
Csillan a fény szelíden.

Leng a hinta,
Mint az inga,
Elárvultan,
Nem hintáz rajt' semmi sem.

KONTRA MARIKA SZVÍTA

A nyár bennem

A nyár
bennem él,
mint szélben az illat,
fákon a hajnal,
mint tó tükrén a remegés.

Bennem jajong,
mint viharban a csönd,
mint a pipacs sóhaja,
vagy gyertya lángja az éjben.

A nyár
bennem fáj,
mint pillangó szárnya,
ha lehull hímpora,
mint szerelem múltó mákonya.

Bennem sír,
mint sír a születő gyermek,
mint tücsök-ciripelés
egy forró nyári alkonyon.

A nyár
bennem alszik,
mint alszik barlangban
a süket visszhang,
hegyek között a szédülés.

Bennem él,
mint él örökkön
az örökké változó
táltos idő.

VIDECZ FERENC

PISTA BÁCSI

A tizennégy éves „előember” furcsa szerzet. A lehető legkülönfélébb anyagok és energiák keveréke. Nyúl és oroszlán, vaj és gránit, óceánok mélyének csendje és égzengés, mikrorészecske és világmindenség lakozik, viaskodik benne, hogy évek múltán, felnőtté válva mindez képlékeny, formálható, asszimilálódni képes eleggyé váljék, s engedelmesen feloldódják a szürkeség végtelenjében.

Addig viszont vár még a kamaszra néhány boldogan gyötrelmes, harsányan gátlásos és gátlástalan esztendő, amikor rendületlenül hisz világmegváltó képességeiben, amelynek pusztán egyetlen gátja van: maga a világ, az összes többi benne lakó emberrel egyetemben.

Valami hasonlót éreztem én is, amikor azon a régmúlt szeptember elsején beléptem Pécssett a Nagy Lajos Gimnázium egyik földszinti tantermébe. Korábbi határozottságom, bátorságom egyetlen pillanat alatt elillant. Úgy festhettem, mint a bűvész kalapjából kikandikáló nyuszi, akit fülön ragadnak, és felmutatnak a hálás publikumnak.

A katedrán ülő, szúrós tekintetű, szikár úr katonás keménységgel viszonzta köszönésemet. Úgy tűnt, szemüvegének villogó lencsési röntgenkészülékként működnek, tetőtől talpig átvilágítanak. Mindez néhány másodpercig tartott. Azután ismét megszólalt a katonás hang:

– Hogy hívnak, fiacskám, és melyik iskolából jöttél?

Máskor az ilyen szigorú, pattogó beszédűt önkéntelenül is megrettentem, akkor azonban mintha valami különös energiával töltött volna meg a szemüveg mögötti lény. Önkéntelenül is kihúztam magam, s szokatlanul határozott hangon válaszoltam. A tanár úr elégedett lehetett velem, mert valamivel barátságosabban folytatta a diskurzust:

– Virág Istvánnak hívnak. Én leszek az osztályfőnököd. A „tanár úr” és a „Pista bácsi” névre egyaránt hallgatok. Foglalj helyet fiacskám, egyelőre ahol akarsz. Ha akad ismerősöd, barátod, melléje is ülhetsz.

Így zajlott le első találkozásunk, amely – közhellyel élve – meghatározta további sorsomat, s amelyre a mai napig is pontosan emlékszem. Felmérve az elmondottak óta tovatűnt öt évtizednyi időt, el kell ismernem: nem sokra vittem. De ha akkor nem hoz össze bennünket a Sors, már rég elnyelt volna a telhetetlen szürkeség.

A kamaszember képes bármit feláldozni a barátságért, de embertelen is tud lenni, éppen vulkánként feltörő, kontrollt és toleranciát nem ismerő önmegvalósítási vágya következtében. A latin-humán osztály tanulóinak zöme a város értelmiségi elitjének gyermekeiből verbuválódott. Kiforratlan, de többségükben kökemény karakterek voltak, felvértezve a családi háttér által táplált ambíciókkal, s nem ritkán túltengő önbizalommal. Az egy iskolából érkezettek között létezett valami fajta kimondatlan véd- és dacszövetség, de jaj volt annak, aki egymagában, s főképp vidékről csöppent közéjük. Utóbbi okból nekem is kijutott az otromba jelzőkből, gúnyos, megalázó megjegyzésekből.

Amikor észrevettem, hogy tanáraink egyike-másika is az ősök érdemeit osztályozza, s nem a mi igyekezetünket vagy trehányóságunkat, végképp elkeseredtem. Elhanyagoltam a tanulást, s csupán apai retorziótól tartva nem mondtam búcsút a rangos intézménynek.

Egy napon Pista bácsi behívott a földrajz szertárba. Térképrendezés helyett azonban nekem szegezte a kérdést:

– Mondd csak, fiacskám, mi bajod van az utóbbi időben? Teljesen megváltoztál. Ki vele, mi bánt?

Váratlan kérdése meglepett. Esetlenül hebegtem-habogtam, végül kissé rendezve gondolataimat, határozottságot színelve kijelentettem, hogy semmi problémám nincsen.

Állításom nem lehetett valami meggyőző, mert a tanár úr kételkedve csóválta fejét:

– Ne nézz hülyének, fiacskám, öreg róka vagyok már ahhoz! Igenis vannak problémáid, azt is tudom, miből erednek, de te nem akarsz előttem bemártani senkit. Ezt értékelem is. Hát jól jegyezd meg, amit mondok: neked sokkal több eszed, tehetséged van, mint az osztályba járó egyik-másik nagyképű, városi sviháknak! De ha gyenge vagy, eltaposnak! Ne törődj velük! Szedd össze magad, mutasd meg, mire vagy képes! Ha nem hátrálsz meg, meglásd, előbb-utóbb respektálni fognak.

E tanács, iránymutatás később is sokszor hasznomra vált. Hisz a felnőttek világában is szép számmal akadnak, akik csak úgy tudnak felemelkedni, ha másokon átgázolnak. Különösen azokra illik e mondás, akik elhiszik, hogy beosztásuk mellé hivatalból ész és szakértelem is adatott.

Pista bácsit szigorúsága, egyenessége mellett leginkább pártatlansága jellemezte: csak munkánk alapján tett különbséget közöttünk. S hogy szüleinknek – tévesen értelmezett gyermekszeretetről – nehogy eszébe jusson rést keresni megvesztegethetlenségének falán, már első osztályfőnöki óráink valamelyikén közölte:

– Kellemetlen hivatali kötelességem a családlátogatás. Nem szeretek tapintatlan lenni, ezért mindenkivel egyeztetem az időpontot. S mert senkihez nem érkezem váratlanul, van egy kikötésem: ha valahol megkínálnak, legfeljebb egy szál cigarettát vagy egy pohár bort fogadok el. Természetesen ezt sem kívánom senkitől, de minden egyebet udvariasan visszautasítok. Ha jót akartok, sem szüleiteket sem engem nem hoztok kellemetlen helyzetbe.

-Tudnotok kell azt is, hogy születésnapom, névnapom és minden más ünnep a magánügyem, családi körben foglalkozom vele. Kívülállótól nem fogadok el ajándékot.

A kor látszat-egyenlőségi vadhajtsáit jó-szándékú, nevelő megjegyzésekkel nyesegette. Íme, egy a sok közül:

– Ha mi tanár urak vagyunk, akkor a benneteket tanító hölgyek sem tanárnők, hanem tanár úrnők, akiknek nem illik „jónapot”-tal köszönni. Ők itt az édesanyátokat helyettesítik, ezért megilleti őket a „kezét csókolom”. Az édesanyjának minden úriember így köszön.

Ha valamelyikünk néhanapján megfélemedezett magáról – mert semmivel sem voltunk különbek, mint a mostani kamaszok –, először csak szigorú pillantást vetett a skandalum elkövetőjére. Ha az elvetemült nebuló figyelmen kívül hagyta e nyomatékos rendreutasítást, a tanár úr haragosan felcsattant:

– Fiacskám, hozzád vágom a katedrát! –

Erre aztán még a legmegátalkodottabb rendbontó is meghunyászkodott. Eszünkbe sem jutott, hogy a testileg megrokkant ember képtelen lenne beváltani szavát.

Néhanapján azért elcsattant egy-egy jogos, atyai pofon is, de nem ám akárhogyan! Annak is megvolt a koreográfiája. Pista bácsi odalépett a delikvens elé, és – ahogy hajdanán a párbajkódexből megtanulta – katonásan rászólt:

– Állj fel, fiacskám! –

Miután a ludas eleget tett a felszólításnak, ő így folytatta:

– Szíveskedjél tudomásul venni, hogy saját, jól felfogott érdekedben, itt és most meg foglak pofozni!

És mert – mint már említettem – szótartó ember volt, udvarias mondata után a tett következett. Akkor talán ágaskodott bennünk a siheder öntudat, de felnőtt fejjel sokszor elismertük: igaza volt.

Az ötvenes évek végének politikai vajúdásai nyomán gyakran jöttek világra torzszülemények. Így eshetett meg, hogy egy napon új osztályfőnököt kaptunk. Az okot kutatva merev, elutasító válaszokat adtak: a mi feladatunk a tanulás, semmi közünk az iskola szervezeti életében történetekhez. Az ügyben kilincselő – zömmel tekintélyes beosztású – szülők sem jártak jobban. Csak később, apránként tudta meg lassan közösséggé érő osztályunk, hogy tulajdonképpen mi is történt.

A „kázust” előző évi, egyhetes, remekül szervezett osztálykirándulásunk szolgáltatta, amelynek programjában – egyesek véleménye szerint – aggasztó többségben szerepeltek egyházi műemlékek. E „veszélyes tendencia” kapcsán le lehetett söpörni a port Virág István múltjáról, pontosabban annak a fennálló rend által kifogásolt részéről. Mert arról gondosan hallgattak az igazságtevők, hogy a néhai Ludovika Akadémia történelem-földrajz szakos tanára nem a meggyőződéses antibolsevisták vagy a naiv lelkesedők táborát gyarapította (intelligenciája magasán utóbbiak fölé emelte), hanem parancsot teljesítve szenvedte végig a doni katasztrófát, majd a szibériai hadifogság éveit.

Hosszú ismeretségünk alatt később sem mondta el, mikor, hogyan vesztette el fél szeme világát, s fél karja miként lett részben béna. Szenvedései ellenére elutasított minden bosszút, gyűlölködést, csupán annak a kollégájának nem tudott igazán megbocsátani, aki vádjával hozzájárult kényszernyugdíjazásához. Megrendítő volt számunkra, hogy ellenlábását az övéhez hasonló pedagógus-tulajdonságaiért tiszteltük, szerettük. Lám, ilyen jellembeli torzulásokat okozhat az egyébként kiváló személyiségekben a politika!

Pontosan emlékszem osztályfőnökünk egykori szavaira:

– Mivel éppen akkor érem el a nyugdíjkorhatárt, amikor ti harmadikosok lesztek, kérvényezni fogom, hogy egy évvel tovább taníthassak. Szeretnék elvezetni benneteket az érettségiig.

Kívánsága nem teljesülhetett, mégsem panaszkodott, nem háborgott soha. S mi, az egykori szertelen süvölvények dacosan és megátalkodottan továbbra is őt tekintettük osztályfőnökünknek. Évek, évtizedek múltán, érettségi találkozóinkon ott ült az asztalfőn, s ezt a jogát soha senki nem próbálta elvitatni.

Maturálásunk 25. évfordulója egybeesett az Alma Mater 300 éves jubileumával. A díszünnepség után nekem jutott a tisztesség, hogy Pista bácsit rövid pihenőre hazautaztassam. A kocsiban sok mindenről beszélgettünk. Szokatlanul derűsnek, mondhatni boldognak tűnt, amikor kijelentette:

– Mégsem éltem hiába ilyen sokáig. Amire vágytam, elértem: emberi és tanári mivoltomban rehabilitáltak. Elismerték, hogy ami velem történt, igazságtalan volt. Láthattad-hallhattad, a Nagy Lajos Gimnázium még élő, egykori tanárainak doyenje lettem. Ezt a képzeletbeli katedrát már csak a halál ragadhatja el tőlem. És itt vagytok ti is, az utolsó osztályom. A régebbiek ragaszkodása, tisztelete is jólesik, de ti akkor tartottatok ki az „öreg obsitos” mellett, amikor mások örültek, hogy megszabadulhattak tőlem.

Este, a Misina étteremben szervírozott ünnepi vacsorán egykori osztálytársaim közül többen megjegyezték:

– Pista bátyánk valósággal megfiatalodott. Mi napról-napra idősebbek leszünk, de rajta nem fog az idő.

Tudtuk, hogy közel jár 90. születésnapjához, mégsem sejtettük, hogy ez lesz utolsó találkozásunk. Hogy is gondolhattuk volna, hiszen így búcsúzott el tőlünk:

– Mulassatok jól, urak! Nekem már nem megy úgy az éjszakázás, mint régen. Viszontlátásra a harmincadikon!

A Dunántúli Naplóból értesültem halálhíréről. Több száz különböző korú tanítványa jött el tisztelni az ember előtt, ki hosszú élete során mindenkor nyíltan, egyenesen nézhetett mások szemébe.

Szeretett utolsó osztályát – a sors fintoraként – mindössze hárman képviseltük: aki a legtöbb jó szándékú, atyai pofont kapta tőle, akit állandóan kemény szavakkal ostorozott, hogy ingatag kamaszjellemét egyenessé pallérozza, és én, akinek életem érzékeny fordulópontján visszaadta önbecsülésemet.

Mint megtudtuk, utolsó esztendejében nem csupán egykori katonai rangját nyerte vissza, hanem későn jött kárpótlásul ezredessé léptették elő. Ennek megfelelően katonai dísztemetést rendeztek számára: karddal és csákóval dekorált koporsó, díszörség, díszszázad, díszsortűz, díszmenet. Meg kell adni, mi magyarok temetni elegánsan tudunk. De mikor fogjuk életükben megbecsülni az arra érdemes embereket?

Talán a véletlen játszadozott velünk, amikor harmincadik éves találkozóink elmaradt. A rendszerváltás módosította az emberek életpályáját. Valószínűleg ezzel magyarázható, hogy a harmincötödikre kevesebben jöttünk össze, mint korábban. Vacsora közben egyikünk-másikunk önkéntelenül is a bejáratra pillantott. Vártuk, mikor tárul ki az ajtó, s lép be rajta Pista Bácsi, fekete szmokingjában, gomblyukában a télidőben is elmaradhatatlan fehér szegfűvel. Mint mindig, szálegyenesen megáll az asztalfőn, végigpillant a tiszteletére néhány másodpercig vigyázzba merevedett öregdiákokon. Katonásan összecsapja bokáját, s valamelyest engedve tartásából, mosolyogva így szól:

– Szervusztok, urak! Foglaljatok helyet!

Amikor halottak napján felkeresem a pécsi köztemetőt, édesanyám (akit már nem köszönhetek „kezét csókolom”-mal) és fiam nyugvóhelye után egy harmadik sír mellett is elidőzöm néhány percig. Megemelem kalapom a kőbe vésett kilencven esztendő tisztessége előtt. A család fehér krizantém csokra mellé odahelyezem az erdő ékességeiből – mohából, fenyőtobozokból, színes bogyókból – készült szerény koszorúmat. Gondolatban felidézem találkozásaink, beszélgetéseink valamelyikét.

Évekkel ezelőtt, utolsó előtti ballagó osztályomból az ünnepség utáni elköszönéskor egyik tanítványom megjegyezte:

– Három éven keresztül tanár úr volt a második apánk. De néha többet jelentett, mint az első. Keményen bánt velünk, de éreztük, hogy szeret bennünket.

Amíg meghatódottságtól elszorult torokkal válasz-szavakat kerestem, felködlött előttem egy szigorúan jószágos, biztató arc. Szólni akartam, aztán gyorsan észbe kaptam. Hiszen végzett növendékeim biztosan elcsodálkoztak volna, ha kimondom az ajkamra toluló mondatot: Köszönöm neked, Pista bácsi!

ORA ET LABORA !

Szent Benedek reguláját évszázadokon keresztül sokan hangoztatták, egyesek napjainkban is hivalkodnak vele. Valójában azonban kevesen akadtak, akik megáldattak a kettős képességgel, hogy egyaránt érezzenek hajlandóságot az imádság és a munka iránt. Mert milyen a gyarló ember? Ha elméje, lelke imára tárulkozik, révületében ellankad vagy éppenséggel rest marad a karja. S akinek válla, dereka nap mint nap nehéz robottól görnyed, annak ajka Isten nevét zsolozsma helyett gyakorta káromolva ejti ki.

Nyitott szemmel és füllel járva arra is gyorsan ráébredhetünk, hogy az igazi nagyok nem az ünnepek között keresendők. Hiszen ők – ellentétben a sikeremberekkel – nem kérkednek, nem merítkeznek meg nap mint nap a hiúság hamis dicsfényében, nem tolong körülöttük vazallusok, rajongók serege. Éppen ellenkezőleg! Jeltelenül elvegyülnek a közemberek nyüzsgő hangyatömegében, végzik reájuk szabott teendőiket, amíg egy napon – véletlenül vagy tudatosan – el nem tapossa őket a szeszélyes sors. Életükben biztatás, respektus helyett többnyire közöny vagy elmarasztalás a jutalmuk, s legfeljebb haláluk után fedezik fel érdemeiket, hacsak azokat is el nem orozzák a kapzsi, lelkiismeretlen utódok.

A néhai vasasi római katolikus plébános, Horváth Dezső – vagy ahogyan mi, gyerekek szólítottuk: Dezső bácsi – nem tartozott egyháza kiemelkedő, kivételes képességű személyiségei közé. Egyszerű, józan, hétköznapi szavakból építkező prédikációit csendes közönnyel hallgatta az ötvenes években jelentősen megcsappant, s a későbbiek során is egyre fogyatkozó gyülekezete. Bezzeg ha távollétében somogyi kollégája celebrálta a szentmisét, megteltek a máskor üresen kongó padsorok. Laci bácsi ugyanis – két pohár bor elfogyasztása után – olyan cicerói hevülettel szónokolt, hogy a hallgatóság ötven éven felüli nőtagjai közül senkinek nem maradt száraz a szeme. A férfiak pedig elismerően bólogattak: „Ez igen, így kell hirdetni az igét!” Pedig az Úr asztalánál feltálatl lelki táplálék mindkettőjüknél ugyanaz volt, csupán utóbbi esetben díszesebbre, hivalkodóbbra sikeredett a teríték.

Amióta világ a világ, a hétköznapi embereket inkább a rendkívüli, a szenzáció vonzotta. A szomszéd falu parókiája felé való kacsingatásra tehát könnyű lett volna magyarázatot találni. Dezső bácsira azonban kicsit neheztelt is a falu népe. Ő ugyanis hivatását komolyan kívánta gyakorolni. Nem csupán az agyonkoptatott mondás alapján tekintette önmagát hívei atyjának, hanem valós értelmében is vállalta a nem mindig hálás atyaszerepet. Kemény szóval fedtte meg a részegeseket, a garázdákat, az enyveskezűeket, a laza erkölcsűeket. Márpedig faluhelyen – ahol mindenki mindenkiről mindent tudott, legfeljebb az ősi tabukat tisztelve nem beszélt róla – ugyancsak darázsfészekbe nyúlt, aki az emberek viselt dolgait szóvá merte tenni, vagy uram, bocsá’, éppenséggel „betolakodott” a családok négy fal közé zárt, kemény konfliktusoktól, nem ritkán tragédiáktól terhes, de a külvilág számára mintaserűnek prezentált, képmutató világába.

A férfinép ellenszenvét különösen egy – a szószéken elhangzott – gondolata ébresztette fel: „Aki beteg és gyógyszert kell szednie, gyónás-áldozás előtt is tartsa be orvosa utasítását. Ha szükséges, egyen is néhány falatot, azt Isten megbocsátja. De a pálinka nem orvosság!” Ezért aztán – az esztendő néhány jeles ünnepétől eltekintve – többnyire valóban csak a szentek és az öregasszonyok kattogtatták naponta a bányászfalu templomának kilincset.

Hatéves koromban – az első áldozást követően – ministránssá léptem elő, amely minőségben (gimnazista koromban már csak alkalomadtán) közel tizenkét esztendeig tevékenykedtem. Ez idő alatt sok mindent megtanultam, és alkalmam volt Dezső bácsit alaposabban megismerni. Jó néhányszor megfordultam a roppant szerényen berendezett parókián. A plébános úr idős édesapjával osztotta meg szűkös, az egykori DGT által bányászlakásnak épített otthonát. A hófehér hajú, csendes szavú bácsikát – néhai foglalkozásából eredően – mindenki jegyző úrnak szólította. Egyetlen értéke az asztalra helyezhető, kézi meghajtású kártológép volt, amely a háború utáni időszakban valóságos kincsnek számított. Ebből tartotta fenn magát, mert mint a letűnt, „reakciós világ” hajdani hivatalnoka, a dolgozó nép államától nyugdíjra nem tarthatott igényt. A falusiak ide hordták a gyapjút, amely a gépi kezelést követően az asszonyok ügyes keze nyomán fonallá, majd kesztyűvé, sállá, harisnyává, sapkává, pulóverré változott. Veszélyes tevékenység volt az akkortájt, mert törvény tiltotta a házi kártolást, komoly büntetéssel fenyegetve a reá vetemedőket és „szabotőr cinkosaikat”. Mégis mindenki vállalta a konspirációt, mert szüksége volt a meleg holmikra, a boltok pedig többnyire üresen ásitottak. Még az sem rettentette vissza a klerikális reakcióval ilyen formában paktálókat, hogy a paplakot köztudottan állandó besúgó figyelte, gondosan feljegyezve, ki mikor lép be oda, és mikor távozik.

A két szoba egyikének berendezésére még ma – öt évtizeddel később – is pontosan emlékszem. Középen, az ódivatú lámpa alatt kerek asztalka szerénykedett, horgolt csipketerítővel letakarva, négy tonett-székkal körítve. Az ajtótól jobbra eső sarkot tekintélyes íróasztal foglalta el. Ez volt az „iroda”, ahol az egyházközség ügyes-bajos dolgai intéződtek. A következő szegletben imazsámoly támaszkodott az itt-ott pergő vakolatú, friss mész után sóvárgó falnak, felette feszülettel. A helyiség hátsó harmadát derűsebb időket látott Bőzendorfer zongora uralta, félig takarva a bejárattól balra különcködő, egykori konyhaasztalból átalakított munkapadot. Utóbbi alkalmatosság alatt halomnyi javításra váró rezsó, vasaló, később – az életszínvonal rohamos növekedésének jeleként – néhány néprádió, elvéve egy-egy Mambó magnetofon várta sorsának jobbra fordulását. Az asztalon házi tekerceslészű forrasztótrafó hevert a hozzá tartozó pákával (amely használat után kellemes gyantaillatot árasztott), csipeszek, különféle méretű fogók, csavarhúzó, többnyire saját barkácsolású mérőműszerek, alkatrészek, huzalok és mindenféle limlom társaságában. A kopottas bútordarabok között itt-ott megmaradt kisebb-nagyobb hézagokat polcok töltötték ki, könyvekkel roskadásig megrakottan.

Természetes gyermeki csodálkozásom láttán (amely elsősorban a „műhelyre” irányult) Dezső bácsi mosolyogva jegyezte meg:

– Látod, kisfiam, a közmondás úgy tartja: „A jó pap holtig tanul”. Hát én német szakkönyvekből megtanultam az elektromos szerkezetek szerelését, javítását. A hivatalos fizetésemből még ivó- és mosdóvízre sem tellene. Pedig a templomban is hol erre, hol arra van szükség. Villanszerelést is vállalhatnék, de igencsak elképednének az emberek, ha munkásruhában, szerszámos táskával, létrával mászkálnék a faluban. Talán el is kergetnének, mert azt mondanák, a pap végezze a maga dolgát, ne avatkozzék a másokéba. Esetleg úgy gondolnák, Isten elvette a józan eszemet.

Később – átmenetileg – magam is érdeklődtem az elektronika iránt. Első „egycsöves” rádiókészülékem összeállításakor a plébános úr közbenjárásával jutottam nehezen beszerezhető alkatrészekhez. Örült technika iránti kíváncsiságomnak, készségesen segített, bár egészen más jövőt képzelt el számomra. Egy alkalommal – hetedik osztályos koromban – elő is hozakodott tervével:

– Mondd csak, Feri fiam, volna-e kedved tanulmányaidat Pannonhalmán, a Bencés Gimnáziumban folytatni? A felvételre ne legyen gondod, mindent elintézek. A püspök úrtól olyan ajánlást szerzek számodra, amely megnyitja előtted az ország legjobb középiskolájának kapuját.

Szavai megleptek, öröm és büszkeség kavargott bennem, amikor a vasárnapi nagymiséről hazatérve

elűjságot szüleimnek lehetőségemet. Apám elképedve meredt rám:

– Csak nem akarsz pap lenni?

Édesanyám – aki különben mélyen vallásos ember volt – szintén kételkedve ingatta fejét:

– Nem tudom, kisfiam, a mai világban szerencsés lenne-e ez a lépés. Rajtad kívül édesapád is kárát látná...

Ne feledjük, az ötvenes évek második felében jártunk. Arról nagyon kevesen tudtak, hogy a szigorúságával és igényességével neves angol kollégiumok rangján álló intézménybe akkor – de később, a forradalmat követő időben még inkább – párt- és állami vezetőink is előszeretettel írárták be gyermekeiket. Számukra nem volt tilos az egyházi intézetben való tanulás. S ki tudja, talán a patinás iskola éppen ennek köszönhető fennmaradását. Azóta az emberek már saját kárunkon tanulhatták meg: vannak, akik alkotják a törvényeket, és akadnak mások, akik – ha nem akarnak hátrányos helyzetbe kerülni – kénytelenek betartani őket. A magamfajta mindig az utóbbiak közé tartoztak.

Dezső bácsinak számos jó oldala mellett akadt egy elmarasztalható tulajdonsága is: nem volt erénye a pontosság. Mise vagy litánia, keresztelő vagy temetés mindig legalább tíz-tizenöt percnyi késéssel kezdődött. A rossz nyelvek arról pusmogtak, hogy a házasulandó felek már meg is unják egymást, mire ő belefog az esketési ceremóniába. Utóbbiak számára – a válások csökkentése érdekében – talán hasznos volt a rendkívüli „gondolkodási idő”, de nekünk, ministránsoknak ugyancsak komoly gondot okozott a késve megkezdett – és nyilván hasonló módon befejezett – reggeli miséről időben eljutni az iskolába. Régi vágású tanítóink – nem kevesebbet, mint állásukat kockáztatva – még csak szemet hunytak a becsengetés után néhány perccel lihegve tanterembe zuhanó gyerkőcök viselt dolgai felett, de az új szellemben képzett pedagógusokra ez már nem volt jellemző. A késést még csak eltűrték volna, de az oka főbenjáró véteknek számított. Ezért – megelőzendő a skandalumot – Dezső bácsi a misekönyv mellé, az oltárra helyezte zsebóráját, és amikor „eljött az idő”, jelentősegteljesen felénk biccentett. Mi azon nyomban otthagytunk csapot-papot, szertartást. A sekrestyében leszórtuk magunkról a ministráns-öltözéket, táskánkat hónunk alá csapva loholtunk, hogy a tanítás kezdetekor már társaink között, az iskolapadban ülhessünk.

Az egész históriát derűsen fogtuk fel (a mai tinik azt mondanák: „Tök jó buli volt!”), hiszen szüleink az effajta késésekért kapott intőinket szó nélkül aláírták. Áldott lelkű édesanyám legfeljebb annyit mondott:

– Legközelebb azért jobban igyekezz, kisfiam!

Ő is tudta, hogy a templom és az iskola közötti távolságot még lélekszakadva sem lehet öt perc alatt megtenni. S különösen tőlem nem várhatott el ilyen teljesítményt, hiszen – fizikális teljesítőképességemből adódóan – sem akkor sem később nem veszélyeztettem a középtávfutók kemény munkával kiverekedett rekordjait.

Közel féltucatnyi évtized távolából megítélve is számos érdekességgel, hasznos tapasztalattal járt a plébános úr mellett eltöltött, hosszú oltárszolgálatom. Többek között neki köszönhetem, hogy később megismertem és megszerettem az ókori görög és római auktorokat. Egy alkalommal a pécsi, Ágoston téri templom apátja celebrálta nálunk a vasárnapi nagymisét. Rutinszerűen kezdte a latin nyelvű lépcsőimát. Minden biztonnal megszokta már, hogy a ministránsgyerekek mindenféle rosszul betanult „tótusz-kápusz-hókusz-pókusszal” válaszolnak. Hibátlan feleleteim hallatán rám csodálkozott. A szertartás végén magához intett. Kezét kobakomra téve megkérdezte:

– Hol tanultál te latinul, kisfiam?

– Itt a sekrestyében, a tisztelendő bácsitól! – jelentettem ki öntudatosan. – Ő elmagyarázta, hogyan kell ejteni a különleges, idegen szavakat.

Az általam megnevezett személy büszkén mosolygott, az apát úr pedig hitetlenkedve csóválta fejét:

– És te egyszeri hallásra mindent felfogtál?

– Hát elsöre talán nem, de amiben nem voltam biztos, azt újból megkérdeztem.

Mondatomon a két jó-barát nevetésre fakadt, majd a rangosabb – barackot nyomva a fejemre – így folytatta:

– Igyekezz, fiacskám, mert belőled még akármilyen is lehet!

– Ha egyéb nem, hát betyár a Bakonyban! – kontrázott Dezső bácsi, aki tudta rólam, hogy a látszat

ellenére nem most szállottam alá az angyalok seregéből.

Mindenesetre később megfogadtam az apát úr tanácsát. A pécsi Nagy Lajos Gimnáziumba kerülve a választható nyelvek közül a latin mellett kötöttem ki. Igaz, a declinációkkal és az accusativus cum infinitivoval sosem tudtam igazán megbarátkozni, de megragadott az ókori történelem, és ma is szívesen olvasgatom – természetesen fordításban – az antik szerzők műveit. Legjobban mégis az imponált, hogy hónapról-hónapra többet értettem meg a liturgia szövegéből, amelyre – legyen az ünnepi nagymise vagy temetés – jelenleg is szinte szóról-szóra emlékszem. Aktív vallásgyakorlástól való elszakadásom egyik oka éppen az volt, hogy a katolikus egyház – talán a politika által megtépázott népszerűségének javítása céljából – elrendelte a szertartások anyanyelven történő gyakorlását. Lehet, hogy e döntés elérte célját, de kétségtelenül sok régi hívő számára okozott kiábrándulást. Akadtak, akik meggyőződésükért kénytelenek voltak feladni hivatásukat. Így járt a szomszéd falu általam korábban említett plébánosa is, aki ragaszkodva a latin nyelvű szertartásrendhez nem maradhatott meg eklézsiájában. Sebtében hozott döntésükkel tehát alapos öngölt rúgtak az akkori egyházi törvényhozók.

Dezső bácsi barátságos, de szigorú ember volt, s mentes minden pátosztól, kenetteljességtől. Hittanórákon – ha szükségesnek tartotta – el-elcsattant egy-egy „atyai” pofon. Annyira viszont soha senki nem tudta kihozni a sodrából, hogy akár a legcsekélyebb illetlen vagy otromba szóra, netán káromkodásra vetemedett volna. Az effajta ballépést másoktól is nehezen viselte el. Egy alkalommal keményen ráförmedt a lovakat meglehetősen trágár módon nógató falusi gazdára:

– Ejnye, Jóska! Hát legalább ebből nem lehetne kihagyni a Jóistent?

A megszeppent atyafi kalapját levéve a fejét vakarta:

– De amikor úgy földühítettek ezek a csökönyös dögök! Az abrakot elvárják, de dógozni nem akarnak...

Mondja, Plébános úr, maga nem szokott káromkodni, ha nagyon megharagszik valamiért?

– Dehogyan nem! Szoktam, persze, hogy szoktam. Olyankor öködbe szorítom a kezem, és azt mondom: „A bűdös petróleumát neki!” És máris elszáll a mérgelem, meg nem is hazudok, mert a petróleum – ezt még az óvodás gyermek is tudja – tényleg bűdös.

A fuvaros mosolyogva ingatta fejét:

– Hát nekem ilyesmi sosem jutna eszembe... Bocsásson meg, plébános úr!

– A megbocsátás Isten dolga, én csak az ő alázatos szolgája vagyok. De jöjjön el vasárnap a templomba! Ha meggyónt, én az Úr nevében feloldozom.

Az egyébként jó szándékú, szorgalmas parasztember, ki tehetsége révén a virágvasárnapi passió-játékban is gyakran szerepet kapott, örömmel fogadta el a pap feléje nyújtott kezét:

– Ott leszek vasárnap... Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Néhány hétnyi szabadságára Dezső bácsi mindig nyáron tartott igényt. Óhaját a püspökségen is respektálták. Tudták, a Balatonhoz utazik, testvére kis bungalójába. Mindig úgy időzített, hogy üdülés utolsó napjaira essék a tó tömeges átúszásának népünnepélye. Ez az esemény jelentette számára az évenkénti nagy, fizikai megmérettetést. A mezőnyből ő soha nem hiányozhatott. Rendelkezésére álló, viszonylag csekély idejét heverészés, átlagemberekre jellemző lubickolás vagy semmittevés helyett fokozatosan növelt terheléssel, kemény edzésekkel töltötte. A komoly erőpróbát évről-évre sikeresen teljesítette. Aztán egy napon váratlan baleset érte. Valamelyik ismerőse építkezett, akit a betongerendák felrakása előtt cserbenhagyott néhány barátja. A nagyhangú ígéretők „elfelejtették”, hogy a sok embert igénylő, nehéz, és laikusok számára egyáltalán nem veszélytelen munkában a gazda az ő segítségükre is számít.

Amikor a plébános úr megtudta, milyen bajban van a leendő háztulajdonos, ingujjra vetkőzve ő is beállt a hórukkolók közé. Nem éppen hétköznapi erejének jó hasznát vették. Egy ideig rendjén is ment a dolog, aztán véletlenül megcsúszott a síkos pallón, és nem tudott kiegyenesedni. Napokig-hetekig szenvedett, de keményen tartotta magát, végezte munkáját, pedig sérült gerince még a miseruha felöltése közben is nagy fájdalmat okozott. Végül kórházba került. Szívós szervezete egy idő után úrrá lett a bajon, de a lumbágó időről-időre visszatérő, „húséges” társául szegődött. A Balaton átúszása szóba sem jöhetett többé.

Történetem főhőse azon lelkipásztorok közé tartozott, akik soha nem tudtak megbékélni vagy kiegyezni a háborút követően országunkban lezajlott változásokkal. Az orosz befolyást a hitetlenséggel, a közizagzatás

és a gazdaság átszervezését az ősi magyar erkölcsök szétzúzásával azonosította. Véleményének úton-útfélen hangot adott. Valóságos csoda, hogy az ötvenes években nem került börtönbe vagy internáló táborba. A magyar egyház egyik szép hitvallását, a „Boldogasszony anyánk” kezdetű Mária-himnusz szövegét is saját nézetei szerint módosította, imígyen:

„Magyarországról, ROMLOTT hazánkról
Ne feledkezzél el szegény magyarokról!”

Neheztelés nélkül vette tudomásul, készséggel megértette, hogy házasságomra nem ő adhatta áldását. Kockázatos lett volna államvizsgák előtt álló tanárjelöltként menyasszonyommal szülőfalumban oltár elé lépnem. Hasonlóképpen titokban, idegenben kellett megkereszteltetnünk gyermekeinket is. A régi hagyományokhoz ragaszkodók körében akkortájt mindez megszokott, hallgatólagosan elfogadott konspiráció volt.

Az egymást kergető évtizedek eseményei messzire sodortak az egyháztól és a vallásgyakorlattól. Pusztán hitemet sikerült megőriznem, melynek köszönhetően – számos akadály és kísértés ellenére, a legellentmondásosabb szerepekben, beosztásokban is – mind a mai napig igyekeztem a tisztesség ösvényén haladni. Hogy szándékom sikerrel járt-e, annak eldöntése nem az én feladatom. Mindenesetre tisztábbnak tartom magam napjaink farizeusainál, akik kölcsönvett keresztényi álarcuk mögül gyűlölködést szítanak és a mammonnak áldoznak.

Sok esztendővel ezelőtt egyik rokonom temetésére „hazautaztam” Vasasra. Megrendülten láttam, hogy Dezső bácsi felett is eljárt az idő. Háta meggörnyedt, hangja megfakult, reszketeggé vált. A szertartás végén ismerőseimtől érdeklődtem felőle. A kérdezettek – feloldódva a szomorúság és gyász lélekemésztő szorításából – szinte vidáman, tréfásan világosítottak fel:

– Képzeld, megnősült a papunk! Takaros menyecskét hozott a házhoz. Utóvégre jobb később, mint soha...

Hitetlenkedő ábrázatom láttán komolyabb magyarázatát is adták az eseményeknek. Abban az időben egyre inkább fogyatkoztak a hit szolgálói. Nemcsak papokban volt hiány, hanem sok község kántor és harangozó nélkül maradt. A felsőbb egyházi előljáróságok úgy döntöttek, hogy az egykori apácarendek még élő és fogadalmukhoz ragaszkodó tagjait „civilben” – afféle mindenesként – kihelyezik a szükebb szűkebb parókiákhoz. Elláthatják a kántori teendőket, hiszen képzettségükből eredően tudnak bánni az orgonával vagy a harmóniummal, takarítják a templomot és a paplakot, utóbbiban a többi háztartási munkát is elvégzik.

Hagyományos falvakban örömmel fogadták a változást, de bányásztelepülésen, ahol a plébánosnak csak ritkán vagy soha nem volt háziasszonya, a lakosok képtelenek voltak megemészteni az új helyzetet. Az emberek egy része – mesterségesen túltáplált öntudata és szenzáció-éhsége következtében – csupán azzal volt tisztában, hogy *másoknak* mit nem szabad vagy nem illik cselekedniük, pedig e jeles polgároknak időnként inkább *saját* portájuk előtt kellett volna söprögetniük. Ők aztán nem ártottak időnként botrányosan felkavarni a község saftos pletykáktól bűzlő mocsarát. Talán így kívántak törleszteni a gyóntatószékben – gyakori botlásaik miatt – korábban elhangzott dorgatóriumokért?

A szállongó mendemondák hallatán először A dzsungel könyve ötlött eszembe: a megvénült, elgyengült magányos farkast már azok az ügyetlen korcsok is támadni merték, akik korábban alázatosan lapultak lábához, hogy néhány falat erejéig részesüljenek az általa elejtett zsákmányból. Következő gondolatom a Bibliához kapcsolódott. Jézus mondta a házasságtörő asszonyt megkövezni akaróknak: „Az vesse rá az első követ, aki még nem vétkezett!”

Hogy volt-e igazság az arkangyalok mezében tetszelgő álszent, alkalmi erkölcsösözök históriáiban vagy a harasztzörgés csupán beteges képzelgésük nyomán támadt, ki tudja? De akárhogy is történt a dolog, a kárvallott helyes vagy elhibázott tetteiért sem akkor, sem rövid idővel később bekövetkezett halála után nem nekik tartozott számadással, hanem egyes egyedül annak, kinek imádságban és munkában gazdag életét szentelte. Ez az életút igazolja a mondást, amelyet a korunkban mindenütt fölös számban termő okosok cáfolni igyekeznek, de amellyel az itt-ott még fellelhető bölcsék bizonyítást nyertek: imádságból és munkából felemelkedni, meggazdagodni nem lehet, de általuk nagyra lenni igen.

HÖRÖMPŐ GERGELY

Paradoxon

Görög szó, magyarul: látszólagos, ellentmondás. Paradoxnak nevezzük azt a jelenséget, amelyik másként történik, mint ahogy mi elgondolnánk. Mint tudjuk, a természetet dialektikájában, összefüggéseiben kell szemlélünk. Ha minden körülményt figyelembe veszünk, akkor kiderül, hogy paradoxonjaink csak látszólagos ellentmondások.

Ha veszünk egy korong alakú papírlapot, kilyukasztjuk, és csövet illesztünk a lyukba, majd vele szembe teszünk egy ugyanekkora nem lyukas korongot és belefújunk a csőbe, a két korong nem eltávolodik egymástól, hanem berregve összetapad. Amikor pingponglabdát helyezünk egy tölcsérbe, minél erősebben fújunk a tölcsérbe, annál jobban beletapad. Száz ember közül kilencvenkilenc arra tippel, hogy felszáll a labda. Ezek, és ezekhez hasonló kísérletek jól megmagyarázhatóak, ha az összes közrejátszó fizikai törvényszerűséget figyelembe vesszük. Hasonló dolgok játszódhatnak le a lelki élet területén is. Ilyen az, ha valaki szeretetével „spórol”. /Hét unokám közül kettőt szeretek./ Azt hiszi, hogy ebből csak egy bizonyos adag van bennünk és nem érdemes sokfelé szórni. Az evangélium arra tanít bennünket, hogy minél többet adunk, annál gazdagabbak leszünk. Minél többet szolgál, annál több erőt nyersz újabb és újabb szolgálatokra. Ismernünk kell a lelki élet paradoxonjait. Látszólagos ellentmondások ezek is. Nehogy primitíven értelmezzük őket! Egy más, egy magasabb rendű törvény szerint nincs bennünk ellentmondás: Ezért mindig biztasson bennünket az a boldog tudat, hogy az „ellentmondásokkal terhelt” világban az Ige, az evangélium sosem ellentmondásos. Nagy összefüggéseit nézve, egyáltalában nem „ésszerűtlen”, sem nem maradi.

Kutyaélet

Érdekes riportot közölt a televízió egyik délelőtt. Kétségbeesett szülők mondják, hogy be akarják zárni bölcsődéjüket. Az önkormányzat tagjait mi választottuk, biztunk bennük, mondja egy anyuka. Ma bezárnak egyet, holnap kettőt, és jövőre egy se fog kinyitni. Eszembe jutott az idős, nyugdíjas ember: „az én nyugdíjamat még csak emelgetik, de van három gyermekem, és mindnek van három gyermeke, és megfeszülhetnek, hogy eltartsák, meg taníttassák őket. Az a pénzügyminiszter is mosolyogva mondta, azért nem lesz kedvezmény gyerekek után a személyi jövedelemadóban, mert nem tartom igazságosnak. Ez gyerekellenes társadalom.”

Bizonyos idő elteltével másik riport megy a TV-ben. Természetszerető állatbarátok panaszkodnak, hogy milyen sokba kerül ezt a sok befogott kóbor kutyát eltartani. Mert ugye, Pest tele van velük. A gazdik kilövik őket. A baj alapvetően már itt kezdődik, erkölcsileg éretlen emberek kutyát visznek a panelházba. Egy idő után megunják egymást. Én is sajnálom az éhező ebeket. Sajnálom a kutyát, de még jobban az embert! Kiderült, hogy valahol egy tanyán, a ceglédi határban létesítettek egy ilyen kutya-szeretet-otthon, de még sok szomorúságuk van, nincs például villany... A budapesti Önkormányzat száz millió forintot utal ki nekik. Valószínűleg egyenesbe jönnek. Mélyen elgondolkoztam, „hányám és vetém” a dolgokat magamban. Megkérdeztem egy polgármestert, meg két óvónőt, mennyit jelentene százmillió egy bölcsődének, vagy óvodának. Négy bölcsőde, vagy négy óvoda, vagy teszem azt két bölcsőde, és két óvoda egész évi teljes támogatását biztosítaná.

A kedves olvasóra bízom, gondolja tovább ezt a témát, hiszen, ha sokan gondolkodunk egyformán, úgy lehet előre jutni.

AUDITOR

Szávai Attila írása

A hídmester

„Nem lehet kétszer ugyanabba a folyóba köpni.”
A hídmester (Én)

Van egy kistüköröm a sarokban, vékony kötélén lóg, mintha a saját arcomat akasztottam volna fel. A feleségem is gyakran mondta a válás előtt, hogy unom a pofádat. Ha előtte állok (a tükör előtt, nem túl gyakran, mondhatnám, annyit látom magam tükörben, mint egy pározó fehérbálna) egy ötvenes ember néz vissza (egy ötvenes férfinak van is visszafelé néznie, nem csak folyani előre, mint valami büdös folyó, nem nagyon szeretem a zárójeleket, mert azt juttatják eszembe, hogy Isten néha az én életem bizonyos részleteit is zárójelbe teszi, rozsdáverte korlátok közé).

Nézésem kemény, mint a korlát (ha már így korlátozódunk). Ha nem nézek a tükörbe, egy hídmesteri iroda látható abban, már ha nézi ezt valaki rajtam kívül. Kevés bútor, kevés hely, fengsui az ablakban, hídmester vagyok, nem tévésztár. Ablak nincs, csak képletesen, keretben lóg egy fénykép, rajta mező, sok sárga virág, a háttérben két tehén nézi a pásztort, aki a harmadik tehenet simogatja. Ha én nézek a tükörbe, azért nem látszik benne az iroda, mert tele van a fejemmel az üveglap. Már sokszor elgondoltam, hogy tükörből is csak akkorát válasszon az ember, amekkorára feltétlenül szüksége van, nem kell mindig látni a részleteket, a hátteret. Ha nem hídmester lennék, hanem mondjuk politikus, biztos akkora tüköröm lenne otthon, hogy a hátteret nem győznék összeugrálni a családtagok, kiskutyák, összejárnai kapálógéppel, úrhajóval. Így viszont maradnak a ráncok, ezek a régesrég kiszáradt folyómedrek.

A sok pénz kitágítja a világot, gumizza az életet, a kevés pénz viszont összefogja szorosra, mint a rozsdá ezt a hidat. De ha már itt tartunk: rendszeresen vannak öngyilkosaim, sőt többen már amolyan törzsvendégek. Jönnek, másznak, én ordítok, hogy te állat, takarodj le, na jó, gyere le szépen, az élet szép, menj vissza a langyos kis életedbe, a lakásodba, nézd meg (bazzmeg), én egy kurva hídban lakom. Valahogy ha ilyen közvetlen vagyok velük, megenyhülnek. Volt mikor már az irodában fröccsöztünk, mire kiértek a közegek, tűzoltók, mentők, papok, lélekbúvárok. Ja igen, búvárok is voltak odalent, ott gubbasztottak a vízben, mint valami különleges víziállatok. A rendőrök kérdezték is persze, hogy láttunk-e valamit, láttuk-e, ki akart leugrani a hídról, de nem láttunk, snóbliztunk mink biztos úr. Rájöttem hamar: a sikertelen öngyilkosok leggyakrabban úgy hazudnak, mint a vízfolyás, pláne ha éppen folyóba akarta ugrasztani az életét (azt a ragacsos szőrű kisnyulat).

Hogy miért lettem éppen hídmester? Így alakult, erre kanyarodott az életfolyás, miután elváltam az asszonytól. Előtte hidakat fényképeztem, hobbiból. A negyvenedik album után mondta a feleségem, hogy elég a hidaidból, a rozsdás szegecsfejekből, ússzál ki szépen az életemből. Pedig próbáltam először filozofikusra magyarázni a dolgot, hogy mit jelent a híd, összekötni, kapcsolni, átvezetni, áthidalni, satöbbilni, de nem, átívelni, pláne nem, szakadékok és folyók felett, mondom, hogy nem, összekötni partokat, embereket, sorsokat, elég legyen, ne gyúrd magad, életeket, döngölj meg.

Mindig a feleségemé az utolsó szó. Azt mondta nagy hanggal a konyhában, miközben keverte a toroskáposztát, hogy az élet nem csak hidakból áll (pedig dehogyisnem), nem csak folyókból (plánepedigdehogyisnem), pláne lassan úszó uszályokból. Nem kell mindent átvitt értelemben érteni, ezzel zárta mindig.

Aztán az első hetekben kicsit az egész városra haragudtam, mindenkire, akinek legalább egy kislábasnyi családja volt, lakás, valami átlagos étellel, menni a melóba, este meccs, film, dugni az asszonyt, hétvégén kicsi pláza, kicsi természet, kicsi természetfilmet megnézni a plázában, kettő az egyben tu in van. Mondom, kicsit haragudtam mindenkire először. Gyakran voltam úgy vele, hogy majd egyszer kihúzom a hidat a konnektorból, azt leshetnek majd a sötétben, kereshetik majd műholdakkal, hogy hol a híd, a több ezer rozsdatonna szegecs és tériszony.

A hídmesteri irodámban van ilyen kisrezsóm, szobai, a régi iparcikkboltban lehetett venni. A két lapja olyan, mint a mai diszkósoknak a lemezjátszó, egyszer, mivel úgy sem látja senki, kipróbáltam ezt, hogy is mondjam: úgy tettem, mintha én lennék a lemezlovas, csühölködtem a két főzőlappal, adtam rá a hangerőt, buffogtattam hozzá a számmal, aztán tíz perc múlva stílt váltottam, jöttek a lakossági zenék, lakodalmas blokk, sárgul már a traktorkémény és egyéb slágerek. Plusz a dörgölözősek, szép lassú számok, hogy még egy dokkmunkásnak is elfacsarodik a szíve, bújna mindenhez, kötél, vasmacska, árboc. Aztán mivel rugalmas vagyok, ha kultúráról van szó, hát elmentem a folyóparti diszkóba, mondom becsajozok, nem sok lány látta a híd belső szerkezetét. Ez olyan, mint a tudományos embereknél, hogy belelátanak a világot mozgató belső szerkezetbe (lásd csodát). Szép volt a lány, mint egy bolgár uszály, ilyen lányokat régebben csak az iparcikkboltokban lehetett látni. Nézted, ahogy rakja a csavarokat, sikálja a kazánajtót és máris beindult a nyálképzés, orális tavaszi árvíz. (Azért régebben több fantázia volt az üzletnevekben, nem csak, hogy Ósen, meg Tecsó, fenét, Iparcikk, hová mész, megyek rezsóért az Iparcikkbe, kávéfőzőbe tömítésért, ha má' ott vagyok, hozok szöget, kapupántot, zsanért a lélekre, műszerolajjal, hogy könnyebben nyíljon). Szép lány volt. Rövid, de fürge volt a kapcsolatunk, mint egy rendőrségi motorcsónak.

Nem hiszed el, de volt régen egy aranyhalam, amit úgy neveztem: Iparcikk (Ipike, Ipcsi). De egyszer kivettem levegőzni a korlátra és belelevegőzött a vízbe, befőttesüvegestül (öt literes), műhínárostul, konzerves dobozostul (ipari sólet volt benne eredetileg, aztán abban lakott Iparcikk, hiába, nem budai hal volt az aranyos). Azóta nem megy ennek a városnak semmi, szerintem az én kis Iparcikkem bosszúja volt ez onnét. Átokja. Ha már neki nem megy jól, ne menjen jól senkinek. Három kívánság, tehát három lehetőség helyett teleköpte, telepofázta, telekopoltyúzta a várost szitkokkal. Mert tudott beszélni is ám, úgy tartotta a száját, mint valami bariton az operában, vagy hol vannak ilyen két lábon járó ováltokás hangszórók (egy Dezdemóna hány decibel?). Miután bebucskázott az Iparcikk a folyóba tokkal vonóval, jóval kevesebbek a napjaim. Ha telihold van és a városon végigfolyik az a kék fény, felnézek az ég torkába, fel a manduláig, addig a rücskös, ásító, tátogó telipofáig, mindig Iparcikk jut eszembe, ahogyan vidáman mondta a hosszú ókat a befőttesüvegben, mint aki két pofával libeg az élet vizében.

Most látható a természetben – 9. (Szeptember)

Ha szeptember, akkor szarvasbögés.

Miről is szólhatnánk, mely állatokat is ismertetném e hónapban mást, mint a gímszarvasokat, hiszen az erdők királyának koncertje jórészt e hónapra esik. Mindenkinek csak javasolni tudom, hogy szánjanak rá egy-egy estét és hallgassanak bele e csodálatos muzsikába. Nem sokan vannak olyan szerencsés helyzetben, mint én, aki a teraszáról csodálhatja a szarvasok nászának e fenséges megnyilvánulását, alkalmanként akár 10-12 bögő bikát is elkülönítve hangjuk alapján. Aki pedig megfelelő tapasztalatokkal bír, úgy e hangok alapján pontosan besorolhatja az egyedeket koruk szerint, vagy az is felismerhető, melyik birtokol teheneket, melyik csupán kereső -, vagy mellék bika, stb.

Figyelem a szarvasbikák vadászata is most kezdődik, semmi esetre ne zavarjuk e tevékenységet és figyeljünk oda az esetleges balesetveszélyek elkerülésére is!

A második ismertetésre ítélt állat a madarak közül kerül ki, amely az ekkor már akár felhőnyi csapatokban járó seregély. Tavasszal már megdézsmálták cseresznyefáink termését, akár lepucolva azokat, most a legelőkön való keresgélés után a szőlőskertek következnek, mielőtt napi pihenőjükre térnének a nádasok védelmében.

Ezúttal a két állatfaj ismertetése után, mivel bármennyire is furcsa, de már most gondolnunk kell apró énekeseink, madárvendégeink téli etetésére, így ezt a témát járjuk körül, pár hasznos és praktikus tanácsot is adva.

Gímszarvas (Cervus elaphus)

Testhossza akár 250 cm, míg marmagassága 150 cm is lehet. Testtömege 100-350 kg közötti, mely élőhelyenként nagy eltéréseket mutathat. A tehenek a bikák súlyánál harmadával, felével könnyebbek. Színe nyáron vörhenyesbarna, télen szürkésbarna, mintázat nélküli, csupán a borjaik pettyezettek. Farukon, a comb hátsó felén sötéttel szegett világosabb folt van, ez az un. tükör.

Oldalról látva testük négyzetes és rendkívül erőteljes.

A gímszarvasnál a bikák a terület vadeltartó képességének, valamint az egyed korának, kondíciójának megfelelően akár tíz kg feletti súlyú ágas-bogas trófeát, agancsot viselnek. A tehenek agancstalanok. Az agancs az állomány egyik értékmérője, melyet az állatok minden év február-március-áprilisában elhullatnak, majd azonnal megindul az új agancspár fejlesztése, mely mindössze cca. 100 napot vesz igénybe. A fejlődő agancsot vérerekben gazdag bőr, un. hánccs borítja, melyet az immár kész agancsról az állat fákon ledörzsöl, letisztítja azt, felkészülve a nászra.

Az agancs a bika életében az állat életkorának előre haladtával egyre erősebb, akár egyre többágú lesz, majd ha túljut élete delén, öregedésével annak súlya csökken, ágai visszafejlődnek. Az agancs csontképződmény.

(Figyelem! A gímszarvas agancsának ágainak száma nem jelenti annak évei számát, korát, mint sokan tévesen hiszik, sőt itt-ott oktatják!)

A bika agancsa a dominancia jele, a riválisok elleni fegyver a szeptemberi szarvasbögés, a nász idején a tehenek birtoklásáért vívott harcban.

A gímszarvasok élettere az összefüggő és ligetekkel, tisztásokkal tarkított elegyes és lombos erdők, sík -, domb és hegyvidéken egyaránt. Kifejezetten kitűnő állományok vannak Magyarországon Somogyban, Zalában, a Duna – és a Dráva árterületein és szomszédságukban. Az agancs – mint értékmérő alapján a legjobb gímszarvas állományok Európában a magyar erdőket járják.

Napközben rendszerint az erdők védelmében pihennek, alkonyattal indulnak táplálékszerző útjaikra. Többnyire csapatokban, un. rudlikban élnek, többnyire ivari és részben korbeltől elkülönülés mellett.

A szarvasfélék közül a dámszarvassal és az őzszarvassal ellentétben a vaddisznóhoz hasonlóan a gímszarvasok szívesen dagonyáznak. A nyári nyugodt -, agancsnövelő -, a bikák „döhérségi” időszakának után a nyárvégi meleg időszakot követő lehűlés meghozza a nászt, a szarvasbögést. A vemhes tehénekben a megtermékenyített petesejt a tél folyamán pihen, hogy május-június hónapban világra jöhessen az általában egy -, ritkán két borjú.

A borjat anyja eleinte elfekteti és csupán szoptatáskor látogatja. A tehénnek 3-4 hónapig van teje. A borjú a következő ellésig marad anyjával, azt követően anyja rudlijával jár. A fiatal bikák a bikacsapatokhoz csatlakoznak.

A gímszarvasoknak a hiúz és a farkas visszaszorulásával természetes ellensége hazánkban nincs, az állományának védelme és szabályozása a vadásztársadalom feladata.

Seregély (*Sturnus vulgaris*)

Zömökebb, kisebb testű madár, mint a fekete rigó, mellyel a laikusok gyakran összetévesztik. Hossza 20 cm körüli. Tollazata zöldesen csillogó fekete alapon szürkével pettyezett. E pettyezettség a nyár folyamán jórészt eltűnik, mivel a szürke tollhegyek ekkorra lekopnak. A kirepült fiatalok szürkésbarnák.

A társas életmódot folytató madár gyakran fürgén futkosva a földön, legelőkön keresi táplálékát. Röpte gyors szárnycsapásokból áll, melyet siklások tarkítanak. Lenyûgöző az őszi hatalmas seregélycsapatok felhőnyi tömegének légbemutatója.

A seregély egyaránt előfordul a településektől távoli erdőfoltokban, fasorokban, de az ember közeli kertekben, parkokban, vagy akár a nagyvárosok zöld övezeteiben is.

Hagyományos éjszakázó helyeikhez ragaszkodnak, melyet hangos „beszélgetés” közepette foglalnak el, majd a hangoskodást akár egész éjszakán át folytatják. Ilyenkor a szőlősgazdáknak nem a legkedvesebbek, mert bizony valóban érzékeny károkat tudnak okozni az említett hatalmas csapatainak megjelenésével.

A ház körül mesterséges fészekodúkkal megtelepíthetők, azt szívesen foglalják el, amennyiben annak röpnylása 45-50 mm. Erőszakos fészekfogaló, igen gyakran a neki megfelelő odúból kiszórja, kilakoltatja az azt elfoglaló verebet, más madarat. A madár kedves szomszédunk is lehet, amikor széles skálán mozgó énekével, hangutánzó képességével kápráztat el bennünket.

Költési ideje április, május hónapokra esik, amikor mindkét madár kotlik a 12-13 nap alatt kikelő tojásokon. A fiatalok 20-22 napos korukban repülnek ki és mint az odúban töltött utolsó napjaikban, úgy kirepülésük után is egy ideig hangosan követelik eleségüket.

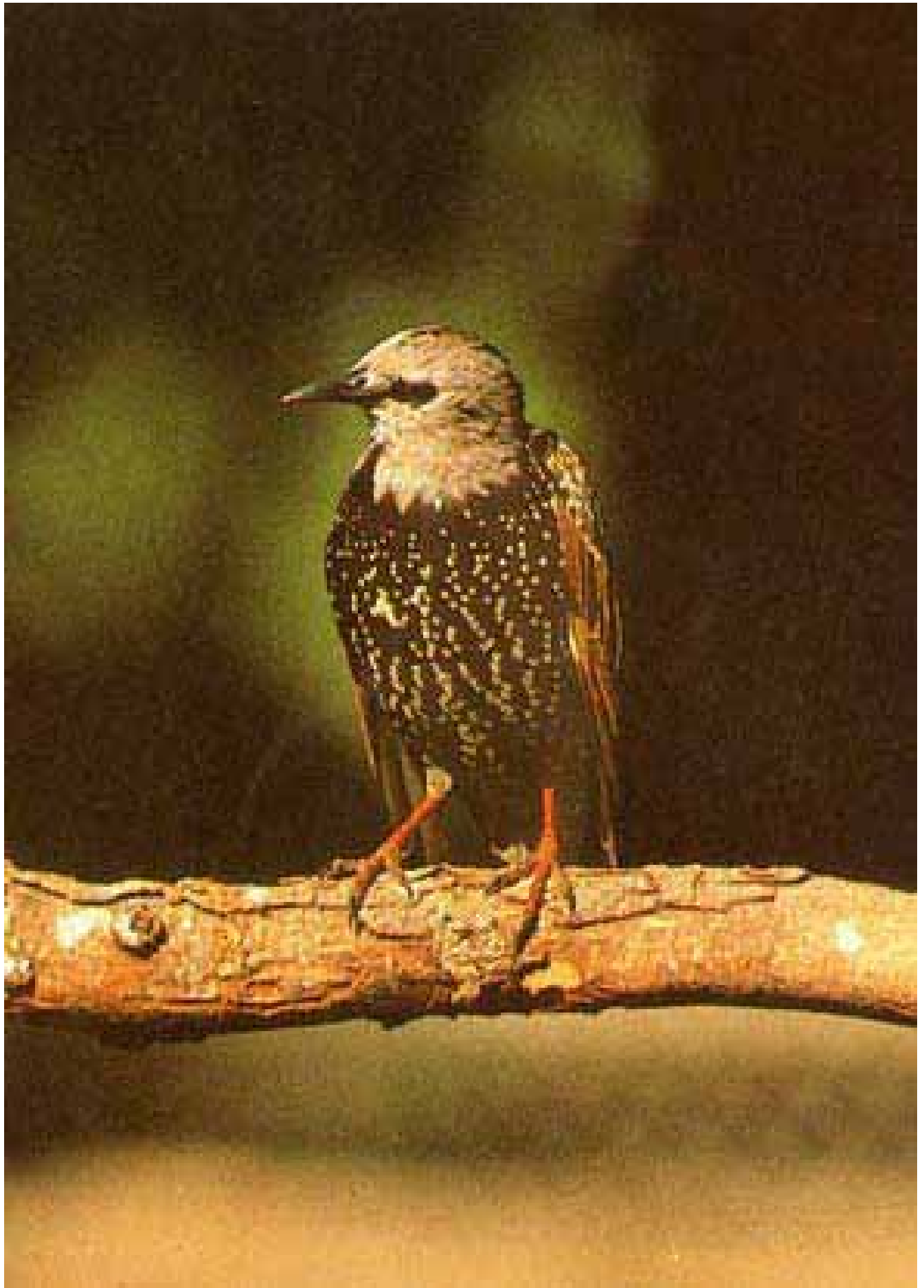
A természetben rovarokat, csigákat, férgeket, bogyókat fogyaszt, hernyófogyasztásával igen hasznossá tudja tenni magát. Hómentes, enyhe teleken, vidékeken alkalmanként áttelelhetnek a nagy seregélycsapatok, különösen szarvasmarhák járta legelők közelében.

Téli madáretetés

Sokakban bizonyára megfogalmazódik a kérdés, hogy vajon miért foglalkozunk ezzel a témával már szeptemberben. Nagyon bízom benne sikerül erre a kérdésre is választ adnom, valamint hasznos tanácsokkal szolgálhatok a házunk táján a téli inség idején előforduló apró, kedves énekesmadaraink etetését illetően.

Mindenek előtt azzal kell kezdenem, hogy ha fel akarjuk vállalni e tevékenységet, azt csupán nagy felelősséggel tehetjük és bizony arra fel kell készülni.

A szeptember, október hónap az etetők elkészítésének, s részben a takarmányok beszerzésének az ideje.

Lakásunk ablakában, teraszunkon, erkélyünkön, kertünkben az etetők legkülönbözőbb típusait helyezhetjük el, legyen azoknál az elsődleges szempont a célszerűség, a praktikusság. Számítalan etetőtípust találhatunk nagy áruházainkban a megfelelő osztályokon, de bizony nagyon sok sorolható az ízléstelen, giccses áruk közé, nem beszélve arról, hogy nem egy teljesen alkalmatlan feladatának ellátására. Némelyik a madáretető és a fészekodó öszvére, felvállalva, hogy egyik feladatát se tudja ellátni. Tehát, ha a mellett döntünk, hogy mégis ott szerezzük be madáretetőnket, nagyon válasszuk meg azt, hacsak nem olyan „éket” akarunk kertünkbe, mint a muskátli tartó díszgémeskút, s a többi műparaszti csoda.

Javasolom, hogy szánjunk rá időt, vonjunk be gyermekeinket is és készítsünk saját kezűleg madáretetőt. Barkácsoljunk, s élvezzük ki a munka -, a közös munka örömeit és eredményének gyümölcsét. Készíthetünk madáretetőt akár műanyag pillepalackból is, de ha igényesek vagyunk ezt az ötletet máris sutba dobjuk. Hulladék deszkából, lécekből kevés ötlettel is praktikus és a célokhoz a legmesszebbmenőkig megfelelő etetőtípusok készíthetőek, de a ház körül számítalan más tárgy is felhasználható, egymással ötvözhető a célok szolgálatára, az ötleteknek nincs határa.

Elsődleges szempont legyen, hogy:

a madarak érdekeit, méreteit, igényeit figyelembe véve készüljenek,

a bele helyezett eleség eső, hó ellen védett legyen, az ne szóródhasson szét,

a várható madárvendégek bőséges élelme elhelyezhető legyen benne, lehet az akár önetető jellegű is,

emellett nem melleleg feleljenek meg esztétikai igényeinknek is.

A kész etetőt akár ablakunk párkányára is elhelyezhetjük, de felakaszthatjuk gyümölcs- vagy díszfa ágára, vagy földbe ásott oszlopra építhetjük rá.

A kihelyezésnél a következő szempont az legyen, hogy a házimacskáknak ne legyen hozzáférése az etetőhöz, arra felmászni ne tudjon, illetve a közelében lesbe állni se tudjon. Ezt megakadályozhatjuk pl. az etető oszlopára felkötött koronaakác ágkoronával, vagy arra felszegelt mászástápláló lemezgyűrűvel, stb. (pl.: szálkásszörű tacsó, mint háziállat).

Madárvendégeink másik ellensége esetlegesen a karvaly lehet, mely kisragadozó meg is szokta látogatni a madáretetőket. Az ő kártétele ellen leginkább az énekesek menekülési lehetőségeinek biztosításával védekezhetünk, mégpedig azzal, ha az etető közvetlen közelében pl. orgona, vagy más sűrű lombú bokor van melyben a karvaly megjelentével apró kedvenceink védelmet élveznek.

E biztonságérzet is lényegesen növelheti etetőink látogatottságát.

Az etetők készítése mellett a másik nem kevésbé fontos érv, ami miatt már most gondolnunk kell a téli etetésre, az, hogy most szerezhető be legkönnyebben és viszonylag legolcsóbban a fő táplálékot alkotó napraforgó, hiszen most kombájnolják azt. Biztosítsuk most a téli készleteket.

Ha már itt tartunk, meg kell említeni, mivel is tessük madarainkat. Az említett napraforgó a téli etetés legfontosabb kelléke, hiszen olajos mag lévén ez biztosítja a legtöbb energiát az őszi időkben. Mellette egyéb olajos- és aprómagvak, az alma, a dió, a háj, a marhafaggyú, a fehér szalonna, a tepertő lehet leghasznosabb.

Ha van időnk és kedveskedni akarunk madárbarátainknak, készíthetünk un. madárkalácsokat is, amikor aprómagvakat, dióbelet, s mást olvasztott faggyúval kiöntünk sajtosdobozba, virágcserepbe, s így függesztjük az etetőre, vagy annak közelébe.

Ugyancsak praktikus a dióbelet, a felfűzött napraforgómagot is felfüggesztve kínálni, mert így a verebek pl. nem tudnak hozzáférni, a cinegeféléinkkel ellentétben.

Praktikus, ha az etetésre szánt eleséget a zöldség- és gyümölcsfélék árusításánál használt műanyag hálóba kötve kínáljuk a madaraknak, abból ügyesen ki tudják csipegetni, szedegetni.

Figyelem! Mellőzzük a romlott, vagy romlandó étel, a kenyér, vagy pl. a sózott szalonna kihelyezését.

Többször olvashatunk, hallhatunk arról, hogy egy-egy gyermekközösség madárkarácsonyt szervez. Az őszinte jóindulat mellett az ilyen egyszeri – alkalmi segély jellegű – etetésnek nem igazán van jelentősége, sőt, akár káros is lehet, ha az nem egy rendszeres etetés része.

A madarak etetésénél a leglényegesebb szempont a következetesség, a rendszeresség.

A következő fontos szempont, hogy az etetést már az **őszi idők előtt** el **kell kezdeni**, hogy a madarak odaszokhassanak etetőnkre és azt az esetleg akár váratlanul zordra forduló időjárás esetén hasznosíthassák. Tehát november elején-dereán már legyenek feltöltöttek etetőink, mely márciusig ne is fogyjon ki. Különösen életveszélyes lehet a nagy hidegben és magas hőtakaró esetén az etetőre szokott madarak számára, ha üres etetőt találnak.

Az erdön, mezön a vadgazdák, vadászok ugyancsak megépítették a többi vadgazdálkodási berendezés mellett az új nagy- és apróvadetetőket, elvégezték a régiak felújítását és az apróvadetetőbe bekerül az ocsú, s más szemes termény, a nagyvadetetőbe a széna. A sózók is frissítésre kerülnek.

A vadászházaknál pedig tele górék, magtárak, szálas takarmánnyal feltöltött szérűskertek a biztosítékai annak, hogy a vadállomány a legkeményebb télen sem fog hiányt szenvedni.

Visszatérve apró kedvenceinkre, a különböző típusú fészekodúk kihelyezésének a fő szezonja ugyancsak az ősz, hogy azokat is megszokhassák a terület kis énekesei, illetve, hogy azok is menedéket is nyújtsanak az azokban meghúzódó apró testeknek a „nemszeretem időkben”.

(A fészekodúk típusairól, az énekes madaraknak, baglyoknak, denevéreknek kihelyezhető odúféllekről, azok méretezéséről, kihelyezésükről egy más alkalommal lesz szó.)

Meg kell említeni azt is, hogy egy madárbarát kertnek elengedhetetlen része a madáritató, madárfürdő is, de ezeket télen ne üzemeltessük.

Nem szóltunk eddig az etetőinket látogató madarainkról, bár azt eddig a korábbiakban ismertetett madárfajoknál nem egyszer megjegyeztem, ha azok vendégei lehetnek téli madáretetőinknek.

Nos a leggyakoribb látogatók az egyébként is gyakran a házak körül előforduló cinegék, a széncinege, illetve a kék cinege, de természetesen a verebek is hamar felfedezik a terület asztalkámat és a mezei és a házi veréb is előfordul, tőlük se irigyeljük a táplálékot. Lakóhelyüinktől, lakásunktól függően igen színes társaság gyűlhet össze etetőnkön - sorolhatnám, melyek között pl. a meggyvágók is különös figyelmet érdemelnek, de a süvöltő hímek fekete sapkás, kármisvörös begyű testcskéje nem talál legyőzőre szépségben - szerintem.

Helyezzük el úgy a korábbiakat is figyelembe véve etetőnket, hogy látogatóinak zavarása nélkül tudjunk felüldülni a látványban, tudjunk csodálni a természet ezer arcának megnyilvánulásait, rezdüléseit lakásunk melegéből, tudjunk gyönyörködni madárvendégeink és viselkedésük sokszínűségében. Az etetőket pedig lehetőleg este töltjük fel, hogy a hajnalban érkező kosztosok terített asztalt találjanak.

Sok tartalmas és vélhetően feledhetetlen élményt kívánok.

Madárvédelemmel kapcsolatos bármilyen kérdésben készséggel segít a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) -1121 Budapest, Költő u. 21.

Ha közelebb kíván kerülni a madarak világához, többet kíván róluk tudni, illetve aktívan részt akar venni az ilyen irányú munkában, úgy csatlakozzon az MME táborához.

Balog István

a Természetismereti rovat írója, szerkesztője

BESZÁMOLÓK

Amicus hungaricus Francia-magyar történetész

Kacérkodom a gondolattal, hogy ismét azt írjam a francia Bernard Le Caloc'h-ról, hogy szálegyenes tartású, javakorbeli fiatalember, mint amilyen benyomást 1998-ban szereztem róla, amikor még 71 éves volt. Friss szelleme, élénksége, gazdagon termő alkotó munkássága ma is azt a gondolatot ébreszti bennem, hogy aki alkot és mindig további tervei vannak, az lélekben örökké fiatal marad. Bízást az lesz majd jövőre is, amikor 85 évesen újra ellátogat Vácra, amint ezt teszi minden évben, több magyarországi településen és a városhoz legközelebb fekvő Dunakeszin is. Férfiasan arányos termete láttán sportszerű életformára gondolhatnánk, de a kérdésre adott válasz után be kell érünk annyival, hogy fiatal korában röplabdázott.

A fáradhatatlan europaer, finnugorista, a *Francia Finnugor Társaság* alelnöke még mindig utazgat nyelvrokonaink országaiba. Rajtuk kívül különösen Finnországba és Észtországba. Mégis talán minket, magyarokat ismer a legjobban, s régmúltunknak is alapos tudója. A magyarok eredetét kutató *Kőrösi Csoma Sándor utazásairól* szóló első könyve *Örvös Lajos* fordításában, *Nagyenyedtől a Himalájáig* címmel jelent meg, a soproni Bethlen Gábor kiadónál. *Örvös Lajos és Horváth Sándor Farkas* fordításában, A Püski Kiadó adta közre később, a *Kőrösi Csoma Sándor útinaplója* című munkáját. Az Akadémia Kiadó 1988-ban jelentette meg az; *Új adatok Kőrösi Csoma Sándorról* című kötetét. Ezekkel együtt mintegy 350 munkája, köztük 4 magyar és francia nyelvű könyve foglalkozik az őseink nyomában vándorolt honfitársunk életével és távolkeleti útjával.

Hatvankét éve foglalkozik a francia-magyar kapcsolatokkal. Cikkeket, tanulmányokat írt a magyar történelem fehér foltjairól. Számos írásában emelt szót a határainkon kívül élő magyarság érdekében. Elment *Moldvába* és tanulmányozta az oda elvándorolt *csángók* életét. Olvashatunk tőle a franciaországi magyar emlékhelyekről. Tanulmányt írt *Rákóczi és a franciák* címmel. Talán kevesen tudják amit ő, hogy *II. Rákóczi Ferencnek* az osztrákok által nevelt, s tőlük Párizsba szökött, József fiától született egy leánygyermek, aki a *Jozefa Sarolta* nevet kapta. A fejedelem unokája Párizsban nyugszik. Elhalt apját és anyját már nem ismerhette. Árván maradva, a vizitációs nővérekhez került. Tizennyolc éves korában tett fogadalmat. Az intézet vezetőjeként halt meg. Sírjának helye még megtalálható, bár nincs megjelölve, mert a vizitációs nővéreket egyszerűen csak eltemették.

Efféle különlegességekről is beszélgettünk Le Calloc'h tanár úrral, abból az alkalomból, hogy Június 3-án, a *Váci Városvédők és Városszépítők Egyesülete* rendezésében és kiadásában mutatták be a Kucsák Nyomda és Könyvkötészet műhelyéből, *Somodiné dr. Dobó Katalin* szerkesztésében kikerült, *Az örök peregrinus. Kőrösi Csoma Sándor életútja képekben* című új könyvét. *Orosz ügynök a Himalájában*, a tizenkilencedik század elején címmel, előadást is tartott a Madách Imre Művelődési Központban, a kelet-ázsiai angol-orosz befolyással kapcsolatos terjeszkedési verseny körüli praktikákról, ügynökökről és azok kalandos utazásairól. Június tizedikén pedig, az Idősek otthona közönségének adott elő, a Rákócziakról. Történetész, kutató, közös múltunk ismerője. A Rákóczi téma kapcsán gondoltam, megkérdem: Szerinte miért történt úgy, ahogy mi tudjuk, a fejedelem ugyan hallhatott elég biztatást a franciáktól, ám mégsem kapott segítséget a habsburgok ellen. -Kapott. A lehetőségek szerint. Sok pénzt és tiszteket is küldtek a háborúba, mert az osztrákok gyengítése francia érdek is volt. -válaszolta Le Calloc'h úr.

Szépen, szabatosan fogalmazva beszél magyarul, az észt-finn nyelveket a francia *Aurelien Sauvageot-tól* tanulta. Fél százra tehetők az Észtországról, Finnországról írott művei. Összesen kilenc idegen nyelvet beszél.

-Mintegy hatvan éve érzek rokonszenvet a magyarok iránt. -olvasható ez a mondat *Madácsy Piroskának, a Magyarságképváltozások* című, korábban írt cikkéből idézve. -*Gödöllői emlékeim, avagy hogyan lettem magyarbarát* című könyvében erről részletesen szól. A választ a megjárt életpálya adja meg. Még 1947-ben utolsó éves egyetemistaként kezdett érdeklődni Magyarország iránt. A *Párizsi Magyar Intézetben* került kezébe a magyarok életét bemutató könyv. Ott ismerkedett meg *Ilyés Gyulával*.

Lelkes István, az intézet igazgatója ajánlotta és közvetítésével került el nyelvtanárnak Gödöllőre, a premontrei szerzetesek által fenntartott Francia Gimnáziumba. Az iskola államosítása után követségi titkár lesz a a budapesti francia követségen. Rövid időre visszakerül Franciaországba és a keleti nyelvek főiskoláján tanul.

Aztán Belgrádban tölt egy évet, majd ismét Párizs következik. 1956-58 között tolmács és fordító a miniszterelnöki hivatalban, 1958-tól a *De Gaulle kormány* kabinetfőnöke. *Georges Pompidou* haláláig, a gaullista párt központjában dolgozik. A nemzetvédelmi miniszter mellett is tanácsadó. 1974-ben, *Jacques Chirac* időszakában visszakerül a miniszterelnöki hivatalba. Volt még a Villamosági Művek Felső Tanácsa igazgatója, külügyi tanácsos, míg végül, 1995-ben, 70 évesen ment nyugdíjba. Szolnokról származó, magyar asszony volt a felesége.

Bernard Le Caloc 'h egy nagy ország vezetői közt, a nagypolitika légkörében dolgozott. Sok kérdésben ismerhette meg a nézeteiket- foglalkoztatott a gondolat rövid beszélgetésünk közben. Furdalt a kíváncsiság, bár kissé rezignáltan tettem fel a kérdést, fürkészve az arcát, várva a választ: -*Az első világháborút lezáró, bennünket érintő súlyos döntésekben a francia politikusoknak meghatározó szerepe volt. Vajon, hogy vélekednek erről a ma élő franciák, a francia politikusok?*

-Elfelejtették.-hangzott a meglepő válasz. A további magyarázat pedig lényegében az, hogy volt aki csupán arra emlékezett; a Párizs-környéki békekötések idején Versaillesben, a Trianon palota is a békeszerződések egyik helyszíne volt.

Bernard Le Caloc 'h mélyen megérti ezt a magyar traumát. Milliók kerültek kisebbségi sorba, melynek következményeit jól ismeri, de bízik abban, hogy a helyzetük folyamatosan javulni fog, s lassanként eltűnik majd a kisebbség-többség jelentősége az új feltételek között.

-,Magam is kisebbségből származom. *Breton eredetű* vagyok. A bretonok kelta eredetűek, de a 16. század óta franciákká váltak, megtartva identitásukat.-nyilatkozta *Iancu Laurával* beszélgetve, amit *Bretonok, csángók, székelyek* címmel, a Székelyföld nevű kulturális folyóirat közölt le.

Sokoldalú érdeklődési körét és tisztességét felsorolni sem lehet röviden, mivel több európai tudományos társaság tagja. Így például az Ázsiai Társaságnak, a Francia Írók Szövetségének, a Francia Földrajzi Társaság választmányának. Magyarországon a Körösi Csoma Sándor Társaság tagja és kitüntetettje. Tagja továbbá, a Magyar Orvostörténeti Társaságnak és a Magyar Földrajzi Társaságnak. Tiszteletbeli tagja a Váci Városvédők és Városszépítők Egyesületének. Az utóbbiakkal kialakult kapcsolat és együttműködés mostmegjelent könyvének szerkesztőjével, valamint *Székelyhidi Ferenc kezdeményezésével* kezdődött és folytatódik már 11 éve.

Az ilyen gazdag életmű megalkotása bizonyára sok időbe, fáradságba kerül –gondolhatja az ember. Koránkelés, szigorú napirend és életmód. A családon belül esetleg gondot okozó eltérő érdeklődési kör az ára, olvashatjuk olykor, a hasonló pályán dolgozó személyiségekről.

Ám a váci vendég kissé csodálkozni látszott ezen a feltevésen, s azt mondta:

-A feleségem és köztem sohasem voltak ilyen problémák. Ő mindig a segítségemre volt a munkáimban is. Nem különbözött az érdeklődésünk. Ha például moziba akart menni, oda is együtt mentünk.

Ez azonban a természet szigorú törvényei szerint, már a múlt. A társ nélkül maradt magas színvonalon alkotó író, történész bevásárlásról, főzésről, személyesen végzett házimunkákról, prózai tennivalókról is természetes egyszerűséggel nyilatkozik. Ezek sem gátolják a tudományos munkásságát.

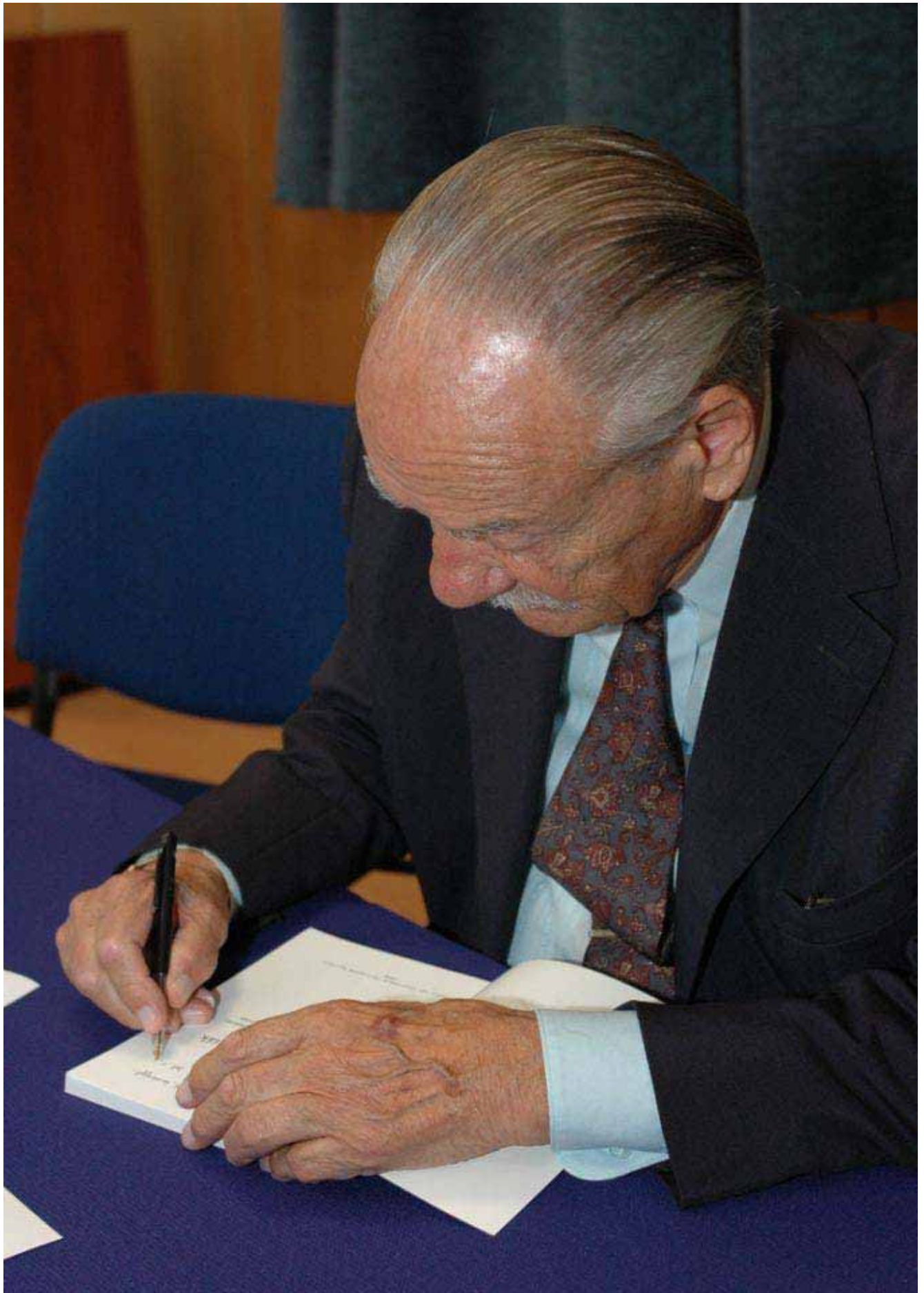
Az őt körülvevő ismerősei tisztelettudóan Tanár úrnak szólítják, a hozzá még közelebb állók ajkáról időnként a Bernard megszólítás is el-el hangzik. Kedves, közvetlen emberrel sikerült az est keretében időnként félrehúzódva a többiektől, egy-egy kérdést megbeszélni. Nem a teljesség érdekében, mert a találkozásra való felkészülés közben azt is kiderült, hogy csak fel kell ütni a *Gogle keresőt*, s azonnal kiderül, hogy terebélyesedő irodalom található már a magyarbarát Körösi Csoma kutatóról, a sokoldalú tudós személyiségről, a magyarok igaz barátjáról.

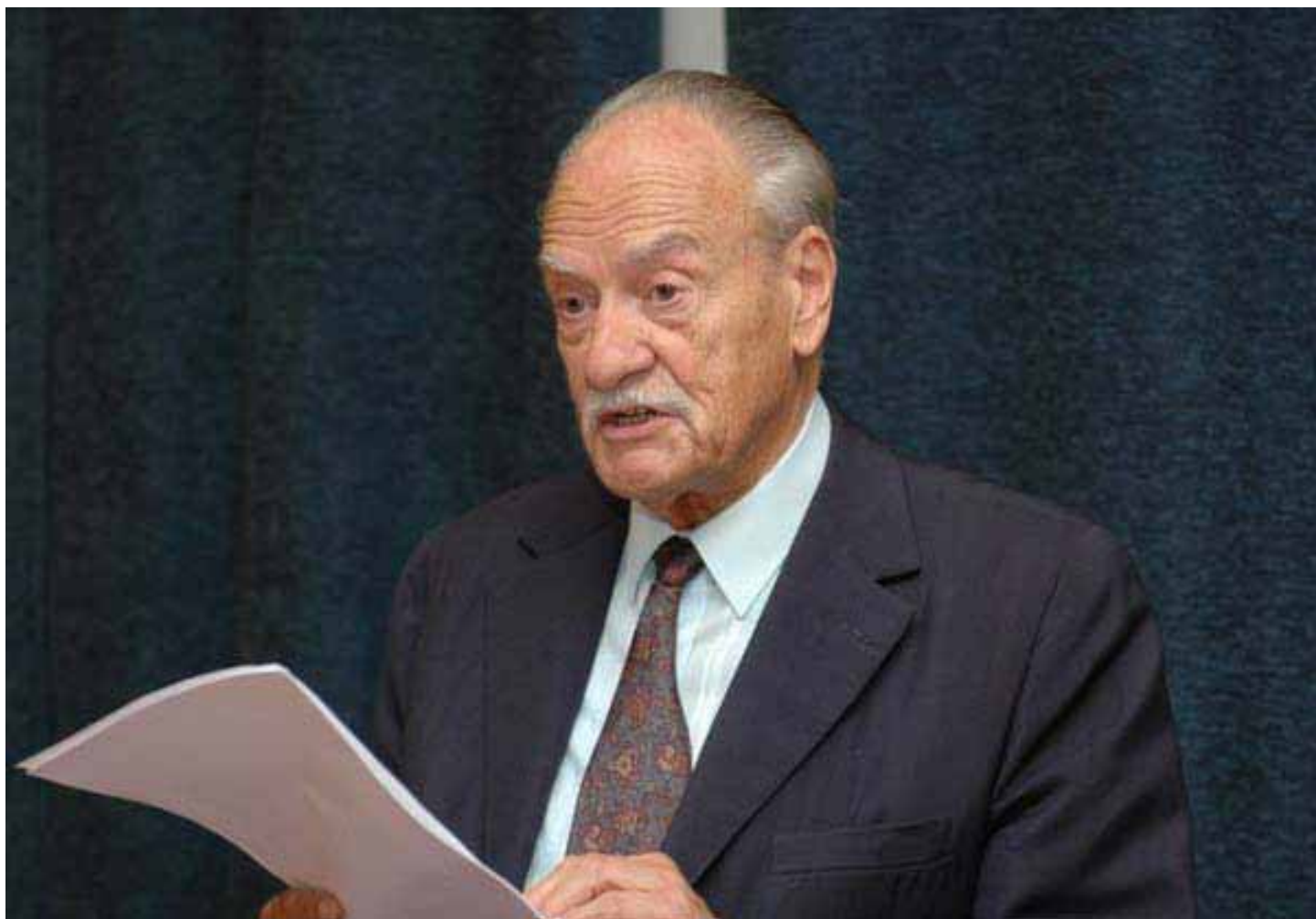
Legfeljebb azt a szokványos kérdést kell még feltenni, hogy vannak e még, és mik a további tervei?

Klébersberg Kunóról, a magyar közoktatás múlt századi nagy alakjáról készül újabb művet írni.

Kovács T. István.

Bernard Le Caloc 'h kitüntetései: A Francia Földrajzi Társaság egyik nagydíja, A Pro Kultúra és a Zsámboki Emlékérem, a Magyarok Világszövetsége kitüntetése a Körösi Csoma hagyaték ápolásáért, a magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje, váci előadásaiért a Móricz Zsigmond Társaság Váci tagozata emlékérmé. A pásztói kétnyelvű Mikszáth Kálmán Gimnázium, Postaforgalmi Szakközépiskola és Kollégium tantestülete a magyarbarát történésről nevezte az egyik tantermét

*Bernard Le Caloc'h, a magyarbarát, francia finnugorista.
Fotók: Cservenák Péter*

Tapasztalat egy országos rendezvényről

Az a megtiszteltetés ért, hogy röviden tájékoztassam Önöket az elmúlt hónapunk egyik kiemelkedő jelentőségű eseményéről, a **Magyarok Országos Gyűlése és Magyarok Vására** rendezvényéről.

Úgy döntöttem, hogy a külsőségekről kevésbé írok. A rendezvényről számos fénykép és filmfelvétel készült, s aki ezen írást olvassa, az bele is tekinthet a [www. magyarokszovetsege.hu](http://www.magyarokszovetsege.hu) oldal híreibe.

Csupán azt jelzem, hogy látványosságként is élménydús, mind történelmi képeivel, mind az *ezer* igényes kézművessel, filmjeivel, színházával egyaránt.

Háromnapos műsorok alatt, több mint fél millió látogató jelent meg!

A rendezvény építésében, működtetésében vettem részt egy héten keresztül. Az elmúlt idő leginkább meghatározó élménye volt számomra. Elindulásom előtt először éreztem azt a bizonyosságot, melyet illik „elhivatottságnak” nevezni. Valahol mélyen, belülről megszólított a Nemzet, mint mindenki mást: - *Legyünk együtt!*

Ez az együttlét öröme járta át az egész tábor, napról-napra. Akivel összehozott a feladat, könnyedén megtaláltuk a közösség élményét. Sem polgári foglalkozásunk, sem vallási, vagy pártbéli kötődésünk nem volt az, melyre kíváncsiak lettünk volna, hanem a világlátásról, nemzeti jövőnk lehetőségeiről, a közelmúlt örömeiről beszéltünk felszabadultan.

Mindenre önkéntesként vártak jelentkezőket, a személygyűjtéstől a lovas bemutatókig. Mikor némi idejük volt a főszervezőknek, azonnal közöttünk ténykedtek munkásruhában, akár az istálló takarításánál is!

Láttam, hogy óráról-órára özönlöttek be a környékbeliek az adományaikkal : kenyérral, tejjel, kosárnyi paradicsommal, rekesznyi szőlővel, utánfutónyi dinnyével, de akár a nagyobb közösségtől több mázsa csemegekukoricát, tonnaszám szerinti krumplit is kapott a szövetség. Nemcsak láttam, hanem átéltem azt, mely élmény igencsak hiányzik a nemzetünkben: Boldogság a megosztás, felajánlás, mert ekkor, az odaadás alatt, s nem a kuporgatás során érzi magát bőségben és teljességben az ember. Mindezen dolgokból főzött ételben megjelent az Élet íze, mely teljesen hiányzik a gyártó sorokról lekerülő termékekből!

Valaha ezen rendezvényt a hun-magyar népek Szala-ként nevezték, mely fogalmilag az „egyenlők között az elsők” gyűlése volt. Képesek voltak éveken és földrészekon keresztül utazni az elszakadt törzsek képviselői, hogy ősi kapcsolataikat élővé tegyék és szellemi vezetőkkel együtt álmodják meg a jövőt!

Igazi rendszerváltozás kezdődött, mely nem kívülről, hanem belülről építkezik. A nekem, én-értem dolgozó, egyénekre szakadt, magamat istenítő világelv káoszában megszületett a jövő! Szinte tapintható módon kelt életre az egész tábor területén.

Oly sokszor tettem már fel az életem során azt a kérdést: - Miért élek? Itt, átéreztem azt, hogy így a jobb! Élettel teltebb az, amikor a **MI**-ért élek!

Ettől senki sem lesz kevesebb. Úgy osszon meg valamit másokkal, hogy maga is gyarapodjon tőle.

Isten, s belőle a gondozó elvet megjelenítő Boldogasszony elsőségét követi a Haza, család és végül a jó-magam!

S a Föld ismét kivirágzik!

Általunk!

Borsi István

Zarándoklat

Augusztus 17-én hétfő délután hosszan tartó harangzúgás köszöntötte a *XV. Ferences Ifjúsági Gyalogos Zarándoklat* résztvevőit. A zarándokok augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján gyülekeztek *Eszergomban*, majd 16-án indultak útnak, vállalva a 120 kilométeres gyaloglást nemzeti kegyhelyünkig *Mátraverebély- Szentkútig*, ahová 19-én érkeztek, majd másnap augusztus 20-án ünnepi szentmisén vehettek részt.

A zarándokok megpihentek templomunkban, az ima és ének után a parókia mellett felállított asztaloknál a helyiek frissítővel és süteményekkel várták a több mint kétszáz főből álló fáradt zarándokcsapatot. A kb. 40-50 perces pihenő után a menet folytatta útját aznapi végcélja, Patak felé.

Az Orosziak közül többen is csatlakoztak a zarándokcsapathoz és a következő településig kísérték a menetet, együtt imádkozva- énekelve a többiekkel, ezen a rövid szakaszon megtapasztalva a zarándoklat élményét. Gyors tempóban tettük meg a néhány kilométeres szakaszt, rövid időre megtapasztalhattuk, milyen sok lemondást, kölcsönös alkalmazkodást igényel ez a néhány együtt töltött nap a résztvevőktől. Az egyéni érdekek eltörpülnek erre az időre és beleolvad a közösség érdekébe, előtérbe kerül a mások iránti figyelem és a szigorú önfegyelem. Nem az *egyén* vándorol, hanem a *zarándoklat* része lesz, egy kis egysége, alkotó sejtje. A résztvevők szinte az ország minden pontjáról érkeztek, idősek és fiatalok, szerzetesek, nővérek és világiak, egyetlen dolog kötötte őket össze: a zarándoklat ideje alatt együtt haladtak közös céljuk felé. A csoportos zarándoklat egészen más hangulatú mint a Tolnay Ferenc könyvéből ismert látomásokkal kísértett magányos vándorlás a Caminón, vagy Paulo Coelho -igen népszerű- spirituális utazása a Szent Jakab útján. A csoportos zarándoklat nem csupán az erő és kitartás, de az alkalmazkodó képesség és nélkülözés igen nagy erőpróbája is. Ugyanakkor a közösségben átélt élmények az átélt örömet is megsokszorozzák, a közös imádság lélekemelő ereje felemelő érzés, magával ragadja azokat is, akik egyénileg viszonylag ritkábban teszik ezt.

A 4-5 kilométeres szakaszt a délutáni tűző napon felforrósodott aszfalton, pihenő nélkül tettük meg. Patakon nagy esemény a zarándokok érkezése, már tizenöt éve várják őket évről- évre, ilyenkor a falu apraja nagyja süt-főz, készíti a szállásokat, sátorhelyeket, mobil zuhanyzókat. A menet érkezésekor szinte mindenki a kapuban áll, integet, mosolyog, üdvözlö az érkezőket, sokukat már ismerősként, hiszen vannak közöttük akik évek óta visszatérő zarándokok. Harangzúgás kíséretében haladtunk végig a falu főutcáján a szépen felújított templom felé. A délutáni tűző nap után jól esett a hűvös templomban megpihenni, már rég voltam a pataki templomban, az egyik oldalpadról fáradtan megcsodáltam a szép oltárképet, amely az utolsó vacsora jelenetét ábrázolja, Jézust és a tizenkét apostolt. Amikor mindenki elhelyezkedett, a helyiek közül András Atya köszöntötte a zarándokokat, megemlékezett az évfordulóról, idén a ferences rend alapításának szintén évfordulója van, Assisi Szent Ferenc 800 évvel ezelőtt kapott engedélyt III. Ince pápától a rendalapításra. Majd előkerültek a zarándokkönyvek és elkezdődött az ima, könyörgés, szoltározás együtt a helyiekkel. Szinte zsúfolásig volt a kis templom, a kórusról is csüngnek. Nem volt zarándokkönyvem, nem tudtam a szoltár szövegét, de a mellettem ülő ferences barát megosztotta velem könyvét, így én is követni tudtam a szöveget. Ima után néhány praktikus információ hangzott el a vacsoráról, az esti műsorról, a tisztálkodási lehetőségekről és a szállásokról. Néhányan még egy-egy műsorszámmal jelentkeztek az esti programhoz. A pataki szálláson évről évre meglepetés műsort rendeznek, ahol a helyiek és a zarándokok is előadnak valamit, hogy *mit*, az ekkor még számomra is rejtély volt, ezért kíváncsian vártam az este fél kilences időpontot. Közben a zarándokok átmentek a parókia udvarára, ahol szálláshelyet, sátorhelyet, tisztálkodási lehetőséget kereshettek maguknak. A nehezebb csomagokat, sátrakat, hálósákokat autó szállította szállásokra, így a zarándokoknak csak a napi csomagot kellett magukkal cipelni. A parókia kertjében a helyiek már mindent előkészítettek az esti vacsorához, itt sürgött forgott a falu apraja-nagyja, a legidősebbtől a legfiatalabbig szinte mindenki, a falu vezetői is jelen voltak és köszöntötték a zarándokcsapatot. A hatalmas üstökben özgulyás, valamint vadpörkölt várta az éhes vándorokat, a pörköltből többféle köretből és savanyúságból lehetett választani, az ízletes és bőséges vacsorából jutott a helyieknek és a kísérő vendégeknek is. Vacsora után forró tea vagy hideg üdítő és ásványvíz szolgált szomjoltóként. Vacsora alatt a zarándoklathoz újonnan csatlakozottaknak lehetőségük volt regisztrálni az útra. A pihenők alkalmával több idő jut a beszélgetésre, ismerkedésre. Egy Budapestről érkezett lánnyal beszélgettem, aki Esztergomtól tart a zarándoklattal és csodálkozva mesélt lakóhelyünk szépségéről, milyen gyönyörű helyeket ismert meg. Valóban vidékünk legszebb helyeit fűzi fel a zarándoklat útvonala: kis kápolnákat, templomokat, forrásokat, a várat, apró településeket, csendes erdőket, keresztekkel és szentképekkel kísért utakat, régi kőhidakat, építészeti és művészettörténeti emlékeket, de nem csak tárgyi emlékeket de ezekhez kapcsolódó történeteket és legendákat is.

Valamit *Mária- útjáról* is. Európa más Mária-kegyhelyei igen ismertek, viszont térségünk vallási értékeiről kevés ismerete van az európai zarándokoknak. A *Mária Út* ezen szeretne változtatni és célja, hogy Európa ezen feléne különböző Mária-kegyhelyeit és zarándokhelyeit, természeti és épített, valamint kulturális értékeit egy szálla fűzze, és az útvonalat feltöltse spirituális tartalommal – vallási hovatartozástól függetlenül. Mária Út tehát még csak egy kialakítás alatt álló, Közép-Európán átívelő zarándok- és turistaút-hálózat, melynek két egymást keresztező – kereszt alakú – ága van. A kelet-nyugati tengelye az ausztriai *Mariazell*től az erdélyi *Csíkksomlyóig* vezet, mintegy 1400 km-es távon (gyalogosan 60 nap járható be), az észak-déli útvonal pedig Lengyelország legnagyobb búcsújáráshelyét, *Czestochowa*-t köti össze a bosznia-hercegovinai *Medugorjével*. A Mariazell – Budapest szakasz kegyhelyei: Kút völgy, Makkosmária, Máriaremete, Vértessomló, Majkpuszta, Bodajk, Csatka, Zirc, Bakonybél, Attyapuszta, Celldömölk, Vát-Szentkút, Csepreg, Horvátszidány, Rattersdorf, Maria-Schutz, Mariazell; a *Budapest és Csíkksomlyó útvonal* kegyhelyei pedig Máriabesnyő – Gyöngyös – Eger – Máriapócs állomások, de alternatívaként kínálkozik az Esztergom – Márianosztra – Hont – Szécsény – Mátraverébély útváltozat is. Ennek az útvonalnak része településünk is. (Az érdeklődők a www.mariaut.hu oldalon további információt találhatnak.)

Miközben érdeklődve hallgattam a magyar *El Camino* utolsó szakaszáról tett élménybeszámolóját, a templom tornya mellett lassan lenyugodott a nap. Ám ennek a napnak még korántsem volt vége, az egész tábor letelepedett pokrócokra, takarókra és kíváncsian várta az esti műsort. Előtte még- szintén meglepetésként- a vacsora utáni desszert következett: fánk és finom sütemények, hála a pataki asszonyok vendégszeretetének. Az ilyenkor szokásos műsorról nem volt tapasztalatom, gondoltam egyházi énekeknek, bibliai jeleneteknek lehetnek szem és fültanúja. Ebben a tekintetben az előadók alaposan rációfoltak várakozásaimra, az est programja nagyon is világi forgatókönyvet követett, majd az egész csapat két és fél órában át tartó derűs, önfeledt szórakozásba merült. A műsor az utóbbi tizenöt év képanyagából összeválogatott vetítéssel indult, ezt a régóta visszatérő zarándokok fogadták a legnagyobb lelkesedéssel, de az újonnan érkezettek is rácsodálkoztak vezetőjük tizenöt évvel ezelőtti önmagára. Hallhattunk tréfás rímes rémmesét a helyi doktor előadásában, vicces gyermekkori történeteket, kabaréjeleneteket, komoly és komolytalan verseket, megható történeteket, modern stílusban előadott klasszikus mesét. A helyiek néptáncokkal és a fiatalok rövid, hétköznapi életből vett szórakoztató színpadi jeleneteivel lepték meg a közönséget. Zárásként a szerzetesek műsora és egy fél zenekar teremtett jó hangulatot. A rögtönzött műsornak nagy sikere volt a vendégek és a helyiek körében egyaránt, annak ellenére, hogy némely előadó csapat aznap alakult, a műsor előtt tartotta első próbáját és ez volt első szereplése (egyben –valószínűleg- az utolsó is). A műsornak éjjel tizenegy óra körül volt vége, a zarándokok sietve tértek nyugovóra. Másnap a zarándoklat legnehezebb szakasza a Patak és Szécsény közötti, majdnem negyven kilométeres távolság leküzdése állt előttük, ezért a 6:00 óras ébresztőig nagyon kevésnek tűnt a pihenésre szánt idő.

“A keresztények úgy élnek hazájukban, mint jövevények; mindenben részt vesznek mint polgárok, de mindent elviselnek, mint idegenek; bárhol, idegenben is otthon vannak, de minden haza idegen számukra... Testben vannak ugyan, de nem a test szerint élnek. A földön vándorolnak, de a mennyben van polgárságuk.”

Diognetoszhoz írt levél a II. századból

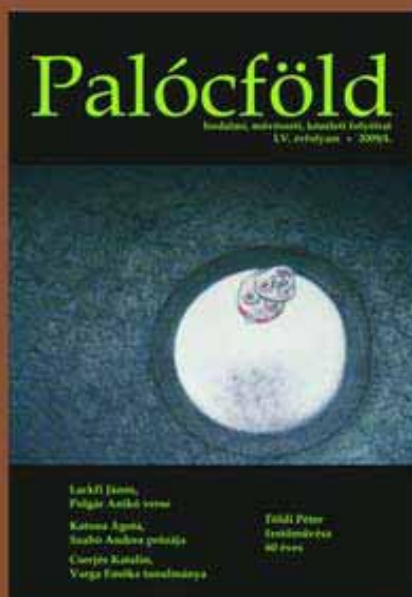
Záhorszki Mónika

Néhány kép a zarándoklatról:

<http://picasaweb.google.com/eleanor.elenor/20090817FerencesZarandoklat#>

Meghívó

A Balassi Bálint Megyei Könyvtár
és Közművelődési Intézet
és a Palócföld szerkesztősége
tisztelettel és szeretettel meghívja Önt

a PALÓCFÖLD 2009/4.
számának bemutatójára

2009. szept. 15-én (kedden), 17.00 órakor
a könyvtár előadótermébe
(Salgótarján, Kassai sor 2.)

Meghívott vendég: Földi Péter
Kossuth-díjas festőművész

Beszélgetőtárs: Mizser Attila
a Palócföld főszerkesztője

Közreműködnek: Pap Dávid és Pap József

Pegasus szárnyain - Poéta piknik

Ha ezt a szót hallom: piknik, akkor egy kötetlen, nagyot beszélgetős, derűs hangulatú társas összejövetel képe jelenik meg előttem. Ha ehhez hozzáadom a poéta, vagyis a költő szót, máris egészen más megvilágításba kerül az egész. Mert miről is beszélget két költő legszívesebben?

Természetesen a költészetről, a versekről, a könyvkiadásról, a társadalom problémáiról, a szerelemről, és persze a hétköznapiokról, vagyis mindenről, amit a tolla hegyére tűzhet egy érzékeny lelkű poéta. De mi történik akkor, ha nem csak két költő találkozik azon a bizonyos pikniken, hanem sokkal több? Erre volt kíváncsi Kontra Marika Szvita (Pásztó) és Csapó Lajos (Szigethalom) is, akik a Pegasus szárnyain elnevezésű program szervezői.

A Szurdokpüspökiben található Anna-liget Ifjúsági Táborban szeptember 25-27-én megrendezésre kerülő poéta piknik célja, hogy megfelelő kapcsolatrendszer és párbeszéd alakuljon ki a költők között, megbeszélhessék problémáikat, átadhassák egymásnak tapasztalataikat, megoszthassák egymással az aktuális témához kapcsolódó alkotásaikat.

A szervezők tervei között szerepel, hogy a tábor ideje alatt született, illetve az ott elhangzott alkotásokból egy reprezentatív válogatást készítenek. A kiadványban egyben a piknik tapasztalatait is rögzítik. Hagyományt ápolni kívánják oly módon is, hogy kis hazánk különböző tájain élő alkotókat várnak a piknikre. Érkezett költő Rétságáról, Salgótarjánból, Pásztóról, Komlórról, Szigethalomról, Fülekről, Gyöngyösről, Szécsényből, Debrecenből, de Paksról, Budapestről és más helyekről is. A piknikhez, a nagy beszélgetésekhez a lelki táplálékot saját verseik által maguk a résztvevő költők biztosítják.

25-én

Érk. 15.⁰⁰-ig
16.⁰⁰ Megnyitó
16.³⁰ Újdonságok
18.⁰⁰ Vacsora
19.⁰⁰ Versek zenével

26-án

8.³⁰ Reggeli
9.⁰⁰ Költészet és játék
12.³⁰ Ebéd
14.⁰⁰ Hollókő
Irodalmi délután
18.⁰⁰ Vacsora
19.⁰⁰ Zenés esti beszélgetés

27-én

8.³⁰ Reggeli
9.⁰⁰ Vers mindenkinek
12.³⁰ Ebéd

TOURINFORM Irodák/offices

Sütő utca
1052 Budapest, Sütő u. 2.
Tel: 1/438-8080
Nyitva/Open: 8-20h

Liszt Ferenc tér
1061 Budapest, Andrássy út 47.
Tel: 1/322-4098, Fax: 342-9390
liszt@budapestinfo.hu
Nyitva/Open: h-p12-20h
Ferihegy 1 terminál
Nyitva/Open: 9-22h
ferihegy1@budapestinfo.hu

Ferihegy/2A terminál
érkezési oldal / Arrival Hall
Nyitva/Open: 8-22h
ferihegy2A@budapestinfo.hu

Ferihegy/2B terminál
érkezési oldal / Arrival Hall
ferihegy2B@budapestinfo.hu
Nyitva/Open: 9.30-21.30h

Támogatónk:

III. országos Mesefesztivál

09 szeptember 12
10-17 óráig

a Petáky Művelődési Központban

3rd. Nationwide Festival of Tales
from 10am to 5pm 12th September, 2009

1105 Budapest Szent László tér 7-17.
telefon: 06-1-260-9959; www.petakymk.hu

Az immár hagyományos őszi mesefesztiválon idén Európa országainak legismertebb meséi elevenednek meg. Ha szereted a meséket, a játékokat, a vidámságot, a meglepetéseket, akkor itt a helyed. Lépjenek be velünk a mesék birodalmába, és játsszatok velünk!

The best-known tales and games of Europe comes alive on the festival. Many other surprises are waiting for the visitors.

Felhővadászat a teraszon

Charlie és a csokigyár - belépés csak Wonka tallérral!

Énikett Hamupipókéval és a Herceggel

Tintaló mini-cirkusz

Ajándékkészítés a Télapó manóival

Az elvarázsolt erdőben tündérek és koboldok

Népi játékok a kertben

11 órától beszélgetés Nógrádi Gábor íróval

Kiállítás a rajzpályázat alkotásából

Találkozás Andersennel, a mesemondóval

Vásár a Százholdas pagonyban

Az AMARANTA Színistúdió táncos meséi

15 órától MI, SZEMÜVEGESEK a Lakner Bácsi

Gyermekszínházának előadása

A 2 részes zenés történet egy iskolai osztályban játszódik, főszereplője Éva, aki az osztály legala-csonyabbjaként, a esülőlódok céltáblája. Egy furcsa fantáziavilágban él, kitalált világoskék figurák veszik körül. Új lány érkezik az osztályba, Zsuzsi, akinek legfőbb ismertetőjele, hogy hatalmas, kerek pápaszemet visel. A gyerekek azonnal ellene fordulnak, rögtön megszületik a gúnynev is, Huhu, a bagoly...

Jelmezes fotózás az óriás szivárványa alatt

A belépés díjtalan a pályázatokon indulóknak és családjaiknak, gyermekeknek, és mindazon felnőtteknek, akik hoznak egy jó állapotú játékot vagy könyvet, amelyet jótékony célra ajánlunk fel a Kőbányai Családsegítő Szolgálatnak, a Kőbányai Gyermekjóléti Szolgálatnak és a Fővárosi Gyermekvédelmi Intézetnek. Mindenki másnak a belépődíj: 500 Ft.

Programok/Programs:

Scud shooting-party in the terrace

The Chocolate Factory

Court etiquette with Cinderella and the Prince

Mini-circus

Gift creating with the goblins of Santa Claus

Pixied Forest: elves and boggles in the library

Folk Games in the garden

Exhibition from the works of drawing competition

Meet Andersen, the great tale teller

Fair in the Hundred Acre Wood Haunt

From 3 p.m. Puppetruckus - premiere

Costume photo shoot under the giant rainbow

From 1 pm: announcement of results of

taléwriting and drawing competition

Alice in Wonderland interactive playground

My fairy tale 2. story book premiere

And many other surprises

Támogatók:

Budapest Főváros X. Kőbányai Önkormányzat,
Nemzeti Kulturális Alap, Balassi Intézet,
Oktatási és Kulturális Minisztérium,
Budapest Fővárosi Közgyűlés Gazdasági Bizottság
Öko-Pack Kft.

Hétkracjár Kiadó, Hobbyművész, Duna TV
Lambda Systeme Kft., Praktika magazin,
Presskontakt Kiadó, FSZEK kőbányai könyvtár

PROKSZA GYÖNGYI FESTIMÉNYEI
A VERŐCEI MŰVELŐDÉSI HÁZBAN

AJÁNLOM MUNKÁIMAT BARÁTAIMNAK-ISMERŐSEIMNEK, AZ ERDŐN-MEZŐN JÁRÓ EMBEREKNEK.

PROKSZA GYÖNGYI ERDŐMÉRNÖK - FESTŐMŰVÉSZ KÉPEIBŐL
RENDEZETT KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ A VERŐCEI MŰVELŐDÉSI HÁZ EMELETI HELYSÉGEIBEN
2009. AUGUSZTUS 19 - TŐL SZEPTEMBER 20 - IG FOLYAMATOSAN A NYITVATARTÁSI IDŐBEN

A MŰVÉSZ CSALÁDJÁ AZ 1700-AS ÉVEK ELEJÉN ZÓLYOM MEGYÉBŐL KÖLTÖZÖTT ÁT MAGYARORSZÁGRA. 1952 ÓTA ISASZEGEN ÉLNEK - TESTVÉREIVEL EGYÜTT A GÖDÖLLŐI TÖRÖK IGNÁC GIMNÁZIUMBAN ÉRETTSÉGIZETT. AZ ALKOTÓ SZAKMAI ÉLETÚTJA SZEGEDEN KEZDŐDÖTT: SOPRONI DIÁKÉVEI UTÁN A SZEGEDI KISS FERENC ERDÉSZETI SZAKKÖZÉPISKOLÁBAN DOLGOZOTT MÉRNÖK - TANÁRKÉNT, 1968-TÓL 1978-IG. A TANÁRKÉPZŐI SZAKOT IS A GÖDÖLLŐI SZENT ISTVÁN EGYETEMEN VÉGEZTE. A CSALÁDBÓL TÖBBEN FOGLAKOZNAK VALAMELYIK MŰVÉSZETI ÁGGAL, FŐLEG ZENÉVEL ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETTEL.

AZ ALKOTÓ EDDIG TÖBB, MINT 70 ALKALOMMAL MUTATKOZOTT BE AZ ORSZÁGBAN ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSSAL, ELŐSZÖR FŐLEG A DUNÁNTÚLON, MAJD GÖDÖLLŐ ÉS PEST KÖRNYÉKÉN. MUNKÁIT A TELEVÍZIÓBAN EDDIG 16 KÜLÖNBÖZŐ MŰSORBAN LÁTHATTA A KÖZÖNSÉG. NÉGY ÉVE NEW YORKBA, IDÉN NYÁRON TRIERBE JUTOTTAK EL A MAGYAR FÖLD SZÉPSÉGÉT BEMUTATÓ MUNKÁI.

A KÉPEK TÉMAIT A TERMÉSZET - ERDŐK, ÁLLATOK, MADARAK, A VIDÉKI ÉLET PILLANATAI - TÖRTÉNELMI-VALLÁSI VISSZAEMLEKEZÉSEK ADJÁK. TÁJKÉPEIN A BALATON, SOMOGYI ERDŐSPUSZTÁK, ÁRPÁD-KORI FALVAK ÉS TEMPLOMOK, ÁRTÉRI ERDŐK, BÜZAMEZŐK JELENNEK MEG. KÜLÖNÖSEN SZÍVESEN ÁBRÁZOLJA AZ ÁRPÁD - KOR EMLÉKEIT. EGYHÁZI TÉMÁJÚ KÉPEI KÖZÜL KIEMELKEDNEK AZ ÁRPÁD - HÁZI KIRÁLYOK ÉS A LENGYEL - MAGYAR KÖZÖS SZENTJEINK KÉPEL. TÁJKÉPEI MINDIG TÖBBET JELENTENEK AZ EGYSZERŰ TÁJNÁL. A SZÉPSÉG TÖMÖRÉN FOGALMAZÓDIK MEG BENNÜNK, TARTALMUK REJTÉLYES, DE ÉRTHETŐ JELKÉPEKET HORDOZNAK. SZÍNVILÁGUK ÁRNYALT - HARMONIKUS, LÁGY, KELLEMES ÉRZETEKET ADÓ - S EGYIDŐBEN FELFOKOZOTT IS; EXPRESSZÍV HATÁSAIVAL A FÁRADTSÁG, A MONOTONITÁS ELLEN IS HATNAK.

A TÁVLATOK, A MÉLYSÉG-MESSZESÉG ÉRZÉKELTETÉSÉRE PLEIN-AIR EFFEKTUSOKAT HASZNÁL, STÍLUS- ÉS ESZKÖZTÁRÁBAN JÓL FELISMERHETŐ A SZECESSZIÓRA JELLEMZŐ DEKORATÍV VONALVEZETÉS, AZ ELLENTÉTEKKEL VALÓ ÉLMÉNYFOKOZÁS, VÉGTELEN TEREK ÁTÖLÉLÉSE. A KÉPEKBEN VALAHOGY BENNE VAN A TELJESSÉG, A MINDENSÉG...

MUNKÁIT ÉVENTE LÁTHATJUK AZ ORSZÁGOS VADÁSZATI RENDEZVÉNYEK KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAIN. A TAVASZI ÉS NYÁRI ORSZÁGOS ALKOTÓTÁBOROKBAN KÉPEIT ÉVENTE RENDSZERESEN ZSŪRIZIK. KÜLÖNLEGES VONZEREJE A KÉPEKNEK, HOGY ELISMERT TERMÉSZETGYÓGYÁSZOK POZITÍV SUGÁRZÁST ÁLLAPÍTOTTAK MEG MINDEGYIKNÉL, AMELY GYÓGYÍTÓAN KÉPES HATNI A TESTI ÉS A LELKI ÁLLAPOTRA IS. (A JELENSÉGGEL TUDOMÁNYOSAN A NÉMETORSZÁGI HARTMANN - INTÉZET FOGLALKOZIK).

A DUNA TV ISMERTETTE AZ „EZER ÉVÜNK” CÍMŰ ÜDVÖZLŐLAPSOROZATOT, AMELY ÜNNEPI ALKALMAKRA EGY-EGY SZÉP MAGYAR VERSSEL-GRAFIKÁVAL ÖRVENDÉZTETI MEG A KÖZÖNSÉGET.

TÖBB ESETBEN KÉSZÍTETT TEMPLOMI „AL - SECCO” FALFESTIMÉNYEKET, MONUMENTÁLISAKAT IS. JELENLEG A GÖDÖLLŐI EVANGÉLIKUS TEMPLOM ABLAKAINAK SZÍNES FESTIMÉNYEIT KÉSZÍTI.

A KÉPEK A HELYSZÍNEEN MEGVÁSÁROLHATÓK, MEG IS RENDELHETŐK ÉS KIFEJEZETT KÍVÁNSÁGRA A MEGVETT KÉP AZONNAL EL IS VIHETŐ. INFORMÁCIÓ A HELYSZÍNEEN LÁZÁR DÓRA MŰVELŐDÉSI HÁZ VEZETŐTŐK KAPHATÓ, - TELEFONSZÁMA : 06 - 70 - 4594212.

VERŐCE, 2009. AUGUSZTUS. 19.

PROKSZA GYÖNGYI
ERDŐMÉRNÖK, FESTŐMŰVÉSZ
2117 Isaszeg Mátyás király u. 122.

www.proksza.hu
e-mail: gy.proksza@gmail.hu

MOBIL: 06-20-586-2925
VONALAS 06-28-494-366 (CSAK ESTE)

IRODALMI MŰVÉSZETI TÚRA
2009. október 2-3-4.
SUGÁRKANKALIN TURISZTIKAI EGYESÜLET

2009. október 2. péntek

15 órától Érkezés, gyülekezés Drégelypalánkon

16 órától Dejtári Tájház megtekintése, kóstolás, népviseletbe való öltöztetés, Dejtárról szóló kisfilm megtekintése, helyi alkotók, kézművesek kiállítása

18 órától Vacsora, borozgatás Drégelypalánkon

2009. október 3. szombat

9.30 órától Borsosberény bemutatkozik

11 órától Vártúra Drégelyvárhoz

14 órától Ebéd, Nagyoroszi bemutatkozás

15.30 órától Honti szüreti felvonulás megtekintése, látogatás honti művészeknél, alkotóknál

2009. október 4. vasárnap

9 órától Orgonajáték meghallgatása a pataki Római Katolikus Templomban, pataki alkotók, kézművesek kiállításának megtekintése a Kalászházban, Gézengúzok Néptánc-csoport bemutatója

10.30 órától Horpácsi Mikszáth kúria megtekintése

12 órától Az Érsekvadkerti Helytörténeti Gyűjtemény megtekintése

További információ: www.sugarkankalin.hu

E havi számunk szerzői:

Balog István (Békés, 1951) Felsőpetény, kézműves, erdei iskola vezető, "világutazó"

Bíró Pál Tibor (Marosvásárhely, 1966) Göd, író

Borsi István (Budapest, 1957) Diósjenő, szellemi szabadfoglalkozású, író

Csapó Lajos (Makád, 1947) Szigethalom, költő, festőművész

Forgács Miklós (Ipolyság, 1973) Léva, újságíró, író, rendező

Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő

Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő

Kontra Marika Szvita (Pásztó, 1964) Pásztó, művelődésszervező, költő

Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író

Magdás Emőke () Szatmárnémeti, író

Maglódi Imre (Balassagyarmat, 1968) Nagyoroszi, BV tiszthelyettes, költő

Móritz Mátyás (Budapest, 1981) Budapest, író, költő

Pongrácz Ágnes (Balassagyarmat, 1968) Szanda, tanár, költő

Szajbely Zsolt (Balassagyarmat, 1987) Rétság, költő, író

Szávai Attila (Vác, 1978) Rétság, író, újságíró

Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő

Végh József mkl. (Diósjenő, 1953) Diósjenő, helytörténész, művelődési ház igazgató

Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, nyomdász, költő

Videcz Ferenc (Hidas, 1944) Hidas, író, költő

Impresszum:

Alapító-szerkesztő:
Karaffa Gyula

Helytörténet:
Végh József mkl.

Képzőművészet:
Konczili Éva

Természetismeret:
Balog István

Szerkesztőség címe:
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19

Telefon:
0630-383-5385

Email cím:

karaffagye@freemail.hu

www.karaffagye.blogspot.com

hgev@freemail.hu

bajkalamour@freemail.hu

Terjesztés kizárólag PDF formátumban.

Karaffa Gyula: Fatörzs (fotó)